

**BELEIDS- EN FINANCIËLE
BEGROTING 2020-2023**

Olst-Wijhe, oktober 2019
zaak nr.: 34489-2019

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	2
AANBIEDINGSBRIEF	3
HOOFDSTUK 1 BELEIDSBEGROTING - DE PROGRAMMA'S	10
PROGRAMMA 1 BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID.....	11
PROGRAMMA 2 LEEFOMGEVING	20
PROGRAMMA 3 SAMENLEVING	47
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN, OVERHEAD EN ONVOORZIEN	70
HOOFDSTUK 2 BELEIDSBEGROTING – DE PARAGRAFEN	79
PARAGRAAF 1 LOKALE HEFFINGEN	80
PARAGRAAF 2 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING	88
PARAGRAAF 3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	95
PARAGRAAF 4 FINANCIERING	100
PARAGRAAF 5 BEDRIJFSVOERING	104
PARAGRAAF 6 VERBONDEN PARTIJEN.....	107
PARAGRAAF 7 GRONDBELEID	113
HOOFDSTUK 3 FINANCIËLE BEGROTING	117
3.1 OVERZICHT BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA	118
3.2 GEPROGNOSTICEERDE BALANS	119
3.3 UITGANGSPUNTEN BEGROTING EN FINANCIËLE POSITIE	121
3.4 OVERZICHT BESCHIKBARE RESERVES EN VOORZIENINGEN.....	128
3.5 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA.....	131
3.6 JAARLIJKS TERUGKERENDE ARBEIDSKOSTEN- GERELATEERDE VERPLICHTINGEN VAN VERGELIJKBAAR VOLUME	132
3.7 OVERZICHT TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN RESERVE	133
3.8 EMU-SALDO	135
3.9 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD.....	136
BIJLAGE 1 KERNGEGEVENS	138
BIJLAGE 2 MATRIX PROGRAMMA'S EN TAAKVELDEN.....	139
BIJLAGE 3 VERKLARENDE LIJST WETTELIJKE BELEIDSINDICATOREN.....	143

AANBIEDINGSBRIEF

Geachte raad,

INLEIDING

Hierbij bieden wij u de ontwerpbegroting 2020 en de meerjarenraming 2021-2023 ter vaststelling aan.

In 2018 is een nieuwe raad aangetreden. Alle raadsfracties hebben het Raadsakkoord op hoofdlijnen Olst-Wijhe 2018-2022, met de titel Samen verder, ondertekend. Voor onze gemeente is dit een unicum. Het raadsakkoord bevat veel ambities. Het raadsakkoord is door ons vertaald in het Collegeuitvoeringsprogramma en de financiële effecten zijn vertaald in de Kadernota 2020-2023. Deze is door uw raad in uw vergadering van 9 juli jl. geamendeerd. De geamendeerde kadernota, vormt de basis voor de aangeboden begroting. De besluitvorming over de kadernota heeft consequenties voor de uitvoering van het raadsakkoord. In de programma's zijn de beleidsambities aangepast aan de besluitvorming.

In het raadsvoorstel behorende bij deze begroting zullen wij, gelet op de beschikbare financiële ruimte, nader ingaan op de mogelijkheden om bepaalde beleidsambities, alsnog tot uitvoering te brengen.

De ontwerpbegroting 2020 en de meerjarenbegroting 2021-2023 is in de jaarschijven 2020 (eerste) en 2022 (derde) niet sluitend. In het raadsvoorstel behorende bij deze begroting zullen wij met voorstellen komen hoe hiermee om te gaan. Daarbij wordt ook het resultaat van de septembercirculaire 2019 betrokken, dat nog niet in de begroting is verwerkt.

De begroting bevat de volgende indeling in programma's. Er worden drie programma's onderscheiden, te weten: programma 1. Bestuur, dienstverlening en veiligheid, programma 2. Leefomgeving (fysiek/ruimtelijk domein), programma 3. Samenleving (sociaal domein) en Algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien. Ook zijn de beleidsproducten per programma vervangen door taakvelden.

In de programma's wordt, naast de beleidscontext beschreven wat we willen bereiken, wat we daarvoor in 2020 gaan doen en wat het mag kosten.

Om de doelstellingen zo concreet mogelijk te maken zijn per beleidsvelden indicatoren (ook wettelijk voorgeschreven indicatoren (aangeduid met W)) opgenomen. Deze indicatoren zijn voorzien van waarden/cijfers om een beeld te geven van de situatie voor onze gemeente ("Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe"). Ook is een kolom "Landelijk vergelijkend cijfer" weergegeven. Daarmee kan een vergelijking gemaakt worden hoe onze gemeente er voor staat ten opzichte van soortgelijke gemeenten in Nederland. De recente cijfers zijn ontleend aan waarstaatjegemeente.nl en aan eigen onderzoeken.

De vraag hoe om te gaan met streefcijfers is nog niet afgerond. Met uw raad gaan we nog van gedachten wisselen over de vraag hoe hiermee in de toekomst om te gaan. De uitkomsten van de raadswerkgroep ontwikkelagenda sturing sociaal domein en de rapporten van de Rekenkamercommissie zullen hierbij betrokken worden.

Het financiële overzicht bij de derde W-vraag is op programmaniveau weergegeven, overeenkomstig de door uw raad vastgestelde Financiële verordening. Ook bevat het financiële overzicht een beeld per taakveld. Verder is een en ander grafisch vormgegeven. De verschillen tussen deze begroting en de begroting 2019 worden per taakveld toegelicht.

In hoofdstuk 3.3 van deze begroting worden de verschillen in het nieuwe perspectief 2020-2023 ten opzichte van de geamendeerde Kadernota 202-2023 toegelicht.

BELEIDSVOORNEMENS 2020

De ontwerpbegroting 2020 is voor een groot deel beleidsarm en is gebaseerd op de door uw raad geamendeerde Kadernota 2019-2022. Voor de onderdelen die waren aangekondigd in de kadernota en niet zijn opgenomen in de begroting 2020 zullen wij onze beleidsambities moeten bijstellen.

In het raadsvoorstel zullen wij een voorstel doen hoe om te gaan met gewenste nieuwe beleidsambities. Hieronder volgt een opsomming van een aantal zaken waarop we ons in 2020 op richten:

- *Verdere uitvoering plan van aanpak ondermijning*
- *Verder uitwerken aandachtspunten sluitende aanpak van personen met verward gedrag*
- *Afronden van de Meerjarenonderhoudsprogrammering wegen en het uitvoeren van een aantal reconstructies*
- *Aanpak verkeersstructuur Olst*
- *Evaluatie bestrijding eikenprocessierups*
- *Ontwikkeling Olstergaard*
- *Noodzakelijke werkzaamheden in het kader van de nieuwe Omgevingswet*
- *Het opstellen van de cultuurhistorische waardenkaart*
- *Actualisatie van de woonvisie*
- *Realisatie lokale ambities Human Capital Agenda*
- *De educatieve-, recreatieve-, cultuur-historische- en sportieve functie van de IJssellinie te versterken*
- *Afronden van de uitvoering van het programma Transformatie sociaal domein en de borging ervan*
- *Naar verwachting een start te maken met de benodigde ruimtelijke procedures voor de onderwijshuisvesting voor het cluster Olst-Boskamp-Den Nul*

FINANCIEEL BEELD VAN DE JAARSCHIJF 2020 EN PERSPECTIEF VAN DE MEERJARENRAMING 2021-2023

Het verloop van het financiële beeld ziet er op basis van de op 9 juli 2019 door uw raad vastgestelde Kadernota 2020-2023, samengevat als volgt uit:

Financieel kader Kadernota	2020	2021	2022	2023
Beeld ingediende Kadernota 2020-2023	-250.221	173.250	175.041	417.875
Mutaties Raadsbesluit 9 juli 2019:				
- Geen extra verhoging OZB	-80.000	-120.000	-200.000	-80.000
- Geen kaasschaafkorting op Sociaal domein in 2020	-144.000			
- Maximale inzet reserve nader te stemmen middelen	500.000	500.000		
Beeld vastgestelde Kadernota 2020-2023	25.779	553.250	-24.959	337.875

Bij het opstellen van de gedetailleerde ramingen van baten en lasten wordt duidelijk hoe bepaalde aannames in de kadernota in de gedetailleerde ontwerpbegroting doorwerken. Daarin is rekening gehouden met de autonome ontwikkelingen, ontwikkelingen bestaand beleid en noodzakelijk nieuw beleid. Ook de 10% korting op het Noodzakelijk nieuw beleid en de 5% korting op de bestaande begroting (kaasschaaf) als stelpost is verwerkt, de toeristenbelasting vanaf 2021 is verhoogd en de maximale inzet van de reserve Nader te bestemmen middelen van € 500.000 is in 2020 en 2021 als onttrekking geraamd.

Het beeld van het meerjarenperspectief van de ontwerpbegroting 2020-2023 (incl. het noodzakelijke nieuwe beleid, zoals voortvloeit uit de geamendeerde Kadernota 2020) is als volgt.

Financieel kader Ontwerpbegroting	2020	2021	2022	2023
Beeld ontwerpbegroting 2020-2023	-111.900	433.643	-260.552	184.303

Dit nieuwe financiële perspectief van de opgestelde begroting laat een afwijking zien ten opzichte van het beeld, zoals dat geschetst is op basis van de geamendeerde Kadernota 2020-2023. Het gaat om een nadelig verschil ten opzichte van de kadernota, variërend van ruim € 135.000 nadelig (in 2020) naar afgerond € 150.000 nadelig in 2023. In hoofdstuk 3.3 Financiële positie worden de verschillen nader toegelicht. De verschillen zijn financieel samengevat als volgt opgebouwd.

Financieel kader Ontwerpbegroting	2020	2021	2022	2023
Beeld ontwerpbegroting 2020-2023	-111.900	433.643	-260.552	184.303
Beeld vastgestelde Kadernota 2020-2023	25.779	553.250	-24.959	337.875
Vershil ten opzichte van de Kadernota 2020-2023	-137.679	-119.607	-235.593	-153.572

Hoe is dit verschil te verklaren? De verschillen zijn met name ontstaan in de loonmaatregelen (o.a. nieuwe Cao en diverse loonkosten), kapitaallasten (o.a. incidentele vrijval kapitaallasten door vertraging tunnel Olst) en het sociale domein (o.a. toename lasten Wmo). Het verschil is hieronder financieel verklaard.

Afwijkingen ten opzichte van de Kadernota	2020	2021	2022	2023
Loonmaatregelen	-70.452	-152.120	-152.120	-152.120
Prijscompensatie/indexering incl DOWR/Verbonden partijen/subsidies	-3.482	-3.473	-3.463	-3.890
Kapitaallasten	113.974	83.367	-4.890	-9.549
Rente/Financiering	-11.220	-12.309	-10.479	3.366
Algemene uitkering	-329	21.363	-268	452
Sociaal domein	-146.352	-49.945	-31.330	41.994
Overig	-19.818	-6.490	-33.043	-33.825
	-137.679	-119.607	-235.593	-153.572

In de ontwerpbegroting is overeenkomstig de besluitvorming over de kadernota het volgende noodzakelijke nieuw beleid opgenomen (met in achtname van een korting van 10% op de genoemde budgetten, met uitzondering van de onderwijshuisvesting Olst).

Onderdeel	2020	2021	2022	2023
Pr Noodzakelijk nieuw beleid				
1 75 jaar vrijheid	-10.000			
1 SPP: Openbare orde en veiligheid: uitvoering APV	-27.000	-27.000	-27.000	-27.000
2 SPP: Duurzaamheid uitbreiding 1 fte + tijdcap naar structcap	-17.800	-17.800	-17.800	-17.800
2 CUP: Duurzaamheid: budget beleidsontwikkeling, projecten en kansrijke initiatieven	-25.000	-15.000	-10.000	
2 CUP: Klimaatadaptatie: uitvoering plan van aanpak	pm	pm	pm	pm
2 CUP: Invoering omgevingswet en omgevingsvisie	-116.500	-156.500	-241.000	-203.500
2 Extra onderhoudsbudget civieltechnische kunstwerken (IBOR)	-28.000	-28.000	-28.000	-28.000
2 Cultuurhistorische waardenkaart	-53.000			
2 Reconstructies/rehabilitaties 2019-2020 Openbare ruimte		-30.114	-29.779	-29.445
3 CUP: Consulent statushouders	-40.000			
3 CUP: Onderwijshuisvesting cluster Olst-Boskamp-Den Nul	-9.610	-105.705	-192.191	-192.191
3 Participatie statushouders	-27.900	-27.900	-27.900	-27.900
3 SPP: WMO consulent	-64.000	-64.000	-64.000	-64.000
4 CUP: Informatieveiligheid en privacy	-65.000	-65.000	-65.000	-65.000
4 SPP: Processen: privacy; controle rechtmatigheid;	-42.900	-42.900	-42.900	-42.900
4 SPP: Scholing en training	-20.000	-30.000	-30.000	-40.000
4 Uitvoeringsplannen ICT DV, SD, RD en BV	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
4 Uitbreiding formatie: werkplekkosten	PM	PM	PM	PM
Totaal noodzakelijk nieuw beleid	-555.710	-618.919	-784.570	-746.736

Conclusie voorlopige resultaat ontwerpbegroting 2020-2023

Het voorlopige resultaat van de ontwerpbegroting 2020-2023 luidt als onderstaand. Daarin is geen rekening gehouden met de categorie gewenst beleid met hoge prioriteit (G-HP). In de ontwerpbegroting is rekening gehouden met de 10% korting op het Noodzakelijk nieuw beleid, is de 5% korting op de bestaande begroting (kaasschaaf) als stelpost verwerkt, is de toeristenbelasting vanaf 2021 verhoogd en is de maximale inzet van de reserve Nader te bestemmen middelen van € 500.000 in 2020 en 2021 als onttrekking geraamd.

Financieel kader Ontwerpbegroting	2020	2021	2022	2023
Beeld ontwerpbegroting 2020-2023	-111.900	433.643	-260.552	184.303

De conclusie is dat de jaarschijven 2020 (eerste) en 2022 (derde) niet sluitend zijn. Volgens de toezichtregels van de provincie dienen de eerste, de derde en de laatste jaarschijf (in principe) in evenwicht te zijn (zie kadernota 2020, pag. 39).

In het raadsvoorstel tot vaststelling van de begroting 2020 komt een voorstel hoe de meerjarenbegroting in evenwicht wordt gebracht, mede rekening houdend met de nieuwe richtlijnen van BZK over het provinciaal toezicht.

Ook zullen wij daarin een voorstel doen hoe om te gaan met de categorie gewenst nieuw beleid met hoge prioriteit. Daarnaast worden de consequenties van de Septembercirculaire 2019 in het raadsvoorstel verwerkt.

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN ONTWERPBEGROTING

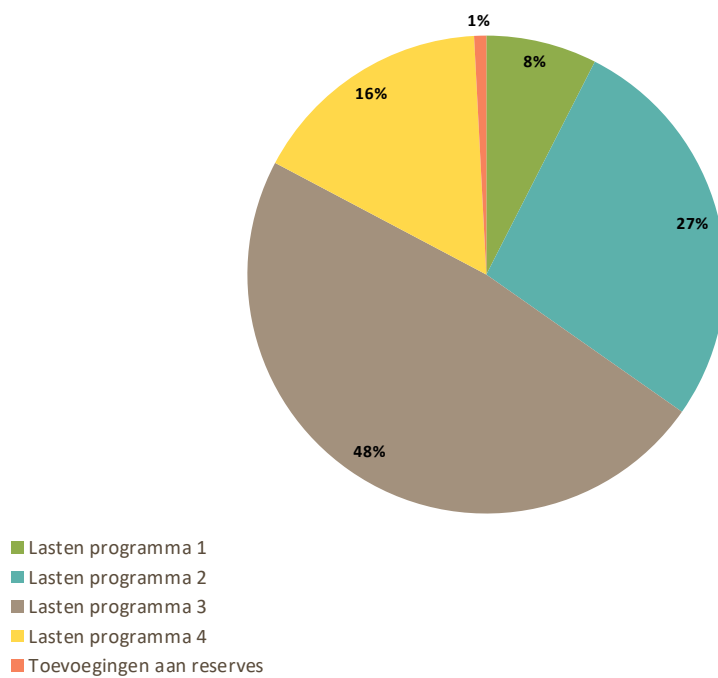
De ontwerpbegroting 2020-2023 laat in onderstaande tabel de totale baten en lasten (incl. noodzakelijk nieuw beleid) zien. De uitgaven zijn daarna grafisch weergegeven.

BEGROTING 2020 - 2023

Meerjaren Begroting (x €1.000)							
Begroting 2018 - 2021	Rekening 2018	Begroting 2019 n.w.	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	N/V
Lasten programma bestuur, dienstverlening en veiligheid	3.086	3.177	3.365	3.385	3.383	3.383	
Lasten Leefomgeving	12.304	14.276	12.211	10.670	9.247	9.413	
Lasten Samenleving	21.412	21.708	21.523	21.326	21.195	21.111	
Lasten Algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien	7.334	8.343	7.372	7.234	7.137	7.048	
Toevoegingen aan reserves	2.612	967	367	357	345	343	
Saldo van de totale lasten	46.748	48.471	44.838	42.971	41.307	41.298	N
Baten programma bestuur, dienstverlening en veiligheid	387	248	250	238	224	224	
Baten Leefomgeving	8.681	9.283	8.156	6.625	5.036	5.259	
Baten Samenleving	4.106	3.760	3.583	3.591	3.604	3.604	
Baten Algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien	29.722	30.502	31.672	31.861	31.713	31.981	
Onttrekkingen aan reserves	4.581	4.678	1.067	1.090	469	414	
Saldo van de totale Baten	47.478	48.471	44.727	43.405	41.046	41.482	V
Resultaat	726	0	-112	434	-261	184	V

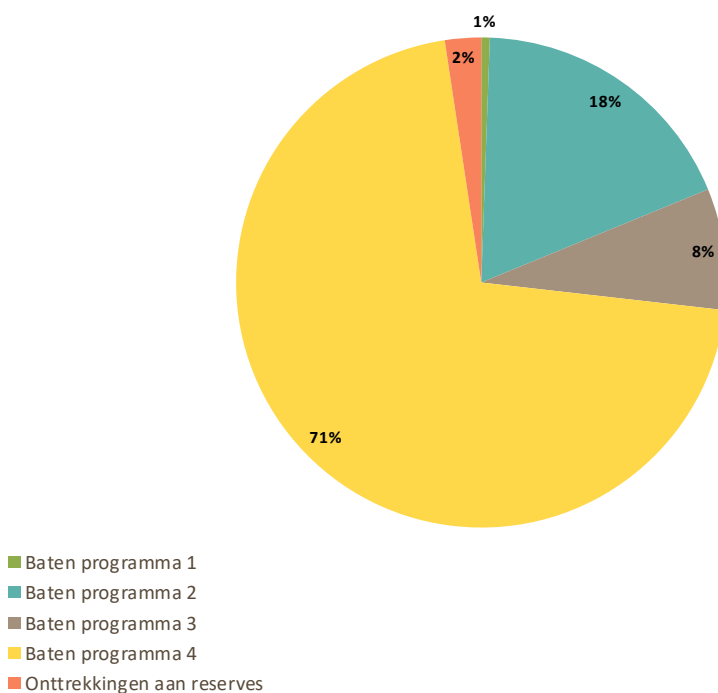
DETAIL OVERZICHT LASTEN

Begroting 2020

DETAIL OVERZICHT BATEN

Begroting 2020

SEPTEMBERCIRCULAIRE 2019

In de begroting zijn, zoals aangegeven de consequenties van de Septembercirculaire 2019 nog niet verwerkt. Deze komen aan de orde in het raadsvoorstel behorende bij deze begroting.

Burgemeester en wethouders van Olst-Wijhe,
de secretaris, de burgemeester,

drs. D.L.W. (Dries) Zielhuis

A.G.J. (Ton) Strien

HOOFDSTUK 1 BELEIDSBEGROTING - DE PROGRAMMA'S

PROGRAMMA 1 BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID

PORTEFEUILLEHOUDER: BURGEMEESTER STRIEN EN WETHOUDER BLIND

INLEIDING

Inhoud

Dit programma omvat alle taken van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur, (overheids/burger)participatie, communicatie, dienstverlening en integrale veiligheid.

Het programma omvat de taakvelden: Bestuur, burgerzaken, crisisbeheersing en brandweer en openbare orde en veiligheid.

In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt ingegaan op het gevoerde beleid op het gebied van de ondersteunende taken door de organisatie. Deze paragraaf heeft een sterke relatie met de taakvelden van dit programma en geven inzicht in het gevoerde beleid op dit terrein.

Bij dienstverlening gaat het om dienstverlening (digitaal, telefonisch, fysiek, schriftelijk), Klantcontactcentrum, Burgerzaken.

Raadsakkoord 2018-2022

Participatie

Wij vinden burger- en overheidsparticipatie¹ van groot belang.

Bij burgerparticipatie willen we de hand uitsteken naar inwoners en dagen wij iedereen uit tot meedenken, meepraten en meedoen. Daarin zoeken wij steeds creatief naar een vorm die past bij het onderwerp en de fase waarin het proces zich bevindt.

Wij stimuleren en faciliteren initiatieven van de samenleving. Dit is overheidsparticipatie, wat we zien als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, raad, college en ambtelijke organisatie. Daarbij hebben wij aandacht voor onze onderlinge rollen. Wij willen inwoners goed begeleiden bij het ontwikkelen en uitvoeren van initiatieven en de juiste verwachtingen geven gedurende het proces.

Veiligheid

Veiligheid is een basisbehoefte. Een veilige omgeving is een zaak voor iedereen.

Een samenleving bovendien, waarin inwoners gelijkwaardig zijn, in vrijheid kunnen leven, werken en recreëren, zonder angst voor wat dan ook.

Dienstverlening

Het mooie van een kleine gemeente is dat de afstand met de inwoners klein is en de lijnen binnen de gemeente kort zijn. Wij vinden het belangrijk dat de gemeente inzet op een gelijkwaardige samenwerking met inwoners en ondernemers, heldere communicatie en een goede dienstverlening. Daarin zit de kracht van een kleine gemeente.

Regionale samenwerking

Wij vinden regionale samenwerking belangrijk. Op verschillende gebieden zoekt de gemeente in regionaal en provinciaal verband de samenwerking met anderen. Voor een aantal taken en verantwoordelijkheden is de gemeente daarop aangewezen. We kijken daarbij steeds wat we zelf kunnen doen en waar samenwerking loont, afhankelijk van de opgave waarvoor de gemeente staat.

---

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/burgerschap/burgerparticipatie>

Wat willen wij bereiken?

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR BESTUUR, PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

1. Een democratisch bestuur dat effectief, efficiënt en transparant is.
2. Beleid wordt zoveel mogelijk in samenspraak met burgers, instellingen en bedrijven opgesteld en uitgevoerd.
3. Communicatie wordt ingezet om kennis houding en/of gedrag van doelgroepen te beïnvloeden, met als beoogd resultaat een betere wisselwerking tussen het politiek bestuur, de ambtelijke organisatie en de burger, alsmede een duidelijker beeldvorming van de gemeente Olst-Wijhe bij andere relevante doelgroepen.

INDICATOREN VOOR BESTUUR, PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe ²	Landelijk vergelijkend cijfer ³
Transparante en toegankelijke overheid	Waardering inwoners van alle inspanningen van de gemeente voor haar burgers	2018: 6,7 2016: 6,6 2014: 6,5	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 6,7
Relatie burger - gemeente	Vertrouwen in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd (% (heel) veel)	2018: 37% 2016: 36% 2014: 29%	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 37%
	Waardering wijze waarop gemeente burgers en organisaties betreft bij het beleid en de samenwerking zoekt	2018: 6,2 2016: 6,2 2014: 6,1	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 6,1
Communicatie	Waardering communicatie en voorlichting vanuit de gemeente	2018: 6,8 2016: 6,7 2014: 6,5	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 6,65
Bestuur en ondersteuning	Formatie per 1.000 inwoners (Wettelijk= W ⁴)	2018: 5,7 fte per 1.000 inwoners 2017: 5,3 fte per 1.000 inwoners	Landelijk 2018: onbekend. 2017: 8,5
	Bezetting per 1.000 inwoners (Wettelijk) ⁵	2018: 6,4 fte per 1.000 inwoners 2017: 6,1 fte per 1.000 inwoners	Landelijk 2018: onbekend.
	Apparaatskosten per inwoner (Wettelijk)	2018: : € 602 per inwoner 2017: € 597 per inwoner	
	Externe inhuur (kosten als % van de totale loonsom en totale kosten externe inhuur) (W)	2018: 17,83% 2017: 8,2%	Landelijk 2018: onbekend.
	Overhead (% van de totale lasten) (W)	2018: 17,14% 2017: 18,08%	

² Voor een deel ontleend aan ons eigen Burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl

³ Het landelijke cijfer is vermeld (voor zover bekend) als vergelijking met het gemeentelijk cijfer.

⁴ Wettelijk verplicht om indicator op te nemen. De betekenis is vermeld in Bijlage 3 van deze begroting.

⁵ Gaat om werkelijke aantal fte dat werkzaam is op peildatum (vacatureruimte telt dus niet mee)

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR DIENSTVERLENING

1. De gemeente draagt zorg voor een efficiënte dienstverlening van haar producten waarbij de vraag van de burger centraal staat en waarbij de burger zoveel mogelijk onafhankelijk van tijd en plaats via één loket de gevraagde producten kan betrekken.
2. De inwoners van de gemeente verstrekken maar één keer hun gegevens c.q. de gemeente vraagt geen gegevens waarover reeds beschikt kan worden (Andere Overheid).
3. De gemeente beschikt over kwaliteitshandvesten en servicenormen met betrekking tot haar dienstverlening.
4. De gemeente participeert actief in de ontwikkeling en investeert in de kwaliteit van het dienstverleningsniveau van derden in onze gemeente en toont zich daarbij een actieve partner.

INDICATOREN VOOR DIENSTVERLENING

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe ⁶	Landelijk vergelijkend cijfer ⁷
De organisatie van onze dienstverlening sluit aan op de wensen van onze klanten Het niveau van dienstverlening in onze gemeente blijft op peil	Waardering inwoner van dienstverlening van de gemeente (streefcijfer dat hiervoor bepaald is in visie dienstverlening luidt: 7)	2016: 6,7 2014: 6,7	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 6,7
	Waarderingcijfer van de inwoners m.b.t. de dienstverlening via de digitale faciliteiten van de gemeente (streefcijfer dat hiervoor bepaald is in visie dienstverlening luidt: 7)	2016: 6,7 2014: 6,6	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 6,8

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR INTEGRALE VEILIGHEID

Problemen in de woon- leefomgeving worden in principe zelf opgelost. Olst-Wijhe heeft een sterke sociale cohesie, inwoners helpen elkaar hierbij. Indien nodig faciliteren gemeente en overige partijen.

Om onze inwoners in staat te stellen om 'gewoon' te kunnen leven is het van belang dat wij als gemeente, maar ook onze partners, ook onze verantwoordelijkheid nemen. Dat betekent dat wij ons inspannen om datgene aan te pakken wat inwoners zelf niet op kunnen lossen. Hierbij is het belangrijk dat we zicht hebben op wat er speelt en leeft in de wijk. In de nota Integraal Veiligheidsbeleid 2016-2019 is prioriteit toegekend aan een veilige woon- en leefomgeving en het terugdringen van de georganiseerde criminaliteit. Dat willen wij onder meer tot stand brengen door de domeinen van straf, zorg en veiligheid met elkaar te verbinden.

⁶ Voor een deel ontleend aan ons eigen Burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl

⁷ Het landelijke cijfer vermeld (voor zover bekend) als vergelijking.

INDICATOREN VOOR INTEGRALE VEILIGHEID

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe ⁸	Landelijk vergelijkend cijfer ⁹
Aandacht voor leefbaarheid in 'kwetsbare buurten/straten'	Percentage inwoners dat zich meestal of altijd veilig voelt in de buurt blijft minimaal gelijk aan 2014	2018: 92% van de inwoners voelt zich meestal/altijd veilig in de buurt 2016: 91% 2014: 86%	Landelijk 2018 Niet stedelijk: 90%
Ervaren overlast buurtbewoners	Oordeel burger over overlast van buurtbewoners	2018: 77% ervaart weinig/geen overlast 2016: 77% 2014: 77%	Landelijk 2018 Niet stedelijk: 90%
Sluitende ketenaanpak jeugd	Aantal verwijzingen Halt per 10.000 jongeren (W)	2018: 132 2017: 177 2016: 95	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 100
Aandacht voor het voorkomen van high impactcrimes als overvallen en woninginbraken	Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners (W)	2018: 0,8 2017: 1,1 2016: 0,6	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 0,6
	Aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners (W)	2018: 1,4 2017: 1,7 2016: 2,2	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 2,9
	Aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners (W)	2018: 5,8 2017: 7,3 2016: 9,3	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 12,3
	Het aantal woninginbraken is in 2018 gedaald met 10% ten opzichte van 2014 (53, gebiedsscan politie)	2018: 11 inbraken 2017: 26 inbraken 2016: 22 inbraken	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 48 ¹⁰
Verbeteren woon- en leefklimaat	Aantal vernielingen en verstoring openbare orde per 1.000 inwoners (W)	2018: 2,2 2017: 3,1 2015: 2,8	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 3,6

BELEIDSKADERS

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in landelijke programma's wordt vastgelegd, gebaseerd op de volgende documenten:

- ✓ Nota overheidsparticipatie "In verbinding met onze kernen en inwoners" (2016)
- ✓ Visie dienstverlening gemeente Olst-Wijhe 2017-2020
- ✓ Nota Integraal Veiligheidsbeleid 2016-2019 (vastgesteld in 2016)
- ✓ Nota "Wat wij van keten weten" (vastgesteld in 2010)
- ✓ Nota "Preventie- en handavingsplan Drank- en Horecawet" (vastgesteld in 2019)

⁸ Voor een deel ontleend aan ons eigen Burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl

⁹ Het landelijke cijfer vermeld (voor zover bekend) als vergelijking.

¹⁰ Het aantal is afgeleid van op regionaal niveau gemaakte afspraken van het bevoegde gezag.

Wat doen wij daarvoor in 2020?

BESTUUR, PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

Participatie

In het onderzoeksrapport Burger- en overheidsparticipatie heeft de rekenkamercommissie de volgende aanbevelingen gedaan:

- Gemeenteraad: versterk uw kaderstellende en verbindende rol.
- College en directie: werk met spoed aan een strategie en zet een veranderteam op.
- Management: organiseer de interne communicatie en verbindingen.
- Medewerkers: ontwikkel je kennis over hoe interactief beleid te maken.

Op basis van deze aanbevelingen is in 2017 gestart met programmatisch werken aan het opstellen en uitvoeren van een ontwikkelprogramma participatie. Begin 2019 is in een conferentie een evaluatie van deze programmatische werkwijze gehouden met college, raad en medewerkers. Ook is een doorkijk naar de lijnen voor de toekomst gelegd. De uitkomsten hiervan zijn in 2019 vertaald in een rode draad document. In 2020 zal aan dit uitvoeringsprogramma slechts in zeer beperkte mate invulling worden gegeven vanwege het ontbreken van beschikbare middelen voor de uitvoering van dit programma.

Uitvoering communicatiebeleid

De strategische uitgangspunten voor communicatie worden in 2020 verder doorontwikkeld. Daarbij richten wij ons op de doorontwikkeling van:

- onze digitale dienstverlening via de website en intranet;
- de taal van de gemeente (huisstijl, IJssel berichten, dienstverlening);
- burgerparticipatie bij trajecten en projecten;
- overheidsparticipatie bij trajecten die zich aanbieden
- projectcommunicatie, waarbij als uitgangspunt het betrekken en vroegtijdig informeren van betrokkenen is;
- de interne communicatie;
- de communicatie over onze dienstverlening.

DIENSTVERLENING

Visie dienstverlening “Dichtbij en Persoonlijk”

Door prioritering van werkzaamheden is er vertraging ontstaan in het vaststellen van het uitvoeringsprogramma. Omdat er geen extra middelen in de begroting zijn opgenomen zal dit programma in 2020 niet worden opgesteld. De opzet is jaarlijks organisatiebreed te werken aan een aantal speerpunten op het gebied van dienstverlening. Ook hiervoor zijn in de begroting geen extra middelen opgenomen.

VEILIGHEID

Opstellen van het Jaarplan Integrale Veiligheid

In 2019 eindigde de looptijd van de Nota Integraal Veiligheidsbeleid 2016-2019. In 2019 zou de huidige nota geëvalueerd worden en zou een nieuw integraal veiligheidsbeleid 2020-2023 opgesteld worden. In het kader van de vermindering van de beleidsdruk op de ambtelijke organisatie is de herziening uitgesteld. Het huidige beleidskader biedt voldoende ruimte voor het inpassen van nieuwe thema's. Zo kan het thema veilig buitengebied gekoppeld worden aan de aanpak ondermijning.

High Impact Crimes

In de afgelopen jaren zijn de totale cijfers m.b.t. de high impact crimes gedaald. Dat is mede het gevolg van de extra inspanningen die gemeente, politie en OM hebben ingezet. Wij blijven daarom inzetten op het voorkomen van o.a. overvallen, diefstallen en woninginbraken.

Aanpak georganiseerde criminaliteit (Ondermijning)

Om zicht te krijgen in welke mate binnen onze gemeente sprake is van ondermijnende criminaliteit, wie de plegers zijn en waar het zich afspeelt, is in het voorjaar van 2018 onder auspiciën van het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) een lokaal ondermijningsbeeld opgesteld. Begin 2019 is een plan van aanpak Ondermijning opgesteld en daar wordt in 2020 verder uitvoering aan gegeven. De nadruk ligt in de aanpak van casuïstiek op persoons-, bedrijfs-, als fenomeenniveau. De aanpak van het veilig buitengebied is een voorbeeld van zo'n fenomeen.

Sluitende aanpak van personen met verward gedrag

In 2018 hebben wij de sluitende aanpak van personen met verward gedrag vastgesteld. In aansluiting op die notitie zijn in de voortgangsrapportage aandachtspunten naar voren gekomen. In 2020 worden die punten verder ontwikkeld. Daarnaast zal de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg in werking treden. Ten behoeve van de implementatie daarvan zullen de werkprocessen voor het opleggen van een crisismaatregel en het uitvoeren van een verkennend onderzoek ingericht worden.

Cybercriminaliteit

In de Veiligheidsstrategie voor Oost-Nederland is cybercrime / gedigitaliseerde criminaliteit als één van de drie speerpunten benoemd. In het Driehoeksoverleg voor Deventer, Olst-Wijhe, Raalte, Politie en Openbaar Ministerie is afgesproken dat dit thema gezamenlijk wordt aangepakt. De gemeenten kunnen van toegevoegde waarde zijn bij de bewustwording van de inwoners.

Radicalisering

In zijn algemeenheid zien we in Nederland een verschuiving van de aard en omvang van de problematiek: de focus komt meer te liggen op terugkeerders (in plaats van uitreizigers) en minderjarigen. En ook op personen die nooit zijn uitgereisd. Dit betreft personen die in Nederland strijders idealiseren en extremistisch gedachtengoed aanhangen. In 2019 is het werkmodel voor de aanpak Radicalisering door het NCTV uitgegeven. Een casus zal individueel maatwerk vereisen.

Preventie- en handhaving Drank- en Horecawet

Uw raad heeft de nota lokaal Gezondheidsbeleid Olst-Wijhe 'Goede kwaliteit van leven 2019-2022 en de nota Preventie en Handhaving Drank- en Horecawet tegelijkertijd vastgesteld. Doordat deze nota's gelijktijdig zijn vastgesteld wil de wetgever stimuleren dat gemeenten bij alcoholpreventie de verbinding maken tussen de beleidsterreinen Volksgezondheid (voorlichting en bewustwording) en Openbare Orde en Veiligheid (beleid en handhaving). Eén van de speerpunten in onze nota lokaal gezondheidsbeleid is ook het terugdringen van (problematisch) alcoholgebruik.

De eerste nota Preventie en Handhaving Drank- en Horecawet is vier jaar geleden vastgesteld. In deze nota is de doelstelling opnieuw dat onze jongeren niet gaan drinken onder de 18 jaar. De focus ligt de komende jaren op bewustwording van de schadelijke gevolgen van het gebruik van alcohol bij jongeren. De aandacht zal vooral liggen bij informatie verstrekken aan ouders. Daarnaast zal opnieuw de omgeving voorzien worden van preventiemiddelen om de verkoop van alcohol aan jongeren onder de 18 jaar tegen te gaan. We worden hierbij nu ook vanuit de landelijke overheid ondersteund door middelen van het Nationaal Preventieakkoord. Een van de deelakkoorden richt zich op problematisch alcoholgebruik. In de nota Preventie- en handhaving Drank- en Horecawet is ook gesteld dat de focus de komende jaren meer gelegd gaat worden op

toezicht en uiteindelijk, bij overschrijding bij handhaving. BOA's zullen worden ingezet om toezichtactiviteiten uit te voeren.

Consequente handhaving kan volgens het nationale preventieakkoord naleving van de regels door verstrekkers van alcohol sterk bevorderen. Om hieraan te voldoen is het Alcohol- en horecasanctiebeleid Olst-Wijhe in 19 maart 2019 vastgesteld. Dit beleid is een uitwerking van de nota Preventie en Handhaving Drank- en Horecawet en beperkt zich tot overtredingen en de daartegen te treffen aanbevolen sancties bij horeca-, alcohol en drugs gerelateerde zaken.

Overige activiteiten 2020

- Invoeren wijzigingen als gevolg van nieuw crisisplan van de Veiligheidsregio IJsselland
- Herziening/actualisatie APV
- Herziening/actualisatie BIBOB-beleid
- Implementatie van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)

VERBONDEN PARTIJ

Veiligheidsregio

In oktober 2010 is de Wet veiligheidsregio's in werking getreden. Op basis hiervan zijn in Nederland 25 veiligheidsregio's ingesteld waaronder Veiligheidsregio IJsselland. Veiligheidsregio IJsselland werkt als brandweer, politie, geneeskundige hulpverlening met gemeenten en andere partners samen in het voorkomen, bestrijden en beperken van de gevolgen van branden, ongevallen, rampen en crisis. Dit doen ze samen met en voor de regio IJsselland, een gebied met circa 500.000 inwoners. Met als motto: Veiligheid, voor elkaar!

In 2019 is het beleidsplan van de Veiligheidsregio IJsselland herzien. Voor het vergaren van de inhoud van het beleidsplan 2020 zijn brede informatierondes georganiseerd voor bestuurders, raadsleden en ambtenaren.

Wat mag het kosten?

Meerjaren Begroting							(x €1.000)
Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	Rekening 2018	Begroting 2019 n.w.	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	N/V
Lasten	3.086	3.177	3.365	3.385	3.383	3.383	
Baten	387	248	250	238	224	224	
Saldo van Baten en Lasten	2.698	2.930	3.115	3.147	3.159	3.159	N
Toevoegingen aan reserves	45	0	0	0	0	0	
Onttrekkingen aan reserves	40	71	0	0	0	0	
Resultaat	2.704	2.859	3.115	3.147	3.159	3.159	N

Begroting 2020

Het totale saldo van de baten en lasten van dit programma is € 3,115 miljoen nadelig. De totale lasten zijn geraamd op € 3,365 miljoen en de totale baten op € 0,250 miljoen. Onttrekkingen aan reserves en stortingen aan reserves zijn niet geraamd.

Toelichting meerjarenbegroting

De mutaties in het meerjarige verloop van de lasten en baten houden verband met verkiezingen die niet elk jaar worden gehouden en aflopende legesinkomsten en kosten van reisdocumenten en rijbewijzen.

Het verschil tussen de begroting 2020 en 2019 wordt hieronder verklaard per taakveld.

Begroting per taakveld

		Saldo per taakveld (x €1.000)			
Thema's	Taakvelden	Begroting 2019 n.w.	Begroting 2020	Vershil	N/V
1.0 Bestuur, participatie en communicatie	0.1 Bestuur	947	1.104	-157	N
	0.3 Beheer overige gebouwen	9	8	1	V
1.1 Dienstverlening	0.2 Burgerzaken	235	190	44	V
1.2 Openbare orde & veiligheid	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.524	1.558	-34	N
	1.2 Openbare orde en veiligheid	215	255	-40	N
Reserves	0.10 Reserve mutaties	-71	0	-71	N
Resultaat		2.859	3.115	-257	N

Toelichting begroting 2020

Bestuur, participatie en communicatie

Bestuur

Het nadelig verschil in het saldo 2019-2020 komt met name door de gewijzigde vergoeding voor raadsleden, het gewijzigde vergadersysteem en de verhoging van het budget voor lidmaatschappen en congressen voor de wethouders (Kadernota 2020-2023).

Beheer overige gebouwen

Het betreft een incidenteel exploitatiebudget voor de voormalige school De Elshof.

Dienstverlening

Burgerzaken

Het verschil in het saldo 2019-2020 is een gesaldeerd voordeel. In 2019 zijn de lasten hoger door meer verkiezingen, het overgeheveld budget voor de koppelingen BAG/BGT en eenmalige budgetten voor informatiemanagement en het uitvoeringsplan ruimtelijke domein. Voor de begroting 2020 zijn de directe salariskosten voor Burgerzaken direct toegerekend. Tot en met 2019 zijn deze kosten verantwoord onder de overheadkosten.

Openbare orde & veiligheid

Crisisbeheersing en brandweer

De bijdrage voor de uitvoering van onder andere de brandweertaken is geïndexeerd voor 2020, conform de begroting van de Veiligheidsregio IJsselland.

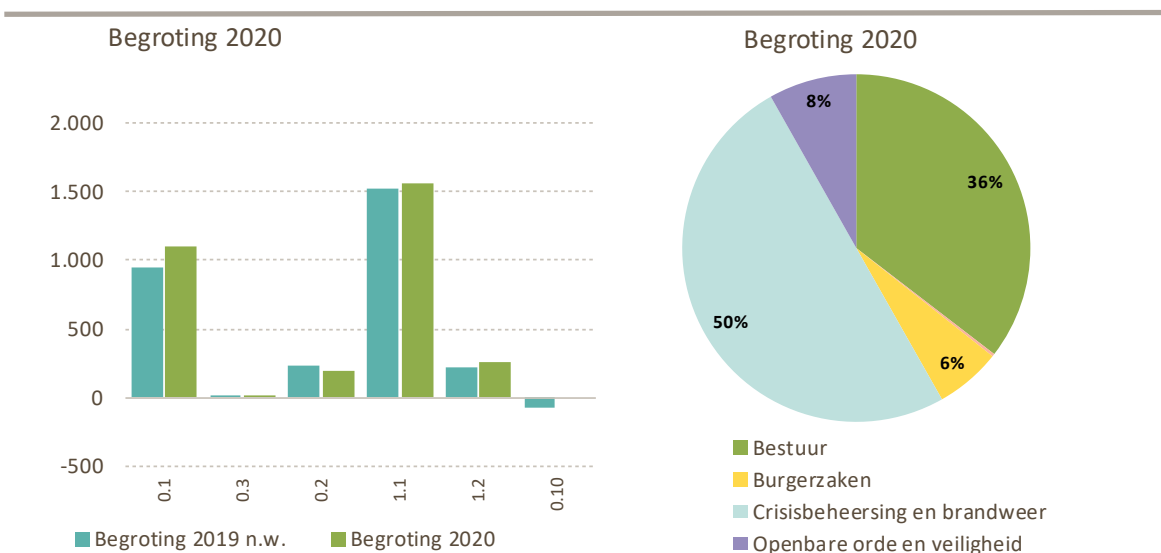
Openbare Orde en Veiligheid

Onder dit taakveld vallen de toezichthouders op de openbare ruimte (BOA's), burgernet, buurtbemiddeling en de uitvoering en handhaving van de algemene plaatselijke verordening (APV). De capaciteit voor de uitvoering van de APV is uitgebreid (Kadernota 2020-2023). De overige personeelskosten zijn geïndexeerd.

Reserve mutaties

Het nadelige verschil in de reserve mutaties houdt verband met incidentele onttrekkingen in 2019 aan de reserve nader te bestemmen middelen voor informatiemanagement en invoering koppeling BAG/BGT.

DETAIL OVERZICHT

PROGRAMMA 2 LEEFOMGEVING

PORTEFEUILLEHOUDER: BURGEMEESTER STRIEN, WETHOUDERS BLIND, BOSCH EN ENGBERINK

INLEIDING

Inhoud

Dit programma omvat het gemeentelijke beleid op het gebied van de openbare ruimte, ruimtelijke ontwikkeling en omgeving, wonen en grondexploitaties en de gemeentelijke activiteiten op het gebied van economische zaken, recreatie en toerisme en duurzaamheid.

Het programma omvat de volgende taakvelden: Verkeer en vervoer, openbaar groen en (openlucht)recreatie, riolering, begraafplaatsen, ruimtelijke ordening, grondexploitatie, wonen en bouwen, economische ontwikkelingen, fysieke bedrijfs- en infrastructuur, economische promotie, afval en milieubeheer.

De paragraaf Grondbeleid heeft een sterke relatie met dit programma en geeft inzicht in het gevoerde beleid en de uitvoering.

Raadsakkoord 2018-2022

Kwaliteit van leven

Wij streven bij het opstellen en uitvoeren van beleid naar de hoogst mogelijke kwaliteit van leven voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers. Daarbij is aandacht voor tradities, maar ook voor de grootst mogelijke zorg voor ons milieu. Iedereen dient zich bewust te zijn van zijn of haar omgeving.

Het handhaven en ontwikkelen van waardevolle landschappen en biodiversiteit past bij het streven naar de hoogst mogelijke kwaliteit van leven. Dit geldt ook voor het stimuleren van regionale producten en korte voedselketens.

Woningbouw

Wij streven naar vitale kernen, waar inwoners met plezier wonen. Wonen en leefbaarheid hebben een sterke relatie met elkaar. Wij vinden een integrale aanpak daarin van belang.

Duurzaamheid

Wij vinden het belangrijk, dat onze gemeente, samen met inwoners en ondernemers, bijdraagt aan het verder voorkomen van een opwarming van de aarde en de klimaatverandering.

Daarom stimuleren, faciliteren en ondersteunen wij het duurzaam vormgeven van nieuwe ontwikkelingen, op het gebied van energiebesparing en het opwekken van duurzame energie in het kader van de energietransitie. Omdat dit thema ook een regionale component kent, werken wij als vanzelfsprekend samen met buurgemeenten en onze provincie.

Omgevingsvisie

Wij willen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties werken aan de voorbereiding van de omgevingsvisie en de omgevingsplannen. Samen willen wij integrale keuzes maken over de inrichting van de fysieke leefomgeving. Dit doen we door inwoners meer en beter te betrekken bij ingrepen in de omgeving en het stimuleren en faciliteren van initiatieven vanuit de samenleving. Daarbij gaan wij uit van de ja-mits-houding. Dat betekent dat wij niet meer denken in onmogelijkheden, maar in mogelijkheden.

Wij willen de ruimte die de Omgevingswet biedt optimaal benutten voor maatwerk, ruimte voor variëteit en maatschappelijk initiatief. Bij vermindering en vereenvoudiging van regels geven wij de inwoners vertrouwen en zijn wij bereid tot 'loslaten' en aansluiting te zoeken bij maatschappelijke initiatieven.

Naar vitaal platteland

Er komen de komende tientallen jaren grote structurele veranderingsopgaven bij elkaar in het landelijke gebied. Dat vraagt om een integrale, gebiedsgerichte benadering, waarbij opgaven voor landbouw, natuur, kwaliteit van de leefomgeving, milieu, water en klimaat (nog) meer hand in hand gaan en in samenhang met elkaar worden opgepakt. Een stevige opgave waar actoren gezamenlijk voor staan.

Lokale economie

Bedrijvigheid en ondernemerschap zorgen voor banen, welvaart, welzijn en dragen bij aan de vitaliteit van de kernen. Lokale ondernemers zijn vaak bereid lokale initiatieven te ondersteunen. Het onderhouden van een goede relatie van de gemeente met het bedrijfsleven en de ondernemers onderling is een voorwaarde voor een goed ondernemersklimaat.

Leefbaarheid

De leefkwaliteit van kernen en buurtschappen is van groot belang voor het welbevinden van de inwoners. Dit geldt ook voor de directe woonomgeving. Wij vinden het belangrijk dat inwoners zich verantwoordelijk voelen voor de directe woonomgeving. Daarbij hoort dat zij actief betrokken worden bij de plannen voor de openbare ruimte.

Wat willen wij bereiken?

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT LEEFOMGEVING

1. Aantrekkelijk en veilig wonen voor jong en oud met passende toekomstbestendige maatschappelijke voorzieningen en mogelijkheden om te werken in en om de dorpen en buurtschappen¹¹.
2. Evenwicht tussen leefkwaliteit, bereikbaarheid en mobiliteit.
3. Vrijtijdsbesteding als impuls voor de lokale economie met de aantrekkelijke IJsselzone en 'IJselfront Olst-Wijhe' als integrale gebiedsontwikkeling.
4. Versterken van toekomstbestendige landbouw en landgoederen en aandacht voor natuur- en landschapskwaliteiten.
5. Inzetten op het duurzaam vormgeven van nieuwe ontwikkelingen, op duurzame energie en energiebesparing in het kader van de energietransitie.
6. Verbeteren van de bereikbaarheid en de leefbaarheid voor de inwoners van Olst.
7. Inrichten van een vraaggericht fijnmazig openbaar vervoersysteem in samenwerking met de provincie.
8. De kwaliteit van de openbare ruimte is volgens het scenario voldoende¹².
9. In verband met de inzameling en het transport van afvalwater is er sprake van een duurzame bescherming van de volksgezondheid, handhaving van een goede leefomgeving en duurzame bescherming van natuur en milieu.

¹¹ De eerste 7 doelstellingen zijn ontleend aan de Structuurvisie Olst-Wijhe Ruimte voor initiatief en innovatie 2018-2025.

¹² In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen is dit verder uitgewerkt.

INDICATOREN LEEFOMGEVING

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Woon- en leefomgeving	Waardering door inwoners van buurt als leef- en woonomgeving.	2018: 93% voelt zich thuis in de buurt ¹³ 2016: 90%	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 90%
	Waardering door inwoners van buurt als leef- en woonomgeving	2018: 7,99 2016: 7,88 2014: 7,7	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 8,03
	Waardering door inwoners van de zorg van de gemeente voor de woon- en leefomgeving	2018: 6,6 2016: 6,5 2014: 6,5	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 6,66
Wonen	Realisatie woningen in de periode 2020-2023 (ca. 50 woningen per jaar) ¹⁴	2018: 56 ¹⁵ 2017: 84 2016: 81	-
	Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen (W ¹⁶)	2016: 4 ¹⁷ 2015: 5,8 2014: 13,6	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 7,8
Demografische druk	Demografische druk (groene en grijze druk t.o.v. 15-64 jarigen) (W)	2018: 57,8% 2017: 57,5% 2016: 57,0%	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 60,3%
Woonlasten	Gemiddelde WOZ waarde per € 1.000 (W)	2018: 229 2017: 223 2016: 219	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 260
	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (W)	2019: € 770 2018: € 777 2017: € 765	Landelijk 2019 < 25.000 inw.: 708
	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (W)	2019: € 792 2018: € 816 2017: € 844	Landelijk 2019 < 25.000 inw.: 784
Duurzaamheid	Energie-index sociale huurwoningen (gemiddeld een energie-index van 1,2 in 2020 bij sociale huurwoningen waarvan 95% max. 1,8)	2019: 1,46	--
	Zonnepanelen bij sociale huurwoningen (in 2018 worden 350 daken voorzien van zonnepanelen in het totale werkgebied van Salland Wonen)	2018: 609 in 2018 in Olst-Wijhe	--
Goede bereikbaarheid	Straten, paden en trottoirs in de buurt zijn goed begaanbaar	2018: 66% vindt deze goed begaanbaar 2016: 61% 2014: 59%	Landelijk 2018 <25.000 inw.: 63%
Verkeersveiligheid	Onveilige verkeerssituaties in de buurt (% zelden/nooit)	2018: 43% vindt deze zelden of nooit verkeersonveilig	Landelijk 2018 Niet stedelijk: 46

¹³ Ontleend aan de burgerpeiling

¹⁴ Prognose begrotingsrichtlijnen

¹⁵ Ontleend aan de jaarstukken

¹⁶ W = wettelijke indicator.

¹⁷ Ontleend aan de website Waarstaatjegemeente.nl

		2016: 38%	
	Het aantal geregistreerde verkeersongevallen per 1.000 inwoners	2017: 4,7 2016: 6,0 2015: 5,2	Landelijk 2017 <25.000 inw.: 6,9
	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met motorvoertuig (W)	2017: 9,5% 2016: 10,3%	Landelijk 2017 <25.000 inw.: 8,8%
	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser (W)	2015: 7% 2014: 11%	Landelijk 2015 <25.000 inw.: 9%
Onderhouden perken, plantsoenen en parken in de buurt	Oordeel burger of deze goed onderhouden zijn	2018: 50% vindt deze in de buurt goed onderhouden 2016: 45% 2014: 41%	Landelijk 2018: < 25.000 inw.: 56%
Schoonhouden buurt	Oordeel inwoner over de buurt is schoon	2018: 71% vindt de buurt schoon 2016: 66% 2014: 63%	Landelijk 2018: < 25.000 inw.: 67%
Verlichting	Aantal 's nachts brandende lampen van de openbare verlichting op ieder willekeurig moment (minimaal 97%)	2018: 98%	--
Tevredenheid openbaar vervoer	Oordeel burger over tevredenheid openbaar vervoer	2018: 72% is tevreden over openbaar vervoer 2016: 73 % 2014: 65 %	Landelijk 2018: < 25.000 inw.: 64%

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR ECONOMISCHE ZAKEN¹⁸

1. Samenwerken aan circulaire economie, aan vestigingsmogelijkheden voor lokale ondernemers en daar waar mogelijk innovatie bevorderen.
2. Vrijtijdsbesteding als impuls voor de lokale economie met de aantrekkelijke IJsselzone en 'IJselfront Olst-Wijhe' als integrale gebiedsontwikkeling.

INDICATOREN VOOR ECONOMISCHE ZAKEN

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Uitbreiden economische structuur	Percentage functiemenging (W)	2018: 45,5% 2017: 45,1%	Landelijk 2018: < 25.000 inw.: 48,3%
	Vestigingen van bedrijven (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 74 jaar) (W)	2018: 122 2017: 119,1 2015: 116,2	Landelijk 2018: 125
Nabijheid winkels voor dagelijkse boodschappen ¹⁹	Oordeel inwoners over voldoende nabij zijn van winkels voor dagelijkse boodschappen	2018: 77% van de inwoners vinden winkels voldoende nabij 2016: 77%	Landelijk 2018: < 25.000 inw.: 77%

¹⁸ Ontleend aan de "Structuurvisie Olst-Wijhe Ruimte voor initiatief en innovatie 2018-2025".

¹⁹ Ontleend aan burgerpeiling Olst-Wijhe

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR DUURZAAMHEID

1. Inzetten op het duurzaam vormgeven van nieuwe ontwikkelingen, op duurzame energie en energiebesparing in het kader van de energietransitie.
2. Een schone, hygiënische, veilige en duurzame leefomgeving voor de burgers en het verminderen van de belasting van het milieu.

INDICATOREN VOOR DUURZAAMHEID

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe ²⁰	Landelijk vergelijkend cijfer ²¹
Voldoen aan het klimaatakkoord VNG-Rijk voor duurzaamheid	Reductie CO ₂ (30% vermindering in 2020 t.o.v. 1990)	2017: 7% 2016: 8% 2015: 17%	13%
Voldoen aan het klimaatakkoord VNG-Rijk voor duurzaamheid	Duurzame energieopwekking in 2020 (20%)	2017: 9% 2016: 6% 2015: 4%	6,6%
	Hernieuwbare elektriciteit (zonnestroom) (W)	2017: 5,6% 2016: 4,6% 2015: 3,9%	Landelijk 2017: 16,9%
Afvalinzameling	Afvalinzameling voldoet aan de VANG ²² doelstellingen (>75% hergebruik)	2017: 88% 2016: 79% 2015: 70%	Landelijk 2017: 67%
Afvalinzameling	Verdere reductie van de hoeveelheid restafval. Omvang huishoudelijk restafval (kg per inwoner) (W)	54 kg in 2017 93 kg in 2016	Landelijk 2017: 174 kg

BELEIDSKADERS

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in wetgeving en in bestemmingsplannen is vastgelegd, gebaseerd op de volgende documenten:

- ✓ Structuurvisie Olst-Wijhe Ruimte voor initiatief en innovatie 2018-2025
- ✓ Woonvisie 2016-2020 en Uitvoeringsprogramma
- ✓ Nota Grondbeleid 2018-2021
- ✓ Landschapsonwikkelingsplan 2008-2023 (in 2016 geëvalueerd)
- ✓ Beleidsnota archeologie 2010
- ✓ Nota Ruimtelijke Kwaliteit, 'de kunst van het verleiden' 2014
- ✓ IBOR-plan 2016 en actualisatie uitvoering IBOR-plannen in 2017
- ✓ Beleidsplan wegen (vanaf 2018)
- ✓ Beleid gladheidsbestrijding
- ✓ Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan Olst-Wijhe 2016-2020
- ✓ Beleidsplan groen 2007-2017; geëvalueerd in 2014 (bomenbeleidsplan)
- ✓ Plan aanpak onkruid op verharding 2018
- ✓ Bomenbeleidsplan 2014
- ✓ Beheerplan onderhoud bermen en sloten (vanaf oktober 2017)
- ✓ Verkeersvisie 2017-2020
- ✓ Beleid bewegwijzering 2017-2020

²⁰ Voor een deel ontleend aan ons eigen Burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl

²¹ het landelijke cijfer vermeld (voor zover bekend) als vergelijking.

²² De oude LAP-doelstellingen (Landelijk Afval Plan) per grondstofstroom worden vervangen voor de nieuwe VANG-doelstellingen (Van Afval Naar Grondstof) van het Rijk.

- ✓ Beleidsplan openbare verlichting
- ✓ Beleids- en beheerplan Begraafplaatsen 2014-2019
- ✓ Detailhandelsvisie Olst-Wijhe 2017 – 2020
- ✓ Bedrijventerreinenvisie 2010-2020
- ✓ Beleidsvisie Recreatie, toerisme en cultuur 2015-2020
- ✓ Duurzaamheidsvisie 2010 – 2020
- ✓ Programma Samen Duurzaam 2016-2020 (jaarlijks uitvoeringsprogramma)
- ✓ Afvalbeleidsplan Olst-Wijhe 2010-2015 (evaluatie 2018)
- ✓ Nota Bodembeheer en Bodemkwaliteitskaart

Wat doen wij daarvoor in 2020?

OPENBARE RUIMTE

IBOR

In 2016 is het IBOR-plan door uw raad goedgekeurd en zijn extra middelen beschikbaar gesteld om de openbare ruimte op orde te brengen en te houden. Dit betreft alleen onderhoud en geen reconstructie.

Door het IBOR plan voeren we het onderhoud conform de afgesproken kwaliteitsniveaus uit. Er vindt meer en scherper toezicht plaats op uitvoering van het onderhoud conform afgesproken methodes en beeldkwaliteiten. Daar waar op onderdelen de afgesproken kwaliteit niet gehaald wordt, gaan we met de betrokken partijen evalueren waarom dat niet zo is en wordt actie ondernomen.

Anno 2019 zijn we voor het overgrote deel op niveau en is de kwaliteit van de openbare ruimte conform de beleidsafspraken uit het IBOR plan. Met betrekking tot het onderdeel groen is dit helaas nog niet volledig het geval. We constateren te vaak dat de kwaliteit buiten op specifieke locaties niet voldoet aan de afgesproken kwaliteitsambities. We zijn hierdoor veel bezig met incidentmanagement en bijsturen waar we een structurele oplossing ambiëren. Dit vraagt met name het verbeteren van de samenwerking met Sallcon. Van ons uit vraagt dit het verbeteren van contracten en toezicht ('professioneel opdrachtgeverschap), vanuit Sallcon een verbetering van de werkwijze buiten en de eigen organisatie. Een uitdaging die we in 2019 opgepakt hebben en waar we in 2020 de resultaten van willen zien. Het doel is: de kwaliteit buiten is volledig conform de beleidsafspraken uit het IBOR plan.

Het verlagen van de bermen in het buitengebied loopt ernstige vertraging op als gevolg van de nieuwe regels om grond te onderzoeken op verontreiniging PFAS (de verzamelnaam voor een reeks chemische stoffen die in grond- en drinkwater terecht kunnen komen). Deze onderzoeken duren lang en afzetgebieden van met deze stof verontreinigende grond zijn nog niet bekend.

Meerjaren onderhouds programmering

In 2018 heeft de organisatie een eerste opzet gemaakt van het meerjarenonderhoud/investering programma (MJOP / MJIP).

Dit gaf een eerste beeld in welke projecten op stapel staan en welke koppelkansen er zijn. We ambiëren echter een breder/integraler en meer onderbouwd MJOP. In het eerste kwartaal van 2020 ronden wij het MJOP af en komen met een voorstel.

Door dit MJOP ontstaat zicht op de benodigde/gewenste investeringen in de openbare ruimte, zijn we in staat om met u prioriteiten te stellen en krijgen we koppelkansen in beeld. Bij het MJOP hoort uiteraard een financieel advies: Hoe gaan we de investeringen de komende jaren bekostigen?

Wegbeheer

In 2019 is het jaarlijks regulier onderhoud aan onze wegen uitgevoerd volgens de systematiek van het rationeel wegbeheer.

In 2020 doen we het volgende:

- Op basis van de weginspecties eind 2018 stellen we een meerjarenplanning op voor 2020. We voeren vervolgens het onderhoud uit (rationeel wegbeheer) op basis van deze inspectie.
- In 2020 voeren we ook een nieuwe inspectie uit. Deze inspectie bepaald het onderhoud voor de jaren 2021 en 2022.

Essentiële wegkenmerken

In het IBOR-plan is vanaf 2018 voor de komende vier jaar jaarlijks € 210.000 beschikbaar gesteld. Hiervoor is een uitvoeringsplan Essentiële Wegkenmerken gemaakt en vastgesteld. De voorgestelde werkzaamheden van 2018 en 2019 zijn uitgevoerd. De werkzaamheden van 2020 zijn in voorbereiding.

Riolering

Activiteiten i.v.m. uitvoering Verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan

- In 2020 staat volgens het Gemeentelijk Rioleringsplan de vervanging van de riolering in de Enkweg en Spoorstraat te Olst op de planning, in samenhang met een reconstructie van deze straten. Hierbij kijken we ook naar klimaatadaptieve maatregelen zoals de opvang van hemelwater. De voorbereidingen voor de uitvoering zijn in 2019 opgestart.
- Verder staat voor 2020 de vervanging van de mechanisch/elektrische installaties van het bergbezinkbassin te Wesepe en de rioolopvoerpomp aan de Boskamp op te planning.
- Mogelijk wordt daarnaast in 2020, in combinatie met SallandWonen en bouwbedrijf Nikkels, een deel van het aanvoerriool van het gemaal Averbbergen vervangen en verlegd. Vervanging stond voor 2018 gepland, maar is gelet op de plannen van Salland Wonen en bouwbedrijf Nikkels voor het ontwikkelen van het Abersoncomplex en omgeving uitgesteld. Planvorming zal integraal worden opgepakt, we gebruiken hiervoor het MJOP.

Beheersactiviteiten riolering

- Eind 2019 zijn diverse rioolleidingen gereinigd en onderworpen aan een inspectie met behulp van een rijdende videocamera. Welke riolen gereinigd en/of nader geïnspecteerd worden bepalen we aan de hand van een vooronderzoek via putfoto-inspectie.
- Aan de hand van de bevindingen van de videoinspectie bepalen we begin 2020 of en welke (kleinschalige) reparaties we in 2020 gaan uitvoeren.
- Op basis van de putfoto- en video-inspecties bepalen we in 2020 ook de restlevensduur van de geïnspecteerde riolen conform de in Rivus-verband ontworpen richtlijnen en criteria.

Rivus

Binnen het samenwerkingsverband in de afvalwaterketen, Rivus, ligt in 2020 de aandacht voornamelijk op duurzaamheid en klimaatadaptatie. Eind 2019 is naar verwachting de regionale stresstest in Rivusverband uitgevoerd, waarna in 2020 een start kan worden gemaakt met de risicodialoog en het opstellen van een maatregelenprogramma. Het gaat hierbij om effecten en risico's op regionaal niveau. Daarnaast kunnen onderwerpen meegenomen worden waarmee iedere gemeente te maken heeft, zoals de gevolgen voor de landbouw, natuur e.d., en waarvan het effectiever is de risicodialoog in breder verband aan te gaan.

In 2020 wordt daarnaast in Rivusverband een vervolg gegeven aan het ontwikkelen van gezamenlijke uitgangspunten en beleid voor een nieuw op te stellen GRP in relatie tot de Omgevingswet.

Verder blijft men werken aan meer uniformiteit en kostenbesparingen en daardoor mogelijk naar verdergaande of meer samenwerking tussen de partners.

Groot onderhoud reconstructies

- In 2020 reconstrueren we de Enkweg en Spoorstraat te Olst. De verharding, openbare verlichting, het groen en de riolering zijn aan het einde van de restlevensduur en de kwaliteit is onvoldoende. Met de voorbereiding en planvorming, in samenspraak met de bewoners, is in het najaar van 2019 gestart. In 2020 gaan we over tot de uitvoering. Bij de planvorming houden we rekening met klimaatadaptatie.

- Voor 2021 staat de reconstructie van het Kerkplein te Olst op de planning. De voorbereiding hiervoor pakken we in 2020 op.

Uitvoering van met name de reconstructies in 2020 kunnen nog vertraging oplopen als gevolg van de nieuwe regels om grond te onderzoeken op verontreiniging PFAS. Deze onderzoeken duren lang en afzetgebieden van met deze stof verontreinigende grond zijn nog niet bekend.

Verkeer(sveiligheid)

De ongevalsanalyse “BLIQ” (wat staat voor ‘Blik op de weg slimme data (IQ)’), opgemaakt door Via.nl (verkeerskundig ICT-bedrijf) staat voor ons aan de basis voor de verkeersveiligheid in onze gemeente. De verkeersveiligheidsrapportage BLIQ sluit aan op het landelijke verkeersveiligheidsbeleid dat is gericht op Duurzaam Veilig. Het doel hiervan is gericht op het terugdringen van het aantal doden en (ernstige) gewonden. Voor een indruk omtrent de verkeersveiligheid in onze gemeente verwijzen wij u naar onderstaand overzicht. Deze geeft een algemeen overzicht van de ontwikkeling van het totale aantal slachtoffers in de afgelopen vier jaar.

De aantal geregistreerde ongevallen voor onze gemeente bedraagt (gemiddeld over de periode 2015-2018) 5,0 per 1.000 inwoners. Dat is gemiddeld 1,0 slachtoffer per 1000 inwoners minder dan over de periode 2014-2017. (bron: BLIQ en www.waarstaatjegemeente.nl). Landelijk is er in de afgelopen jaren een stijging in het aantal verkeersslachtoffers te zien.

Onderstaand een overzicht van de gemeente Olst-Wijhe. Let wel, dit betreft een totaaltelling van zowel gemeentelijke als Provinciale wegen. De doden zijn bijvoorbeeld op Provinciale wegen gevallen.

Tijdperiode	Status	Verkeersongevallen	Gewonden	Doden
2015	Definitief	92	14	2
2016	Definitief	104	19	0
2017	Definitief	82	10	0
2018	Afgesloten	66	16	0
Totaal		344	59	2

© 2019 VIA, Overzicht verkeersongevallen en -slachtoffers per tijdperiode

Om ervoor te zorgen dat onze inwoners zich veilig in het verkeer kunnen bewegen ontvangen wij van de Provincie subsidie om projecten en activiteiten te organiseren die het gedrag van verkeersdeelnemers beïnvloeden. De Provincie subsidieert 75% van deze projecten, de gemeente 25%. De subsidie zetten wij voor een groot deel in voor verkeersprojecten op het basis- en voortgezet onderwijs. Maar onze focus gaat ook uit naar de oudere verkeersdeelnemer. Voorbeelden van projecten zijn “afleiding in het verkeer”, “rijden (z)onder invloed” en “rijbewijs op herhaling”.

Openbare verlichting

In 2017 is er met behulp van ons beheerbestand een selectie gemaakt van armaturen ouder dan 25 jaar en lichtmasten ouder dan 50 jaar. Aan de hand van kader stellend beleidsplan “Licht in de Openbare Ruimte” (LIOR) is er een uitvoeringsplan gemaakt voor het vervangen van verouderde openbare verlichting. In de begroting zijn hiervoor sinds 2018 middelen beschikbaar gesteld. In de periode 2018-2020 zullen ca. 1.000 verouderde armaturen en 250 verouderde lichtmasten worden vervangen. De doelstellingen voor 2018 en 2019 zijn gehaald. In 2020 zullen wij het laatste deel van dit plan uitvoeren en hiermee de inhaalslag op vervanging van openbare verlichting afronden.

Groen, bomen en onkruid op verharding

Herziening van het Groenbeleidsplan stond geagendeerd voor 2019. Er is besloten om dit uit te stellen, zodat we het groenbeleidsplan kunnen koppelen aan de omgevingsvisie.

Wel gaan we de bestrijding van de eikenprocessierups evalueren. De problematiek wordt jaarlijks erger, de meldingen nemen toe evenals de tijdsbesteding van onze groenmedewerkers. Daarnaast

nemen de uitgaven aan gespecialiseerde bedrijven toe. Het is wenselijk begin 2020 onze werkwijze en ambities te herijken.

Het achterstallig beheer van onze bermen en sloten hebben we de afgelopen jaren voor een groot deel weg gewerkt. De afronding vindt in 2020 plaats. Een voorbehoud hierin zijn de problemen met PFAS. Dit zijn door de mens gemaakte stoffen die van nature niet in het milieu voorkomen. PFAS zijn in veel producten toegepast. Daardoor, en door emissies en incidenten, zijn deze stoffen in het milieu terechtgekomen en zitten nu onder andere in de bodem, in bagger en in het oppervlaktewater.

Op dit moment is het onduidelijk hoe we grond die vrijkomt bij het egaliseren van de bermen mogen verwerken. Per 1 oktober moet grond ook worden getest van de aanwezigheid van PFAS en het is nog niet bekend hoe grond verwerkt mag worden als de normen worden overschreden. Dit is een landelijk probleem.

Landschapontwikkelingsplan (LOP)

De Provincie Overijssel wil middels een 5 tal pilots een doorstart maken met de regeling groene en blauwe diensten. Wij werken daarin samen met Raalte en Deventer. Het is de SKS gelukt om 1 van pilots te mogen draaien met Salland. Een van de onderdelen van de pilot is in Olst-Wijhe de plannen van de omgeving Olst-Zuid. De plannen worden naar verwachting eind 2019 afgerond om in 2020 te gaan starten met de uitvoering.

Programma klimaatadaptatie

Op dit moment werken we aan het plan klimaatadaptatie. Als eerste stap brengen we in beeld wat de risico's en kansen m.b.t. klimaatgevolgen en klimaatadaptie in de gemeente zijn. Dit gaat in 2020 leiden tot een uitvoeringsprogramma.

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN OMGEVING

Structuurvisie Olst-Wijhe

In december 2017 is de nieuwe Structuurvisie Olst-Wijhe vastgesteld. Uitgangspunt is dat samen met bewoners, organisaties en ondernemers wordt gewerkt aan de leefkwaliteit met zorg voor elkaar en goede bereikbare voorzieningen en ontmoetingsplekken in de dorpen, buurtschappen en op het platteland. Daarbij wordt ingezet op het duurzaam vormgeven van nieuwe ontwikkelingen en het bieden van ruimte voor initiatief en innovatie. Aan de realisatie van de Structuurvisie is een Uitvoeringsprogramma gekoppeld. Belangrijke items in dat kader zijn:

- Aanpak verkeersstructuur Olst; In de Structuurvisie is voor Olst het principe "Scheiden en Spreiden" opgenomen. Dit principe is in 2018 verder uitgewerkt naar realiseerbare oplossingen, te weten: als eerste de herinrichting van de Jan Hooglandstraat, realisatie in 2019. Daarbij wordt ook het pad tussen de Stationsweg en de Joke Smitlaan meegenomen. Ten tweede de realisatie van een tweetal fietsvoetgangerstunnels. De eerste bij de Ter Stegestraat. Hiervoor loopt de voorbereiding van de bouw in 2020/2021 en de tweede bij de Roodborst. Voor deze laatste is nog geen geld beschikbaar gesteld. De realisatie staat gepland voor 2023/2024. Ook zal er een calamiteitenroute van de Enkweg naar de Kleistraat worden aangelegd. De realisatie van deze route is voorzien in 2019/2020.
- Integrale aanpak IJsselfront, mede in relatie tot het Hoogwaterbeschermingsprogramma: in 2020 ligt de focus op de uitwerking van de meekoppelkansen in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Indien hiervoor geen middelen beschikbaar komen zal deze uitwerking niet plaatsvinden. Daarnaast zal de ambitie van de integrale aanpak IJsselfront concreet worden bepaald.
- Ruimtelijke visie zon en energie: naar verwachting wordt in de tweede helft van 2019 de Ruimtelijke visie zon en wind vastgesteld. De visie vormt het kader voor de ontwikkelingen van duurzame energie opwek op basis van wind en zon. Bij het onderdeel Duurzaamheid en Milieubeheer (zie verder op in deze begroting) wordt daar verder op ingegaan.

- **Klimaatadaptatie:** In 2019 wordt een startnotitie opgesteld, waarin een ambitieniveau wordt bepaald en een doorvertaling wordt gemaakt naar organisatie en financiën.

Projecten in het kader van grondexploitaties

Voor de projecten in het kader van grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Hieronder is een aantal specifieke projecten uitgelicht.

Gebiedsontwikkeling Noordmanshoek

Een initiatiefgroep, Stichting De Noordmanshoek, is bezig met het opstellen van een plan voor een duurzame invulling van het gebied Noordmanshoek. Uw raad heeft hen deze ruimte gegeven door het meegeven van een drietal kaders: duurzame invulling, draagvlak onder Wijhese bevolking en het moet jaarlijks € 45.000,- opleveren. Daarnaast is eind 2018 raadsbreed de motie aangenomen om vooruitlopend op de businesscase voor het gehele gebied aan de slag te gaan met de uitvoering van het zonnepark op een deel van het terrein, dit specifiek voor SDE aanvraag voor oktober 2019. Aan de hand van de gestelde kaders wordt een voorstel voor verdere invulling van het gebied nader uitgewerkt en loopt specifiek de ruimtelijke procedure voor het zonnepark, zodat tijdig SDE kan worden aangevraagd.

Olstergaard

Maart 2019 stelde uw raad het ambitiedocument Olstergaard vast. Het is de ambitie om een natuurinclusieve en circulaire woonwijk te ontwikkelen ten zuiden van Zonnekamp Oost met 40 tot 80 woningen. Toekomstige bewoners denken hierbij zeer actief mee over het stedenbouwkundig plan en inrichtingsplan. In het 4e kwartaal van 2019 wordt het Ontwikkelingsplan (bestaande uit het stedenbouwkundig plan en inrichtingsplan) met bijbehorende grondexploitatie voor vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. In het voorjaar van 2020 stellen we het ontwerp-bestemmingsplan voor Olstergaard op. Met een strakke planning wordt verwacht dat eind 2020 de eerste woningen worden gebouwd.

Olst, mooier aan de IJssel.

Het jaar 2020 staat in het teken van de ontwikkeling en uitvoering van de tweede fase van Olst mooier aan de IJssel. Deze tweede fase wordt samen met het onderhoud van de N337 en de realisatie van de rotonde bij de Meente uitgevoerd. De fietsverbinding van de Veerweg naar het centrum wordt verbeterd, Plaatselijk Belang Olst wordt ook bij deze fase nauw betrokken. Uw raad heeft hiervoor in 2017 middelen beschikbaar gesteld. Als gemeente pakken we hierin een meer initiërende rol, omdat de provincie Overijssel als bevoegd gezag hiervoor een belangrijke gesprekspartner is.

Actualisatie van bestemmingsplannen en anticiperen op de Omgevingswet

De verplichting om iedere tien jaar bestemmingsplannen te actualiseren is komen te vervallen. In plaats daarvan wordt de komende jaren toegewerkt naar een Omgevingsplan voor alle dorpen en buurtschappen, waarin alleen geregeld wordt wat echt nodig is en dat toegankelijk en begrijpelijk is voor inwoners, ontwikkelaars en plantoetsers. In 2019 hebben we samen met de samenleving de beleids- en procesmatige uitgangspunten opgesteld voor dit Omgevingsplan. Indien in 2020 onvoldoende budget voor het Omgevingsplan beschikbaar is, worden de consequenties hiervan in beeld gebracht.

Vorbereiding op de invoering van de Omgevingswet

In 2017 is gestart met de voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet. Na een tijdelijke versoering van werkzaamheden, in verband met personele ontwikkelingen, is het implementatietraject in 2019 geïntensiveerd. Dit aan de hand van het programmaplan transformatie ruimtelijk domein, waarin de concrete uitvoeringsprojecten zijn benoemd. Een belangrijk traject in de voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet is het opstellen van het omgevingsplan

dorpen en buurtschappen. Daarnaast wordt gewerkt aan de herinrichting van werkprocessen, aan de benodigde aanpassingen in de informatiearchitectuur en is er aandacht voor opleiding en ontwikkeling van medewerkers.

Met het oog op de beschikbare financiële ruimte geldt als uitgangspunt dat alleen de minimaal (voor een tijdige implementatie) noodzakelijke werkzaamheden worden uitgevoerd.

Vitaal platteland

De Kracht van Salland

De Kracht van Salland is een hecht en succesvol netwerk van inwoners, organisaties en overheden. In het netwerk worden kennis, informatie en ideeën ingebracht en gedeeld. Het is een broedplaats waar ideeën worden omgezet in goede projecten. Lokale kracht, integrale aanpak, kennisoverdracht en het leggen van verbindingen staan centraal. De Kracht van Salland omvat de gemeenten Deventer, Raalte en Olst-Wijhe. De overheden faciliteren en stimuleren waar nodig. Belangrijke pijlers zijn LEADER, Salland Deal en de Salland Cafés. De Salland Cafés gaan altijd over actuele thema's. Ook in 2020 zullen weer circa vier Salland Cafés georganiseerd worden waarbij het bevorderen van niet alledaagse cross-overs tussen mensen, sectoren en gebieden zeker de aandacht zal krijgen om het functioneren van de netwerken en innovaties aan te jagen.

Salland Deal

Binnen Salland Deal werken meerdere organisaties aan een vitale landbouwstructuur, een natuurlijk cultuurlandschap en een gezond watersysteem. De diverse projecten van de deelnemers aan Salland Deal hebben voortgang. Nieuwe projecten worden hier besproken en uitgewisseld en ontwikkelingen worden samen opgepakt indien passend. Een voorbeeld van zo'n nieuwe ontwikkeling in dit verband is de pilot Dairyland Stewardship Council (DSC). DSC is een innovatienetwerk voor de melkveehouderijsector. De centrale vraag hierin is: Hoe kunnen we er voor zorgen dat natuur- en landschapsbeheer door melkveehouders echt lonend wordt? Er wordt een pilot gestart in noordelijk Salland om dit idee verder uit te werken.

Salland Deal is in 2018 gestart met het maken van een nieuwe visie. Dat traject is in 2019 onder andere omgezet in het ontwikkelen van een New Deal tussen boer en maatschappij. Dat traject zal in 2020 worden afgerond, indien de benodigde middelen beschikbaar komen. Daarbij worden korte lijnen onderhouden met de ontwikkelingen binnen de drie betrokken gemeenten qua omgevingsvisie, energievisie en andere plannen.

Het platteland is in beweging. Ondernemers staan voor moeilijke keuzes en steeds meer maatregelen. Ook is de maatschappelijke druk vanuit de samenleving rondom dierenwelzijn, milieumaatregelen en transparantie steeds groter. Financieel kent de agrarische sector pieken en dalen. Er is geen constante meer qua inkomsten.

Dat geeft onzekerheid voor de ondernemers. Vanuit diverse instanties, waaronder LTO en erfbetreiders komen er steeds meer signalen dat er meer niet zichtbare armoede op het platteland heerst. Er zijn vooralsnog geen harde gegevens hieromtrent bekend. Vanaf medio 2019 tot en met 2020 zijn er voor Salland twee ervencoaches aangesteld door de provincie Overijssel. De partijen binnen Salland Deal zijn van mening dat inzet van deze ervencoaches op onder andere kavelruil, bedrijfsopvolging en -staking van structureel belang is en blijft voor een efficiënte bedrijfsvoering. Die aanpak biedt bovendien ook kansen voor brede gebiedsontwikkeling, waarbij doelstellingen vanuit natuur, landschap en water kunnen worden gekoppeld. De brede functie van ervencoach voor plattelandsbewoners/grondeigenaren zal ook specifiek ingezet kunnen worden op het onderwerp stil leed/armoede. De ervencoach heeft zo een brede, generalistische functie in het gebied. De combi tussen kavelruil en verwijzer/procesbegeleider is ideaal voor meerdere thema's. Dat geeft ingang bij ondernemers en bewoners. Zo kunnen ook onderwerpen rondom de vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen worden aangekaart bij ondernemers en bewoners van het buitengebied.

Leader

Leader is één van de deelprogramma's van De Kracht van Salland. Eind 2015 is Salland opnieuw geselecteerd als "Leadergebied". Dat betekent dat we in Salland gebruik kunnen maken van de Europese Leadergeldten voor plattelandontwikkeling. De Lokale Actie Groep (LAG) is verantwoordelijk voor de uitvoering van het Leaderprogramma. In de LAG zitten Sallandse bewoners, zelfstandigen en afgevaardigden van organisaties als LTO, het Salland Marketing, Plaatselijk Belangen, het Waterschap en de drie gemeenten.

Doorlopend kunnen projectideeën worden ingediend bij de LAG Leader

De Kracht van Salland. De leden van de LAG kijken of deze projecten Leaderwaardig zijn en brengen advies uit of de aanvrager het project kan indienen bij het RVO. Het gaat bij LEADER om integrale projecten vanuit de samenleving op gebied van regionale en duurzame voedselproductie, duurzaam bodembeheer, toerisme in Salland, zorg, arbeidsparticipatie, leefbaarheid in dorpen en wijken, buitenschoolse activiteiten en werkervaring voor jongeren, educatie, sport, bewegen en gezondheid. Onlangs goedgekeurde projecten binnen onze gemeente zijn: Van Hier en Van Daar, Dorpshuis Herxen 2.0, Salland Boert en Eet Bewust, Doorpakken Salland, Stageportal Salland en Platform Techniek Salland Next Level. Ook zijn er voldoende nieuwe projecten in de pijplijn voor 2020 en verder. Voorbereidingen van het nieuwe Leaderprogramma in een opvolgende periode zijn inmiddels van start gegaan.

Leegstand agrarische gebouwen

De Provincie heeft de verkenning uitgewerkt en gepresenteerd aan de gemeenten. Hieruit blijkt dat het thema vrijkomende agrarische bebouwing een taai vraagstuk is, omdat er verschillende actoren van belang zijn. Een oplossing voor de een is juist een probleem voor de ander. Uit deze verkenning is naar voren gekomen dat de inschatting is dat onze gemeente in de middenmoot zit qua stoppende boerenbedrijven in de toekomst. Verder komen wij tot de conclusie dat er binnen het beleid dat we hebben (bestemmingsplan, Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving) al veel mogelijkheden zijn, maar dat dit wellicht beter gecommuniceerd moet worden naar de agrariërs, zodat zij weten wat de mogelijkheden zijn. Het vraagstuk zal worden opgepakt wanneer het omgevingsplan voor het buitengebied wordt opgesteld. Dit omdat de twee onderwerpen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Glasvezel Buitengebied

Een aansluiting op glasvezel vergroot de economische kansen voor ons bedrijfsleven en de gebruiksmogelijkheden van datadiensten voor onze inwoners. In 2016 is er een convenant gesloten met CIF waarin is afgesproken onder welke voorwaarden de gemeente meewerkt aan de realisatie van glasvezel in het buitengebied.

In 2017 en 2018 is CIF gestart met de realisatie van glasvezel in het buitengebied. In 2019 is het gebied Salland Zuid afgerond. In 2019 is gestart met de aanleg in deelgebied Noordoost Veluwe. Daarmee wordt in 2020 ook het buitengebied van Welsum en Marle aangesloten op glasvezel.

Hoogwaterbeschermingsprogramma en integrale aanpak IJsselfront

In 2019 is door het Algemeen Bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta het voorkeursalternatief voor de dijkversterking Zwolle-Olst vastgesteld, inclusief de meekoppelkansen die in de verkenningsfase zijn onderzocht en geselecteerd. In 2020-2022 wordt gewerkt aan de planuitwerkingsfase. Daarbij wordt het voorkeursalternatief verder uitgewerkt en wordt in beeld gebracht welke vergunningen en procedures nodig zijn om uiteindelijk tot realisatie te kunnen komen. De meekoppelkansen worden verder uitgewerkt, op voorwaarde dat er gelden beschikbaar worden gesteld om deze uitwerking goed in te kunnen vullen. Zonder toereikend budget zullen we moeten stoppen met de uitwerking van de meekoppelkansen.

Daarnaast zien wij kansen en voordelen om in samenspraak met andere partners te werken aan een uitvoeringsagenda voor de integrale aanpak van het IJsselfront. In de uitvoeringsagenda kunnen lopende zaken als 'Olst, mooier aan de IJssel', ontwikkeling project Kaderrichtlijn Water bij Wijhe (inclusief wens Rivierpark Wijhe) worden meegenomen. Belangrijk is wel dat alle partners participeren. Daarbij zetten we in op het duurzaam beleven van de IJssel en de uiterwaarden, o.a.

door het realiseren van een pad langs de IJssel vanaf Olst richting Fortmond. Daarvoor is al budget aanwezig.

Cultuurhistorische Waardenkaart

Als gemeente streven we naar behoud van onze cultuurhistorische waarden. Via onze bestemmingsplannen en gemeentelijke monumentenlijst geven we daaraan invulling. In het licht van de nieuwe Omgevingswet willen we scherper benoemen welke cultuurhistorische waarden we willen behouden en op welke manier we dat willen bevorderen. Het vaststellen van een cultuurhistorische waardenkaart is daarvoor een belangrijk middel. In 2019 is daarvoor een startnotitie vastgesteld. In 2020 gaan we concreet aan de slag met het opzetten van een projectorganisatie en het inschakelen van een extern bureau om de waardenkaart te ontwikkelen. Bij het opstellen van de cultuurhistorische waardenkaart zullen we ook de samenleving betrekken. De wijze waarop gaan we nog nader bepalen. Voor dit project is eenmalig uitvoeringsbudget beschikbaar (noodzakelijk nieuw beleid).

WONEN

Woonvisie 2016-2020 en Uitvoeringsagenda

In 2016 heeft uw raad de nieuwe Woonvisie vastgesteld. In 2019 is het rekenkamerrapport over het gemeentelijk woonbeleid behandeld. Daarnaast is in 2019 een start gemaakt met de actualisatie van de Woonvisie 2016-2020. In het College uitvoeringsprogramma hebben wij het belang van een nieuwe, dan wel een geactualiseerde, Woonvisie 2020-2024 gemeld. Mede in relatie tot een participatieve aanpak vraagt dit tijdelijk extra inzet. In de Startnotitie voor de actualisatie van de Woonvisie worden de keuzes voor de aanpak voorgelegd aan college en raad.

De geactualiseerde woonvisie wordt in 2020 aan uw raad voorgelegd. Specifieke aandachtspunten in ons woonbeleid zijn op dit moment.

- Doelgroepenbeleid: onder andere adequaat inspelen op de groeiende groep senioren en op de vraag vanuit jongeren;
- Voldoende betaalbare woningen voor de huishoudens met een lagere inkomen;
- Stimulering duurzame en levensloopbestendige woningbouw en verduurzaming bestaande woningvoorraad;
- Woningbouwprogrammering: daar waar mogelijk woningbouw versnellen, met het oog op de huidige woningmarkt. Daarnaast zetten we in op ontwikkeling van nieuwe locaties (inbreiding en uitbreiding).

Woningbouw

De realisatie van woningen verloopt naar wens. Tegelijkertijd blijft de vaststelling van nieuwe bestemmingsplannen wat achter en vormt dat een risico voor de toekomstige woningbouw. Dit vraagt extra aandacht, waarbij het goed is te beseffen dat ontwikkeling van nieuwe locaties vaak een langdurig en complex proces is.

In het kader van de nieuwe Woonvisie wordt de nadruk bij nieuwbouw gelegd op levensloopbestendig, aanpasbaar en duurzaam bouwen. Daarnaast is het van belang dat er meer wordt ingezet op woningbouw voor kleinere huishoudens, zowel in de koop- als huursector. In de huursector is verder de betaalbaarheid bij nieuwbouw een belangrijk aspect.

Op grond van de regionale woningbouwprogrammering mogen wij de komende jaren ongeveer 50 woningen per jaar realiseren. De realisatie van harde plancapaciteit creëert ook weer ruimte voor de toevoeging van nieuwe harde plancapaciteit. Concreet wordt er gewerkt aan een bestemmingsplan voor de voorgenomen herontwikkeling van het Abersonterrein (door SallandWonen en Bouwbedrijf Nikkels) en aan een stedenbouwkundig plan en bestemmingsplan voor Olstergaard. Ook gaan we in 2020 kijken welke locaties er verder voor ontwikkeling naar wonen in aanmerking komen. Daartoe kunnen onder andere de schoollocaties behoren als de clustering van de scholen verder vorm krijgt.

Prestatieafspraken met SallandWonen

Eind 2019 worden de nieuwe prestatieafspraken met SallandWonen vastgesteld. Belangrijke zaken die op basis daarvan in 2020 opgepakt worden, zijn:

- Betaalbaar wonen voor alle inkomensgroepen uit de primaire doelgroep, waarbij we de totale woonlasten als uitgangspunt nemen;
- Monitoren van de ontwikkelingen op de huurmarkt en op basis daarvan bepalen of extra maatregelen nodig zijn; dit kan bijvoorbeeld door tijdelijke woonoplossingen, door realisatie van nieuwbouwplannen of door wijzigingen in het verkoopprogramma van SallandWonen;
- Het nader invullen van het woningbouwprogramma voor de komende jaren, zowel wat betreft de locaties als de te bedienen doelgroepen; voldoende mogelijkheden voor jongeren is een specifiek aandachtspunt;
- Gezamenlijke aanpak van wijken daar waar er door SallandWonen groot onderhoud gepland is. Voor de buurt Broekslag in Wijhe gaat eind 2019/begin 2020 bepaald worden wat de ambitie van de gezamenlijke inzet is.
- Bevorderen samenwerking met verschillende partners op het gebied van wonen met zorg, uitstroom beschermd wonen; daarbij waar mogelijk koppelingen maken met de transformatie sociaal domein (o.a. begeleiding van specifieke doelgroepen).

Wabo – vergunningverlening

Privatisering Bouw- en woningtoezicht

In april 2016 is het wetsvoorstel Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) ingediend bij de Tweede Kamer. Het voorstel voorziet in nieuwe regelgeving om in gevallen dat voor bouwplannen de bouwtechnische voorschriften op een verantwoorde wijze via private toetsing en toezicht worden gerealiseerd, de gemeentelijke bemoeienis om te komen tot een vergunning, uitsluitend te betrekken op bestemmingsplan, bouwverordening, eventueel welstand en veiligheid van de omgeving. Met andere woorden: de privatisering van het bouw- en woningtoezicht is in aantocht, zij het vooralsnog in een duaal stelsel met naast elkaar private en publieke taakuitoefening. De wet is op 14 mei jl. aangenomen in de Eerste kamer en de bedoeling is dat de wet op 1 januari 2021 stapsgewijs inwerking treedt gelijktijdig met de Omgevingswet. Er wordt gestart met gevolgklasse 1 wat voor Olst-Wijhe inhoudt dat ongeveer 95% van de aanvragen hieronder komen te vallen.

De invoering van de Wkb voor bouwen betekent een verandering in proces, werkvoorraad en inkomsten. In 2020 wordt onderzoek gedaan naar de organisatorische en financiële gevolgen van de Wkb. Dit pakken we gezamenlijk op met de gemeente Raalte. Om inzicht te krijgen in de gevolgen van de Wkb zal het komend jaar workshops worden gevolgd. Daarnaast moet de legesverordening met tarieventabel voor 2021 worden aangepast.

Wabo – toezicht en handhaving

Voor 2020 wordt een Wabobreed Uitvoeringsprogramma opgesteld ook wel Uitvoeringsprogramma VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) genoemd, waarin zoals de naam al aangeeft ook het onderdeel toezicht en handhaving wordt opgenomen. De inhoud van het Uitvoeringsprogramma wordt, waar het gaat om taken die zijn opgedragen aan de Omgevingsdienst IJsselland (OD), met de OD afgestemd.

In het kader van het Interbestuurlijk Toezicht van de provincie zal het Uitvoeringsprogramma moeten voldoen aan de aandachtspuntenlijst voor het opstellen van het uitvoeringsprogramma en het jaarverslag VTH dat gezamenlijk met gemeenten en provincie is opgesteld.

In het eerste kwartaal van 2020 wordt u het Wabobrede-jaarverslag 2019 aangeboden. Het verslag geeft inzicht in de behaalde resultaten ten aanzien van de planning en doelstellingen die in het Uitvoeringsprogramma 2019 zijn opgenomen.

VERBONDEN PARTIJ

Omgevingsdienst IJsselland

Op 1 januari 2018 is de Omgevingsdienst IJsselland van start gegaan. De Omgevingsdienst wordt gevormd door elf gemeenten: Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Ommen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle. Naast deze gemeenten is de provincie Overijssel deelnemer aan de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJsselland. De Omgevingsdienst is daarmee een verbonden partij.

Het werkgebied van de Omgevingsdienst IJsselland valt samen met dat van de Veiligheidsregio en de GGD IJsselland. Op grond van het basistakenpakket Milieu heeft iedere individuele partner haar werkvoorraad (vergunningverlening en toezicht en handhaving) overgedragen aan de Omgevingsdienst.

Een klant- en oplossingsgerichte werkwijze, dat is wat de eenduidige aanpak van de Omgevingsdienst IJsselland kenmerkt. Doel is om een optimale balans aan te brengen tussen een duurzame leefomgeving en nieuwe initiatieven. Deze gedachte wordt samengevat in de belofte: "Omgevingsdienst IJsselland. Waarborgt de leefomgeving, versterkt bedrijven". Dit door het vormen van een moderne uitvoeringsorganisatie die voorop wil lopen met vernieuwende werkmethoden, actuele expertise en moderne ICT-voorzieningen.

De Omgevingsdienst IJsselland wil een hoogwaardige bijdrage leveren aan een veilige, gezonde, aantrekkelijke en duurzame omgeving om in te wonen, werken en leven. Onder het motto 'Lokale binding, regionale bundeling' combineert de Omgevingsdienst nabijheid met schaalvergroting. De verbinding van kwaliteitsverbetering en efficiencywinst komt zo binnen bereik.

De Omgevingsdienst heeft het doel om meerwaarde te creëren op het gebied van de fysieke leefomgeving en wil van toegevoegde waarde zijn voor het bedrijfsleven, de inwoners en de leefomgeving van IJsselland.

De begroting 2019 van de Omgevingsdienst kent ten opzichte van 2018 enkel een trendmatige verhoging.

ECONOMISCHE ZAKEN

Regionale Samenwerking

Regio Zwolle

Onze gemeente maakt deel uit van de Regio Zwolle, een economische topregio in Nederland. In 2009 stond onze gemeente mede aan de basis van deze regio, die inmiddels is uitgegroeid tot een samenwerkingsverband van 21 gemeenten in 4 provincies, organisaties van ondernemers en werknemers, alsmede onderwijsinstellingen. Samen met de regionale partners is een agenda opgesteld om de regio Zwolle te laten ontwikkelen tot de 4^e economische regio in Nederland. Door een professionaliseringsslag te maken en gezamenlijk te investeren kunnen met het rijk (Regio) deals worden gesloten om bovengenoemde doelstelling te realiseren. De agenda richt zich primair op mobiliteit en bereikbaarheid, Human Capital Agenda, circulaire economie en leefomgeving, met daarnaast aandacht voor cultuur, internationalisatie, klimaatadaptatie en energietransitie.

Het belang van de regionale samenwerking groeit. Veel vraagstukken overstijgen de gemeentegrenzen en voor vele inwoners en ondernemers beperkt hun dagelijkse leven, leren en werken niet tot die grenzen. Voor behoud en groei van de werkgelegenheid, een optimale omgeving voor vernieuwend ondernemerschap met oog voor een goed en gezond leefklimaat, biedt de Regio Zwolle een ideale infrastructuur, waarin grensontkennend werken en elkaar iets gunnen belangrijke basisprincipes zijn.

Realisatie lokale ambities/ Human Capital Agenda

Een meer circulaire economie is een essentieel onderdeel van de duurzame ontwikkeling en ambitie van onze gemeente. Verdienmodellen veranderen en ondernemers en inwoners worden uitgedaagd hierop mee te bewegen. Samen met lokale en regionale partners willen we dit proces de komende jaren blijven versnellen. Door initiatieven te faciliteren en bedrijven en inwoners te

stimuleren en verleiden om mee te gaan in deze transitie. Een grensontkennende, regionale aanpak helpt daarbij.

Eén van de belangrijkste succesfactoren voor economische groei is de aanwezigheid van voldoende en gekwalificeerde arbeidskrachten. Daarom wil ook onze gemeente via de Tafel van de Regio Zwolle meedoen met het investeren in de Human Capital Agenda. Dat doen wij samen met onder andere het onderwijs, het bedrijfsleven, vakbonden en medeoverheden, zoals de provincie Overijssel. De Human Capital Agenda richt zich op beschikbaarheid, wendbaarheid en inclusiviteit. We willen aantrekkelijk blijven voor mensen met alle opleidingsniveaus. Kansen bieden voor alle leeftijdsgroepen. Voor starters op de arbeidsmarkt, maar zeker ook voor ouderen. Om dit te bereiken willen wij, via de Regio Zwolle, een zogenaamde Regiodeal sluiten met het Rijk in de tranche 2019-2020.

Dienstverlening

Ook via de Regio Zwolle (o.a. Kennispoort, Trade-Office) blijven we werken aan het verbeteren van het vestigingsklimaat. Onder meer door het bieden van een goede dienstverlening aan ondernemers. In Olst-Wijhe hebben we speciale aandacht voor starters, ondernemers in retail/vrijtijdseconomie en agrarische ondernemers.

CleanTech Regio

Naast het versterken en verdiepen van de samenwerking binnen de Regio Zwolle onderhouden we, mede vanwege onze geografische ligging, ook (ver-)binding met de CleanTech Regio (een samenwerkingsverband van ondernemers, onderwijs/onderzoek en overheden in de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen). Ook deze Regio heeft een vernieuwde Agenda opgesteld. Als agenda lid zullen wij zo nodig mogelijkheden verkennen in hoeverre lokale ambities in samenwerking met de CTR kunnen worden gerealiseerd.

Detailhandelsvisie

In 2020 zal in overleg met de beide betrokken ondernemersverenigingen en de beide centrummanagers, de speerpuntenlijst opnieuw worden geactualiseerd. Ook zal, in nauwe samenwerking met dezelfde partijen en de provincie Overijssel in 2020 uitvoering worden gegeven aan het Dorpsarrangement. Voor zo'n arrangement zijn provinciale middelen gereserveerd waardoor de ambities uit de detailhandelsvisie en de in 2017 gesloten Retaildeal sneller binnen bereik kunnen komen.

Ondersteuning ondernemers(-organisaties)

Zowel bestaande als opstartende ondernemers(-organisaties) moeten gefaciliteerd worden zodat zij hun ondernemingen kunnen laten bloeien. De Vitaliteitsagenda Olst-Wijhe is een voorbeeld van zo'n netwerksamenwerking in opbouw. Meer bundeling van en interactie tussen het (georganiseerde) lokale bedrijfsleven is op zijn plaats in Olst-Wijhe. Daarom zijn wij ook in 2020 bereid om deze netwerken te ondersteunen in tijd en middelen. Ondersteuningsmogelijkheden vanuit andere overheden zoals de provincie en ook partijen als het Startersloket zullen in 2020 nader worden onderzocht c.q. benut.

Bedrijventerreinen

De West Overijsselse gemeenten en de provincie Overijssel hebben in 2017 onderlinge afspraken gemaakt over het programmeren van bedrijventerreinen in West Overijssel, omdat zij constateerden dat het voor het versterken van de economie van West Overijssel belangrijk is om vraag en aanbod van bedrijventerreinen in balans te hebben.

Deze afspraken zijn geactualiseerd middels een nieuwe regionale vraagraming voor de periode 2019 – 2030. Er is overeenstemming bereikt over het in balans brengen van vraag en aanbod van bedrijventerreinen op 1 juli 2020 daar waar het overaanbod zachte plannen in de weg zit. Met deze afspraken wordt toegewerkt naar een programmering die ten dienste staat van het versterken van de regionale economie. Er wordt met deze afspraken maximaal ingezet op ruimte

voor economische groei en voor groei op de kwalitatief beste locaties. Deze afspraken zijn vastgelegd in het document "Afspraken Regionale Bedrijventerreinen Programmering West Overijssel 2019-2022".

De lokale vraag naar werklocaties trekt aan. Enerzijds komt dit door de conjuncturele omstandigheden. Anderzijds doordat we meer aan acquisitie en accountmanagement doen richting ondernemers. Het Plan van Aanpak zal in 2019 en 2020 nog volop in uitvoering zijn om het versnelde uitgiftescenario te kunnen realiseren.

VRIJETIJDSECONOMIE

Vrijetijdseconomie en Cultuur

De beleidsvisie Recreatie, Toerisme en Cultuur 2015-2020 is een visie op hoofdlijnen. Er is geen sprake van dichtgetimmerde kaders of een concreet uitvoeringsprogramma.

Prioriteit wordt gegeven aan het thema Beleef de IJssel. Naast bovengenoemde hoofdthema's, zijn er ook enkele overkoepelende thema's benoemd. Deze zijn:

- Beleid en monitoring;
- Samenwerking en kennisdeling;
- Beleving en vermarkting;
- Fysieke kwaliteit en zichtbaarheid; en
- Verblifsrecreatie.

Het is met name aan de maatschappelijke partners om optimaal gebruik te maken van de bestaande gebiedskwaliteiten om de kansen, die de voorliggende beleidsvisie biedt, te pakken en te vertalen in hun eigen handelen en om de investeringen, die zijn gedaan door de gemeente te laten renderen. De gemeente heeft daarbij vooral een faciliterende rol en is volgend. Onze gemeente beschikt over een aanjaagsubsidie, om initiatieven van onderop te ondersteunen.

Vrijetijdsmaakelaar

De tijd, waarin wij leven vraagt om actieve samenwerking. Actieve samenwerking vraagt om organiserend vermogen, een proactieve houding en betrokkenheid. Gedurende het 1^e half jaar van 2020 zal er in Salland (Deventer, Raalte en Olst – Wijhe) wederom een vrijetijdsmaakelaar actief zijn (net als in 2019). De Vrijetijdsmaakelaar zal zich in samenwerking met ondernemers, ondernemersverenigingen en maatschappelijke organisaties richten op het realiseren van arrangementen en gezamenlijke promotie van de IJssellinie, de IJsselzone en Slinger van Salland.

Salland Marketing - Salland Kompas

Salland Marketing is de organisatie die voor de gemeenten Rijssen-Holten, Hellendoorn, Deventer, Olst-Wijhe en Raalte het toeristische 'A-merk Salland' promotioneel in de markt zet.

In 2017 heeft de sector (o.a. ondernemers, terrein behorende organisaties, gemeenten, Salland Marketing) geconstateerd dat de geldende meerjarenkoers voor vrijetijdseconomie van Salland bijstelling behoeft. De positionering van het merk 'Salland' moest worden aangescherpt, wat gevolgen zal hebben voor de richting van de toeristische productontwikkeling in de komende jaren. Het traject heeft geleid tot het voorliggende 'Salland Kompas'. Het is een strategische meerjarenkoers voor heel Salland voor de periode 2019-2022, waarbij geïnvesteerd en ontwikkeld wordt in marktgericht, innovatief toeristisch aanbod dat past bij de identiteit van Salland. Het in 2017-2018 opgebouwde project "De Slinger van Salland" vormt de eerste regionale uitwerking van deze meerjarenkoers. Het 'Salland Kompas' sluit aan op het jongstleden door het NBTC gepresenteerde 'Perspectief 2030' dat gericht is op inkomend toerisme. Een van de vijf pijlers daarvan "Nederland overal aantrekkelijk" richt zich op de spreiding van toeristen over Nederland. Minder bekende gebieden, waaronder ook Salland wordt gerekend, moeten, op basis van hun lokale identiteit/DNA, meer in de spotlight geplaatst worden. Dit biedt goede mogelijkheden en

kansen voor Salland. De concrete uitwerking (projecten/processen) van het Salland Kompas wordt ieder jaar o.a. meegenomen en uitgewerkt in het jaarplan van Salland Marketing.

Mobilisatie IJssellinie

De IJssellinie, de verdedigingslinie van West Europa ten tijde van de Koude Oorlog, is een uniek stuk militair erfgoed in de gemeente Olst-Wijhe. Het is belangrijk om dit te bewaren en het bezoekers te laten beleven. De provincie Overijssel heeft in juni 2019 toegezegd een subsidiebedrag van bijna € 87.000 toe te kennen voor het project 'IJssel: linie van oorlog en vrede'. Dit bedrag wordt beschikbaar gesteld tot eind 2020 vanuit de subsidie regeling 'Verhaal van Overijssel'. Met de cofinanciering van Stichting IJssellinie, Stichting IJssellandschap en Gemeente Olst-Wijhe komt het totale bedrag voor dit project uit op bijna € 145.000. Het totale bedrag wordt in 2019 en 2020 ingezet om de educatieve-, recreatieve-, cultuur-historische- en sportieve functie van de IJssellinie te versterken.

Er wordt zowel op lokaal als nationaal niveau samenwerking gezocht om meer inwoners, scholieren en recreanten kennis te laten nemen van dit unieke verleden in Olst-Wijhe.

Regiegroep + Verbindingsgroep IJssel

De IJsselvallei heeft veel kwaliteiten en potentie in de combinatie van landschap, natuur, water, cultuur en erfgoed. Vanuit recreatief-toeristisch perspectief ligt de focus voor dit gebied, tot nu toe, op de Hanzesteden, met hun sterke cultuurhistorische identiteit. Of de IJsselvallei wordt als onderdeel betrokken in de promotie van Achterhoek, Liemers, Salland, Veluwe en IJsseldelta. Dit doet volgens bewoners én bezoekers te weinig recht aan de beleving van de IJsselvallei als geheel. Voor de 'kenners' heeft de IJsselvallei een zodanige sterke uitstraling, dat het van belang is om het gebied meer in samenhang mét de Hanzesteden te ontwikkelen, waarbij de IJssel als drager fungeert.

De afgelopen paar jaar zijn er in de IJsselvallei tal van nieuwe initiatieven opgezet en uitgevoerd die een bijdrage leveren aan de kwalitatieve versterking van de IJsselvallei. Goed beschouwd is de IJsselvallei een uitgestrekt, samenhangend gebied met meerdere grote natuurskeden en de IJssel als een 'blauwe draad', waar bewoners, ondernemers, culturele organisaties en maatschappelijke instellingen zich mee verbonden voelen. Dit alles biedt volop kansen: juist in combinatie met de Hanzesteden kan de IJsselvallei zich nationaal gezien onderscheiden voor wat betreft kwaliteit, beleving, uitstraling en toegankelijkheid voor de binnen- en buitenlandse bezoeker. De IJsselvallei vormt tevens een aantrekkelijke verbindende schakel tussen de regio's Achterhoek, Liemers, Salland, Veluwe en IJsseldelta én tussen de Nationale Parken De Hoge Veluwe, De Sallandse Heuvelrug, Veluwezoom en Weerribben-Wieden. Daarmee is de reikwijdte van de IJsselvallei veel groter dan het gebied zelf. Insteek is om in de aankomende jaren passende producten te ontwikkelen en bij ruimtelijke ontwikkelingen meerwaarde toe te voegen, door de identiteit van de IJsselvallei beter zichtbaar en beleefbaar te maken. Nodig om de aanwezige waarden verder te versterken en het gebied ook op langere termijn aantrekkelijk te houden om te wonen, te werken en te recreëren. Er wordt getracht om ook nauw samen te werken met de provincie Overijssel en Gelderland. De verbindingsgroep IJssel (toenmalige regiegroep IJssel & IJsselvallei) gaat met name over het stuk IJssel tussen Zwolle en Deventer.

De Regiegroep VTE IJssel & IJsselvallei heeft de gehele IJsselvallei in beeld, te weten de samengestelde IJssel-regio van Arnhem tot Kampen, bestaande uit de deelgebieden Achterhoek, Veluwe, Salland en IJsseldelta, verbonden door en met de rivier de IJssel. Gezien de samenstelling van de Regiegroep is de focus van de verbindingsgroep IJssel gericht op subregio Zutphen-Zwolle. De verbindingsgroep bestaat uit vertegenwoordigers van Wij zijn Heerde, Stichting IJsselhoeven, Stichting IJssellandschap, Staatsbosbeheer, Salland Marketing, Gemeente Olst-Wijhe, Gemeente Deventer, Gemeente Heerde en Gemeente Voorst. Provincie Gelderland en Provincie Overijssel zijn óók betrokken, zowel betrokken via het beleidsveld Vrijtijdseconomie als Water. Daarnaast zijn Gemeente Epe en Hanzesteden Marketing aangesloten als agendaleden. De coördinatie van de verbindingsgroep ligt in deze fase bij Salland Marketing. Getracht wordt om een programma op te stellen voor het IJsselgebied Zutphen – Zwolle met concrete toeristische/ recreatieve doelen met daaraan gekoppeld projecten/ processen.

Platform Vrijtijdseconomie Olst-Wijhe

Gezamenlijkheid is een randvoorwaarde voor succes. De gemeente haakt daarom aan bij bestaande lokale en regionale netwerkorganisaties. De komst van een integraal platform vrijetijdseconomie heeft er toe geleid dat kennis, (project)ideeën en ervaringen ook op wat grotere schaal worden gedeeld en activiteiten gezamenlijk worden opgepakt. Zowel in de Detailhandelsvisie 2015-2020 als in de beleidsvisie Recreatie, Toerisme en Cultuur 2015-2020 wordt dit onderschreven. Ook tijdens de Vitaliteitsagenda bijeenkomsten (initiatief Rabobank) en Dorpsarrangementworkshops (Stadsbeweging provincie Overijssel) is het belang onderstreept van een gezamenlijke focus en DNA. Onder de werktitel “Trek in Olst-Wijhe” werken wij samen met ondernemers, ondernemersverenigingen, centrummanagers en maatschappelijke organisaties aan een invulling.

Integrale aanpak IJsselvallei en Hoogwaterbeschermingsprogramma

Beleef de IJssel is het prioritaire thema binnen de beleidsvisie Recreatie, Toerisme en Cultuur 2015-2020 en ook bij het initiatief ‘Trek in Olst-Wijhe’ wordt de IJssel als prioritair omgeschreven. Het is daarom ook een belangrijk onderdeel binnen de Integrale aanpak IJsselvallei en het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Meer informatie hierover leest u elders in dit programma.

VERBONDEN PARTIJ

Recreatiegemeenschap Salland

De Recreatiegemeenschap Salland is officieel per 1-1-2019 in liquidatie. De liquidatie is in 2019 afgerond. De gemeenschappelijke regeling is opgeheven. Er is een gezamenlijk bekostigde beheercoördinatie voor het toekomstige beheer van de Fiets- en Wandelroutenetwerken. Deze beheercoördinatie wordt bekostigd door gemeenten Deventer, Raalte en Olst – Wijhe. Het onderhoud van de toenmalige fiets- en wandelpaden van de RGS wordt uitgevoerd door gedaan door de gemeente Olst – Wijhe. Onderhoud aan de passantenhaven in Wijhe wordt nu ook uitgevoerd door onze gemeente en er is een contract aangegaan met een havenmeester.

DUURZAAMHEID EN MILIEUBEHEER

Nieuwe Duurzaamheidsvisie

In 2010 is de Duurzaamheidsvisie 2010-2020 door uw raad vastgesteld. De visie loopt tot 2020. Vorig jaar hebben wij aangegeven dat we in 2019 de opzet en inhoud van een nieuwe Duurzaamheidsvisie 2020-2030 gaan voorbereiden. Vanwege het ontbreken van financiële middelen voor het opstellen van een nieuwe Duurzaamheidsvisie in 2020 wordt niet gestart met de voorbereidingen van deze visie.

Uitvoering programma Samen duurzaam 2016-2020

Speerpunt van het duurzaamheidsbeleid is het verduurzamen en besparen van energie. De uitdagingen in het energievraagstuk zijn onder andere concreet geworden in het Koersdocument dat in juni 2017 door uw raad is vastgesteld. Het gebiedsgericht realiseren van energiebesparing en kansen pakken voor energieproductie is weergegeven in de Routekaart energieneutrale en autonome kernen dat door u in juli 2017 is vastgesteld. Beide documenten geven richting aan de energietransitie die nodig is om de doelstellingen te behalen.

Er moet in de huidige programmaperiode 2016 – 2020 nog veel gebeuren om de ambities van het Koersdocument en Routekaart waar te maken en om daarnaast de lopende zaken, zoals het Energieloket, uit te blijven voeren. Voor 2020 ligt het zwaartepunt op:

- Het verder ontwikkelen en realiseren van duurzame energiebronnen, waarmee we vooral inzetten op grootschalige energieproductie met wind of zon. Randvoorwaarden, zoals het coöperatieve energiebedrijf, de Energiecoöperatie etc. verder helpen. Dit doen we niet alleen op lokaal niveau maar ook op regionaal niveau met de partners binnen de RES

(Regionale Energie Strategie). De kaders voor verdere ontwikkeling en realisatie van duurzame energiebronnen (wind en zon) worden vastgelegd in de ruimtelijke visie wind en zon.

- Intensiveren van de energiecontroles bij bedrijven. Samen met de Omgevingsdienst IJsselland wordt energietoezicht bij bedrijven geïntensiveerd. Met de middelen die beschikbaar zijn kunnen we in 2020 ongeveer 4% van de bedrijven controleren op basis van een themacontrole of binnen het reguliere toezicht. De keuze van de bedrijven is afhankelijk van het besparingspotentieel dat aanwezig is.
- Ontwikkelen van een warmtevisie conform de afspraken uit het klimaatakkoord. In 2021 moeten alle gemeenten bekend maken wanneer welke wijk/kern in Nederland van het gas af gaat. Wij stellen voor onze gemeente een warmtevisie op die richting geeft aan de warmtevraag bij nieuwbouw en de bestaande bouw. Hierin wordt de vraag beantwoord welke alternatieve warmtebronnen bruikbaar zijn en op welke manier en in welke tijdsperiode we kunnen afkoppelen van het aardgas.

Zaken die in gang zijn gezet of in gang zouden worden gezet maar waarvoor in 2020 budget en capaciteit ontbreekt zijn de volgende:

- Samen met bedrijven het Energieloket verder uitwerken en activeren, waarmee we bedrijven en woningeigenaren stimuleren energiebesparende maatregelen te nemen. Verduurzaming van de sociale huurvoorraad blijft onderdeel van de prestatieafspraken met Salland Wonen.
- Een vervolg geven aan de Routekaart energieneutrale kernen met de kernen die willen volgen op de kernen die zijn gestart.
- Een faciliterende rol blijven vervullen voor de kernen die zijn gestart.
- Uitvoering van het project asbest
- Faciliteren kansrijke initiatieven
- Intensivering voorlichting en communicatie
- Gemeentelijk vastgoed opwaarderen naar energieneutraal
- Integraal gebiedsgericht project Broekslag

Afvalbeleidsplan

In 2010 is het Afvalbeleidsplan 2010 - 2015 door uw raad vastgesteld. Met het uitvoeren van het laatste project Omgekeerd Inzamelen fase III, in de kernen en het buitengebied in 2018 en 2019, is er daarna ruimte voor evaluatie. Met deze laatste fase is de transformatie van een afvalinzameling naar een grondstoffeninzameling voltooid en kan er gewerkt worden aan het opstellen van een Grondstoffenbeleidsplan voor de volgende periode. Hierin moeten de uitgezette koers en de nieuwe manier van inzamelen leiden tot het realiseren van de landelijke doelstellingen en normen uit het Landelijk Afvalbeheerplan 2009-2021.

Mooi Schoon

Afgelopen jaren heeft het Mooi Schoon programma voor zwerfafval volop gewerkt. Met de budgetten uit het Verpakkingenconvenant wordt door ROVA het programma Mooi Schoon uitgevoerd. Doel is om zwerfafval samen met de samenleving aan te pakken. De zwerfafvalgelden zijn tot nu toe voor alle gemeenten goedgekeurd.

Omdat de budgetten voor Mooi Schoon na 2022 onzeker zijn, gaan we in 2020 door met activiteiten die we ook na 2022 met elkaar willen doorzetten.

Het onderwijs blijft een belangrijk aandachtspunt van het programma. We gaan in het nieuwe schooljaar 2019-2020 dan ook weer verder met het project 'Schoon Belonen'. Het is een mooie combinatie van afval scheiden, zwerfvuil ruimen en educatie.

Ook gaan we door met het ondersteunen van veel actieve bewoners met materiaal en promotie. Ook staat een volgende IJsseloever Opschoon actie op het programma.

IJsseluiterwaarden

Volgens planning is de bodemsanering Olasfa in 2020 afgerond en kan gestart worden met de aanleg van de rotonde bij de Meente en de verplaatsing van de toegang en parkeerplaatsen van Abbott.

Asbestdaken

De provincie Overijssel heeft het project “Versnelling sanering van asbestdaken” opgezet. Onze gemeente heeft in dit project tot 2024 een actieve rol in de voorlichting en bewustwording van dakeigenaren. Dit doen wij om de asbestverwijdering te versnellen, zodat risicovolle situaties eerder zijn gesaneerd, meer asbestdaken zijn verwijderd en er een betere spreiding van de verwijdering plaatsvindt.

Omdat voor 2020 geen capaciteit beschikbaar is voor de uitvoering van het project wordt hieraan in 2020 geen aandacht besteed.

Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

In het PAS werkten het Rijk en de 12 provincies aan minder stikstof, sterkere natuur en economische ontwikkeling. Het PAS bood aan de ene kant ruimte aan activiteiten die stikstof veroorzaken. Aan de andere kant bevatte het tegelijkertijd maatregelen om de nadelige gevolgen van stikstof op natuurgebieden te verminderen. Het PAS liep daarbij vooruit op toekomstige positieve gevolgen van maatregelen voor onder andere Natura 2000-gebieden en gaf daarbij 'vooraf' toestemming aan nieuwe activiteiten. De Raad van State heeft op 29 mei 2019 besloten dat dat per direct niet meer mogelijk is. In onze gemeente is de IJssel, als zijtak van de Rijn, inclusief de aanliggende oeverwallen en de uiterwaarden aangewezen als Natura 2000-gebied.

De PAS-uitspraak heeft ingrijpende consequenties voor ruimtelijke ontwikkelingen in heel Nederland en dus ook in Olst-Wijhe. De besluitvorming op vele plannen zullen 'on hold' moeten worden gezet tot er landelijk meer duidelijkheid komt. Daar waar mogelijk leveren wij maatwerk. Als er in redelijkheid kan worden aangenomen dat de stikstofuitstoot voor de betreffende ontwikkeling (nagenoeg) 'stikstof-neutraal' is gezien de aard van de ontwikkelingen en/of de afstand tot natura 2000 gebieden dan zetten wij de besluitvorming inzake de ruimtelijke ontwikkelingen door.

VERBONDEN PARTIJEN

ROVA

ROVA zet zich in voor een schone samenleving; voor nu en in de toekomst. Zij vervullen daarmee een taak van publiek belang en voeren deze uit in opdracht van de aandeelhoudende gemeenten, waaronder Olst-Wijhe.

De missie van ROVA is om zorg te dragen voor een schone en duurzame leefomgeving. In die leefomgeving is het niet meer vanzelfsprekend dat waardevolle grondstoffen worden verspild door ze eenmalig te gebruiken en op een laagwaardige manier te verwijderen.

Als uitvoeringsorganisatie van en voor onze gemeenten hebben zij een maximale focus op de dienstverlening aan de inwoners van onze gemeente. Er wordt daarom geïnvesteerd in voorlichting en educatie om inwoners bewust te maken van het effect van hun handelen op het milieu.

Het gezamenlijk afvalbeleid wordt voorbereid door ROVA. Hierbij ligt de focus op grondstoffen in plaats van op afval. Gezamenlijk worden nieuwe inzamelmethoden geïntroduceerd en wordt gewerkt aan bewustzijn bij inwoners over hun aankoop- en afdankgedrag. Het doel is om minimaal de landelijke afvaldoelstellingen voor 2020 te bereiken (een teruggang van 250 kilo naar gemiddeld 100 kilo restafval per inwoner per jaar). Daarnaast ligt de focus bij verdere optimalisaties in de inzameling waaronder het vinden van oplossingen voor hoogbouw en het vinden van recycling oplossingen voor overblijvende reststromen.

Wat mag het kosten?

Meerjaren Begroting

(x €1.000)

Leefomgeving	Rekening 2018	Begroting 2019 n.w.	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	N/V
Lasten	12.304	14.276	12.211	10.670	9.247	9.413	
Baten	8.681	9.283	8.156	6.625	5.036	5.259	
Saldo van Baten en Lasten	3.623	4.993	4.055	4.045	4.211	4.154	N
Toevoegingen aan reserves	871	13	13	13	13	13	
Onttrekkingen aan reserves	1.068	1.332	34	31	26	13	
Resultaat	3.426	3.674	4.034	4.026	4.198	4.153	N

Begroting 2020

Het totale saldo van de baten en lasten van dit programma is € 4,055 miljoen nadelig. De totale lasten zijn geraamd op € 12,211 miljoen en de totale baten op € 8,156 miljoen.

De storting in reserves is geraamd op € 13.000, de onttrekking aan reserves op € 34.000. Het resultaat is € 4,034 miljoen nadelig.

Toelichting meerjarenbegroting

De mutaties in het meerjarige verloop van de lasten en baten houden verband met aflopende kapitaallasten en de fasen waarin grondexploitaties zich bevinden. Aan de meerjarige fluctuaties van baten en lasten liggen de meest recente actualisaties van grondexploitaties ten grondslag.

Het verschil tussen de begroting 2020 en 2019 wordt hieronder verklaard per taakveld.

Begroting per taakveld

Saldo per taakveld (x €1.000)

Thema's	Taakvelden	Begroting 2019 n.w.	Begroting 2020	Vershil	N/ V
2.0 Openbare ruimte	2.1 Verkeer en vervoer	2.336	1.970	366	V
	5.7 Openb. groen & (openlucht) recreatie	950	964	-13	N
	7.2 Riolering	-437	-433	-4	N
	7.5 Begraafplaatsen	44	59	-15	N
2.1 Ruimtelijke ontw. en omgeving	8.1 Ruimtelijke ordening	825	498	327	V
2.2 Wonen, grondexploitatie & handhaving	8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	21	15	6	V
	8.3 Wonen en bouwen	200	139	61	V
2.3 Economische zaken en grondexploitatie	3.1 Economische ontwikkelingen	117	109	8	V
	3.2 Fysieke bedrijfs - infrastructuur	51	53	-2	N
	3.4 Economische promotie	54	36	18	V
2.4 Recreatie en toerisme	5.7 Openb. groen & (openlucht) recreatie	244	234	11	V
2.5 Duurzaamheid	7.3 Afval	-150	-234	84	V
	7.4 Milieubeheer	738	645	93	V
Reserves	0.10 Reserve mutaties	-1.319	-21	-1.298	N
Resultaat		3.674	4.034	-359	N

Toelichting begroting 2020

Openbare ruimte

Verkeer en vervoer

Het voordelige verschil in het saldo 2019-2020 komt, doordat in 2019 hogere lasten zijn geraamd door overgehevelde bedragen vanuit de jaarrekening 2018 naar 2019 (reconstructie wegen, rationeel wegbeheer, glasvezel buitengebied). Verder is in 2019 een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor Klimaatadaptie. Voor de uitvoer van het beleidsplan Kunstwerken zijn vanaf 2020 extra middelen geraamd

Openbaar groen & (openlucht)recreatie

Het nadelig verschil wordt veroorzaakt door het extra geraamd budget vanaf 2020 voor areaal uitbreiding. Er zijn vanaf 2020 minder directe salarislasteren toegerekend in aansluiting met Bbv.

Riolering

De ramingen 2020-2023 zijn gebaseerd op het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP). Budgettaire worden lasten en baten verrekend via de rioolheffing en de ingestelde Voorziening Riolering. Het nadeel is ontstaan doordat meer directe salarislasteren zijn toegerekend. Het uitgangspunt is dat de heffing 100% kostendekkend is voor de totale rioleringszorg. Voor het totaaloverzicht verwijzen wij naar de paragraaf lokale heffingen.

Begraafplaatsen

Het nadeel is ontstaan doordat meer directe salarislasten zijn toegerekend aan het taakveld Begraafplaatsen. De onderhoudsplanning voor de begraafplaats gebouwen is geactualiseerd. Dit heeft geresulteerd in hogere onderhoudslasten.

Ruimtelijke ontwikkeling en omgeving

Ruimtelijke ordening

Een voordelige verschil in saldo 2019-2020 komt, doordat in 2019 hogere lasten zijn geraamd door overgehevelde bedragen vanuit de jaarrekening 2018 naar 2019 (actualisatie bestemmingsplannen, invoering omgevingswet, leaderprojecten, IJsselzone Olst, Hoogwaterbeschermingsprogramma).

In 2019 zijn verder incidenteel budgetten gevoteerd voor de ontwikkeling gebiedsgerichte aanpak Broekslag Wijhe, Herontwikkeling Lepelaar en Top-verplaatsing Welsum.

Een nadelig verschil ontstaat doordat in 2020 extra ramingen zijn opgenomen voor de invoering van de omgevingswet. In 2020 zijn meer directe salarissen toegerekend in aansluiting met Bbv.

Het totaal resulteert in een voordelig verschil ten opzichte van 2019

Wonen, grondexploitatie & handhaving

Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)

Door de lagere verliesvoorziening grondexploitatie, getroffen bij de jaarrekening 2018, zijn minder rentelasten toegerekend. Voor een gedetailleerde toelichting verwijzen wij naar de paragraaf Grondbeleid.

Wonen en bouwen

Het voordelig verschil in saldo 2019-2020 komt in hoofdzaak door het overgehevelde bedrag vanuit de jaarrekening 2018 naar 2019 met betrekking tot de ontwikkeling Noordmanshoek.

Economische zaken en grondexploitatie

Economische ontwikkelingen

Het voordelige verschil in saldo 2019-2020 wordt veroorzaakt door afnemende kapitaallasten en een tijdelijk aan de regio Zwolle beschikbaar gestelde bijdrage. Er zijn minder directe salarislasten toegerekend in aansluiting met Bbv. In het raadsvoorstel wordt ingegaan op het vervolg van de bijdrage.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Door de hogere verliesvoorziening grondexploitatie, getroffen bij de jaarrekening 2018, zijn extra rentelasten toegerekend. Voor een gedetailleerde toelichting verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid.

Economische promotie

Het voordeel wordt veroorzaakt door de eenmalig voor 2019 beschikbaar gestelde budgetten voor de IJssellinie. Onder dit taakveld wordt verder geraamd de subsidiebijdrage aan de Historische vereniging 't Olster Erfgoed in het Infocentrum Den Nul.

Recreatie en toerisme

Openbaar groen & (openlucht)recreatie

Het voordelige verschil in saldo 2020-2019 komt, doordat in 2019 hogere lasten zijn geraamd door overgehevelde bedragen vanuit de jaarrekening 2018 naar 2019 (voor uitvoering beleidsplan Recreatie, Toerisme en Cultuur 2015-2020). Er zijn minder directe salarislasten toegerekend in aansluiting met Bbv.

Duurzaamheid

Afval

In de ramingen met betrekking tot afvalstoffen is rekening gehouden met de tweede fase omgekeerd inzamelen. Budgettair worden lasten en baten verrekend via de afvaltarieven. Het voordeel ten opzichte van de begroting 2019 komt door de eenmalige toevoeging aan de Egalisatievoorziening afvalstoffen met de jaarrekening 2018. Een nadeel is ontstaan doordat meer directe salarislasteren zijn toegerekend. Het uitgangspunt is dat de tarieven 100% kostendekkend zijn. Voor het totaaloverzicht verwijzen wij naar de paragraaf lokale heffingen.

Milieubeheer

In 2019 zijn hogere lasten geraamd door de overgehevelde budgetten voor duurzaamheid (incl budget sanering asbestdaken) uit 2018. Voor de uitvoering van de EED-richtlijn en informatie plicht energiebesparende maatregelen zijn middelen overgekomen uit 2018. In 2019 zijn verder eenmalige budgetten beschikbaar gesteld voor de energievisie en verrekening sociaal plan Omgevingsdienst.

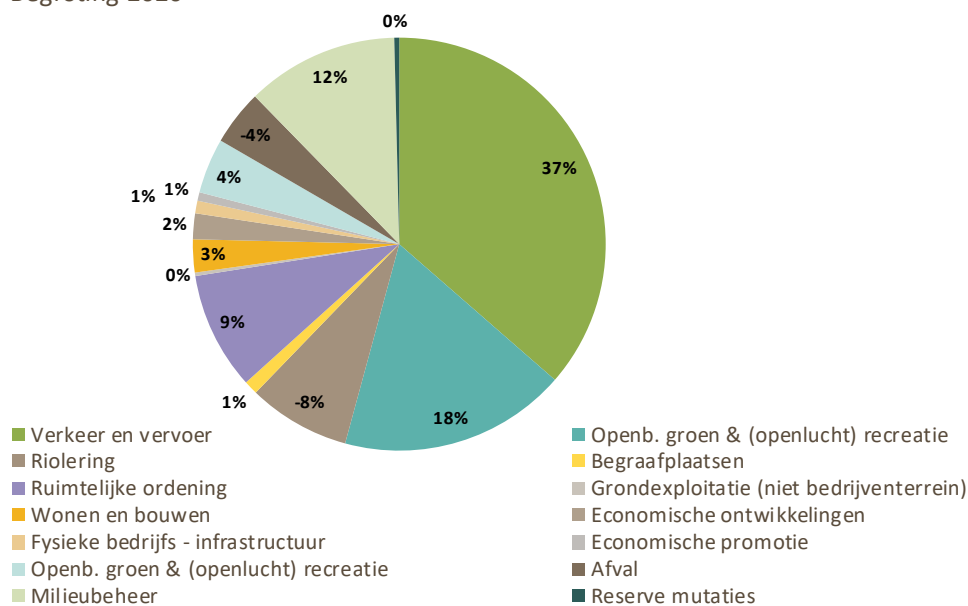
In 2020 zijn budgetten geraamd voor extra ambtelijke inzet op het terrein van duurzaamheid. Er zijn vanaf 2020 meer directe salarislasteren toegerekend in aansluiting met Bbv.

Reserve mutaties

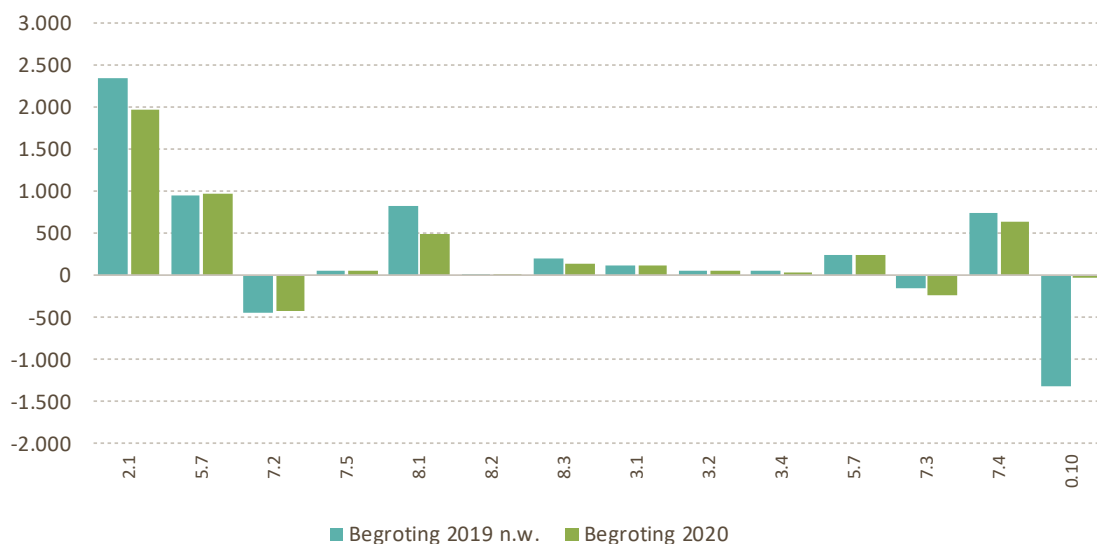
Het verschil in onttrekking tussen 2019 en 2020 houdt verband met de geraamde bedragen in 2019 met betrekking tot onderhoud/reconstructie wegen, voorbereiding omgevingswet, programma duurzaamheid, leaderprojecten, actualisatie bestemmingsplannen, glasvezel buitengebied, hoogwaterbeschermingsprogramma, ontwikkeling Noordmanshoek

DETAIL OVERZICHT

Begroting 2020

Begroting 2020

PROGRAMMA 3 SAMENLEVING

PORTEFEUILLEHOUDER: BURGEMEESTER STRIEN, WETHOUDERS BLIND, BOSCH EN ENGBERINK

INLEIDING

Inhoud

Dit programma omvat het sociale domein. Wat wetgeving betreft wordt onder meer bedoeld op de uitvoering van de Participatiewet (werk- en inkomensondersteuning), de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (maatschappelijke ondersteuning) en de Jeugdwet (jeugdzorg). Daarnaast vallen ook onderwijs, sport, kunst en cultuur, en welzijn binnen dit programma.

Het programma Samenleving omvat de volgende taakvelden: openbaar basisonderwijs, onderwijshuisvesting, onderwijsbeleid en leerlingzaken, sportbeleid en activering, sportaccommodaties, cultuurprestaties, -productie en –participatie, media, samenkracht en burgerparticipatie, inkomensregelingen, begeleide participatie en arbeidsparticipatie, maatwerkvoorzieningen Wmo, wijkteams, maatwerkdienstverlening 18+ en 18-, geëscaleerde zorg 18- en volksgezondheid.

Raadsakkoord 2018-2022

Welzijn

Olst-Wijhe is een aantrekkelijke gemeente om te wonen en te leven. Onze inwoners voelen zich thuis in de gemeente. In de gemeente moet je kunnen werken, wonen, leren, recreëren, sporten, etc. Iedereen moet kunnen meedoen aan onze samenleving, waarbij hij of zij zelf verantwoordelijk is voor zijn of haar rol daar in. Wij streven bij het opstellen en uitvoeren van beleid naar de hoogst mogelijke kwaliteit van leven voor onze inwoners

In de vastgestelde Structuurvisie Olst-Wijhe 2018-2025 is de volgende visie opgenomen:

“We willen samen met bewoners, ondernemers en organisaties werken aan de leefkwaliteit met zorg voor elkaar en goede bereikbare voorzieningen en ontmoetingsplekken in de dorpen, buurtschappen en het platteland. Dit willen we doen op een manier die aansluit bij onze identiteit: een bloeiend verenigingsleven en de ondernemende cultuur van ‘schouders er onder’ op zowel het economische - als het sociaal-culturele vlak”.

Inclusieve samenleving

Wij streven samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties naar een inclusieve samenleving, waaraan iedere inwoner, jong en oud, met of zonder beperking, naar vermogen meedoet en waarbij mensen naar elkaar omkijken.

Iedere inwoner is primair zelf verantwoordelijk voor zijn of haar rol in onze maatschappij. De gemeente draagt bij aan een klimaat en fysieke omgeving, waarin inwoners zelf en met elkaar in staat zijn mee te doen in onze samenleving.

De gemeente biedt daarbij zorg en ondersteuning van goede kwaliteit aan kwetsbare inwoners. De menselijke maat staat bij maatschappelijke ondersteuning en hulp voorop.

Ondersteuning

Maatschappelijke ondersteuning, voor zowel jong als oud, moet in de brede zin toegankelijk zijn. Daarvoor is een integrale aanpak van ondersteuning belangrijk en is ontschotting van middelen (geld) wenselijk door het toepassen van één huishouden, één plan en één budget. Korte communicatielijnen met de cliënt en een snelle verstrekking zijn hierbij belangrijk.

Jeugdzorg

Ieder kind verdient het om de zorg te krijgen die het nodig heeft. Voor alle kinderen en hun verzorgers is de zorg laagdrempelig toegankelijk via één loket. Een goede en integrale samenwerking in de jeugdketen is van essentieel belang en wordt gestimuleerd. Hier geldt ook: één huishouden, één plan en één budget.

Werk en inkomen

De doelstelling om zoveel mogelijk inwoners zonder baan aan (betaald) werk te helpen, zoals opgenomen in het Beleidskader Participatiewet 2015-2018, blijft uitgangspunt.

Onderwijs

Kwalitatief onderwijs is de basis om zich te kunnen ontplooiën en een zelfstandige toekomst op te bouwen.

De school is een veilige plek, waar kinderen zich thuis voelen.

De aanwezigheid van toekomstbestendige onderwijshuisvesting is van groot belang voor onze gemeente.

Wat willen we bereiken?

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT JEUGDHULP EN ONDERWIJS

JEUGD

1. Alle kinderen kunnen veilig opgroeien en zich ontwikkelen tot volwaardige burgers die naar vermogen meedoen in onze maatschappij.
2. Het realiseren van een 'zachte landing' voor cliënten en aanbieders jeugdzorg.
3. Het realiseren van een integrale samenwerking met als basis een hecht Toegangsteam binnen het gekozen toegangsmodel.
4. Het vormgeven van een nieuwe brede welzijnsorganisatie voor Olst-Wijhe, die de sociale cohesie in de buurt versterkt en een belangrijke rol krijgt in het vroegtijdig signaleren, bieden van lichte hulp en ondersteuning.
5. Het realiseren van kwalitatief hoogwaardige en doelmatige integrale hulp voor jeugd, geïntegreerd in het sociale domein van Olst-Wijhe.

ONDERWIJS

6. De gemeente beschikt over een pluriform onderwijsaanbod dat aansluit op de behoeften van onze inwoners waarbij gestreefd wordt naar een zo breed mogelijk aanbod van voortgezet onderwijs en de verdere groei van de aanwezige school voor voortgezet onderwijs wordt gefaciliteerd;
7. Leerlingen uit onze gemeente volgen een compleet onderwijsprogramma zonder verzuim met als uiteindelijke resultaat een startkwalificatie;
8. De gemeente stimuleert inwoners op het gebied van taal en lezen om te voorkomen dat laaggeletterdheid een reden is om niet volwaardig deel te nemen aan onze maatschappij.

INDICATOREN JEUGDHULP EN ONDERWIJS

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Jeugd kan veilig opgroeien en zich ontwikkelen tot volwaardige burgers	Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar) (W)	2018 1 ^e helft: 8,8% 2018 2 ^e helft: 8,9% 2017 1 ^e helft: 8,7% 2017 2 ^e helft: 8,6%	Landelijk <25.000 inw: 2018 1 ^e helft: 8,6% 2018 2 ^e helft: 9,2%
	Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar) (W)	2018 2 ^e helft: 1,1%	Landelijk <25.000 inw: 2018 2 ^e helft: 0,9%
	Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar) (W)	2018 2 ^e helft: geen data	Landelijk <25.000 inw: 2018 2 ^e helft: 0,2%

Basisonderwijs voldoende nabij	Basisonderwijs voldoende nabij	2018: 86% vindt dit voldoende nabij 2016: 90% 2014: 87%	Landelijk <25.000 inw: 2018: 90%
Schoolverzuim	Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen (W)	2017: 0,7 2016: 0 2015: 0	Landelijk <25.000 inw: 2018: 1,32%
	Relatief verzuim per 1.000 leerlingen (W)	2018: 14,32 2017: 14,77 2016: 19,2	Landelijk <25.000 inw: 2018: 17,09
	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (in % deelnemers aan het VO en MBO onderwijs) (W)	2017: 1,1% 2016: 0,7%	Landelijk <25.000 inw: 2018: 1,4%
Tevredenheid speelvoorziening	Tevredenheid speelvoorzieningen in de nabije omgeving	2018: 65% van de burgers is tevreden hierover 2016: 61% 2014: 60%	Landelijk <25.000 inw: 2018: 63%

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT WELZIJN C.A.

1. Aantrekkelijk en veilig wonen voor jong en oud met passende toekomstbestendige maatschappelijke voorzieningen, die in de dorpen en buurtschappen samen met de bewoners en ondernemers op peil worden gehouden²³.
2. We gaan er vanuit dat onze inwoners in eerste instantie zelf verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit en vitaliteit van hun eigen leef- en woonomgeving²⁴.
3. De inzet voor bevordering van de gezondheid richt zich op de volgende 5 speerpunten: sociaal economische status in relatie tot gezondheid, overgewicht (focus op jeugd), psychische gezondheid, (schadelijk) alcoholgebruik en relatie gezondheidszorg met de fysieke leefomgeving / landelijk gebied en bebouwde omgeving²⁵.

INDICATOREN WELZIJN C.A.

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Prettig en veilig wonen	Waardering buurt als leef- en woonomgeving	2018: 7,99 93% voelt zich thuis in de buurt 2016: 7,88 2014: 7,7	Landelijk 2018: < 25.000 inw.: 8,03
Voorzieningenniveau	In iedere kern een ontmoetingsfunctie	Ja	
Tevredenheid welzijnsvoorzieningen	Tevredenheid welzijnsvoorzieningen in de nabije omgeving	2018: 57% van de burgers is tevreden hierover 2016: 55% 2014: 57%	Landelijk 2018: < 25.000 inw.: 60%
Gezondheidsbevordering	Percentage niet sporters (W)	2016: 46,1%	Landelijk 2016: < 25.000 inw.: 48,9%
Tevredenheid gezondheidsvoorziening	Tevredenheid over gezondheidszorgvoorziening in de nabije omgeving	2018: 85% van de burgers is tevreden hierover 2016: 85% 2014: 81%	Landelijk 2018: < 25.000 inw.: 81%

²³ Ontleend aan de Structuurvisie Olst-Wijhe

²⁴ Ontleend aan de Sociale Toekomstvisie 2012-2020

²⁵ Ontleend aan de startnotitie Evaluatie Lokaal gezondheidsbeleid 2013-2016, raad 2017

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING / WERK- EN INKOMENSONDERSTEUNING

1. Wij streven naar een samenleving waaraan iedere inwoner naar vermogen meedoet en waarbij mensen naar elkaar omkijken.
2. Wij willen uitgaan van eigen kracht en "samenredzaamheid" in onze lokale samenleving, zorgen voor een zoveel mogelijk "inclusieve samenleving" met goede algemene voorzieningen en tenslotte maatwerk bieden aan degenen die aanvullend hierop maatschappelijke ondersteuning nodig hebben om mee te kunnen doen in onze samenleving²⁶.
3. De uitvoering van de Participatiewet moet een bijdrage leveren aan de ambitie om tot een inclusieve samenleving te komen²⁷.

INDICATOREN MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING / WERK- EN INKOMENSONDERSTEUNING

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Het bestaan van onafhankelijke cliënt-ondersteuning is bekend bij onze inwoners ²⁸	De meeste Wmo-cliënten kennen het bestaan van onafhankelijke cliënt-ondersteuning >50% (in 2018)	2016: 30% ²⁹	Geen data
Maatschappelijke participatie	Waarderingscijfer van de inwoners m.b.t. de inspanningen van de gemeente om burgers volledig te laten deelnemen aan de maatschappij (streefwaarde 6,7) ³⁰	2018: 6,8 2016: 6,6 2014: 6,5	Landelijk 2018: < 25.000 inw.: 6,71
Onze Wmo cliënten ervaren het contact met de gemeente als positief	Het aandeel Wmo cliënten dat het algemeen contact met de gemeente als positief heeft ervaren (2018: 65%)	2016: 60%	Geen data
De toegang tot ondersteuning en zorg is gericht op de eigen regie van de cliënt en op het leveren van een maatwerkoplossing	De mate waarin Wmo cliënten van mening zijn dat tijdens het gesprek door de consulent en cliënt samen naar oplossingen is gezocht (2018: Eens > 65% 2018: Oneens < 18%)	2016: Eens 65% 2016: Oneens 18%	Geen data
Werk en inkomensondersteuning	Alle klanten die een periodieke uitkering van de gemeente ontvangen, moeten een voor hen passend traject volgen	is het geval	
	Het merendeel van onze klanten met een bijstandsuitkering op 1-1-2017 laat op 1-1-2019 een	2018: 41%	Geen data

²⁶ Ontleend aan Beleidsplan Wmo 2017-2020 Meedoen=samendoen.

²⁷ Ontleend aan Evaluatie Bestuursopdracht Werk en inkomen 2018

²⁸ Ontleend aan Beleidsplan Wmo 2017-2020 Meedoen=samendoen.

²⁹ Burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl

³⁰ Ontleend aan het Beleidsplan Wmo 2017-2020 Meedoen = Samendoen

	positieve ontwikkeling op de participatieladder zien		
	Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar (W)	2018: 466,6 2017: 458,1 2016: 452,9	Landelijk 2018: < 25.000 inw.: 539,8
	Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jaar)(W)		Landelijk 2018: < 25.000 inw.: 8,03 Landelijk 2015: 1,45%
	Kinderen in uitkeringsgezin (% kinderen tot 18 jaar)(W)		Landelijk 2015: 6,58%
	Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame bevolking ten opzichte van de beroepsbevolking)(W)	2017: 68,6% 2016: 68,2%	Landelijk 2016: 67,6%
	Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jaar) (W)	2015: 0,54% 2014: 0,68%	Landelijk 2018: < 25.000 inw.: 0,92%
	Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 10.000 inwoners) (W)	2018: 16,6 2017: 18,2 2016: 16,9	Landelijk 2018: 21,3
	Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar) (W)	2e kwartaal 2018: 13,2 4e kwartaal 2017: 12,6	Landelijk 2018: < 25.000 inw.: 9,9
	Cliënten met een maatwerkarrangement (aantal per 10.000 inwoners) (W)	2017: 59 2016: 51	Landelijk 2016: 62

BELEIDSKADERS

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in wetgeving is vastgesteld, gebaseerd op de volgende documenten:

- ✓ Sociale Toekomstvisie 2012 – 2020
- ✓ Nota Integraal Jeugdbeleid “Opvoeden en opgroeien in Olst-Wijhe” (evaluatie in november 2018)
- ✓ Nota: ‘Plan van aanpak lokale transformatie jeugdhulp Olst-Wijhe 2017-2020.
- ✓ Notitie Toegang tot zorg en ondersteuning in Olst-Wijhe 2014
- ✓ Beleidsnota Spelen (nieuwe evaluatie in 2019)
- ✓ Preventie- en handhaving Drank- en Horecawet (vastgesteld in 2019)
- ✓ Nota Sport- en Cultuurstimulering 2014 -2018 (vastgesteld door college in februari 2014, tussenevaluatie vastgesteld eind 2015)
- ✓ Bestuursopdracht Overheveling buitenonderhoud Primair onderwijs en uitgangspunten Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, 2016 – 2019 (vastgesteld in 2016)
- ✓ Nota, “Peuterwerk, notitie over kwaliteit, educatie en samenwerking 2011 – 2014” (geëvalueerd in oktober 2015)
- ✓ Beleidsplan VVE in Salland (aanpassing verwacht eind 2019)
- ✓ Nota “Olst-Wijhe aan het woord, aanvalsplan Laaggeletterdheid in woord en daad” (vastgesteld in 2011)
- ✓ Regionaal Educatieplan regio Stedendriehoek 2015 – 2016 (vastgesteld in 2015)
- ✓ Beleidskader Opgroeien en opvoeden in Olst-Wijhe (vastgesteld 2012)
- ✓ Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Olst-Wijhe 2015
- ✓ Beleidsvisie Recreatie, Toerisme en Cultuur 2015 – 2020
- ✓ Notitie Cultuureducatie Primair Onderwijs gemeente Olst-Wijhe 2016-2020
- ✓ Notitie “Olst-Wijhe (ont)zorgt, beleid voor mantelzorgers en vrijwilligers in Olst-Wijhe” (evaluatie vastgesteld in 2015)
- ✓ Evaluatienotitie Kulturhusconcept Olst-Wijhe (vastgesteld in 2008; geëvalueerd in 2015)

- ✓ Notitie maatschappelijk vastgoed (vastgesteld in 2015)
- ✓ Evaluatie Bibliotheekwerk Olst-Wijhe 2014-2018 (vastgesteld in 2018)
- ✓ Startnotitie 'Kernen in de gemeente Olst-Wijhe: zo doen wij dat!' (door het college vastgesteld in 2007, geëvalueerd in 2013)
- ✓ Nota Sport- en Cultuurstimulering 2014-2018 (tussenevaluatie 2015)
- ✓ Projectplan Cultuureducatie aan de basis Olst-Wijhe 2017 – 2020
- ✓ Projectplan Cultuurmakelaar gemeente Olst-Wijhe en Raalte 2017-2018
- ✓ Beleidsplan Wmo 2017-2020 Meedoen = Samendoen
- ✓ Nota "Olst-Wijhe, gezond en vitaal", lokaal gezondheidsbeleid 2013 - 2016 (evaluatie in 2018)
- ✓ Beleidskader Participatiewet 2015-2018 (vastgesteld in 2014, geëvalueerd in 2016)
- ✓ Rapportage Bestuursopdracht Uitvoering Werk en Inkomen (vastgesteld 2016, geëvalueerd 2018)
- ✓ Beleidskader Minimabeleid 2014-2017 (vastgesteld in 2014, geëvalueerd 2017)
- ✓ Lokaal actieplan Beschermd wonen en maatschappelijke opvang in beweging (vastgesteld in 2018)
- ✓ Regioplan Laaggeletterdheid 2020-2024 (vastgesteld in 2019)

Wat doen we daarvoor in 2020?

PROGRAMMA TRANSFORMATIE SOCIAAL DOMEIN

Sinds 2015 zijn we als gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdwet, de gewijzigde Wmo en de Participatiewet. De eerste jaren hebben we ons vooral gericht op de transitie. Het toerusten van de organisatie om de nieuwe taken als gevolg van deze gedecentraliseerde wet- en regelgeving goed uit te kunnen voeren. De landelijke stelselwijziging was echter ook gericht op snellere, betere, effectievere en integrale ondersteuning en zorg, gepaard gaande met andere manier van denken en handelen.

Programmatische aanpak

We willen meer samenhang aanbrengen in de uitvoering van de verschillende taken en toe naar de ontschotting van budgetten hiervoor. Ook is er nog winst te behalen in het aanbrengen van meer samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen en tussen beleid en uitvoering van niet alleen de gemeentelijke organisatie maar ook van onze maatschappelijke partners. De lijnen zijn kort, we weten elkaar snel te vinden en zijn bereid om over eigen beleidsterreinen c.q. domeinen heen te kijken maar het ontbreekt aan tijd en capaciteit om deze beweging zowel intern als extern in gang te zetten. Dit vraagt volgens de bedrijfsvoeringsvisie om een programmatische aanpak, welke moet leiden tot strategische sturing:

- Het in samenhang verankeren van doelstellingen en inspanningen;
- Vergroting veranderkracht;
- Een éénduidig aanspreekpunt.

Het programma kent een inventarisatiefase (opgeleverd februari 2018) en een uitvoeringsfase (oorspronkelijk t/m april 2019, inmiddels verlengd t/m juni 2020). Het uitvoeringsprogramma bevat zowel harde structuuraspecten (bijv. gericht op verdere ontschotting tussen de deeldomeinen) alsook de meer zachte cultuurthema's (werken vanuit de leefwereld bijvoorbeeld).

Doelstelling van de programmatische aanpak

Onze ambitie bij de verdere transformatie van het sociaal domein is een *inclusieve samenleving*: alle inwoners voelen zich thuis in Olst-Wijhe, doen mee op maat en werken naar vermogen en kinderen kunnen veilig en gezond opgroeien. Inwoners hebben regie op het eigen leven en er is sprake van samenredzaamheid en omzien naar elkaar met een faciliterende en betrouwbare vangnetrol vanuit de gemeente. Denkrichting voor het handelen van professionals in het sociale domein is niet van buiten naar binnen (past het in ons systeem), maar vanuit de bedoeling kijkend,

vanuit de leefwereld van de mensen. De systeemwereld is hierin ondersteunend. Er is ruimte voor maatwerk (ja, mits in plaats van nee, tenzij).

Wat gaan we doen in 2020?

De inventarisatiefase leverde inzicht in de gewenste realisatie van activiteiten en projecten voor dit programma en in de beschikbare en benodigde middelen hiervoor. Concrete activiteiten en inspanningen werden geselecteerd die prioriteit hebben om uit te voeren. In 2019 is gewerkt aan het vastgestelde uitvoeringsprogramma met ca. 36 deelprojecten.

Op 21 januari 2019 heeft u ingestemd met verlenging van het uitvoeringsprogramma transformatie sociaal domein met ruim een jaar (tot en met juni 2020) met daarbij een gefaseerde afbouw van de programmatische inzet.

In het eerste half jaar van 2020 ronden we de uitvoering en borging van het programma af. De beschikbare ureninzet van programma manager en ondersteuner is gehalveerd. Uitgangspunt is dat we noodzakelijke extra programmatische inzet nog leveren, maar er tevens voor zorgen dat de reguliere organisatie minder afhankelijk gaat worden van de programma ondersteuning om daarna de gewenste transformatiebeweging zelfstandig voort te kunnen zetten.

De meeste deelprojecten zijn in uitvoering. Afronding ervan (voor zover niet in 2019 al gebeurd) staat gepland voor het eerste kwartaal 2020. Dit geldt vooral voor de meer complexe thema's, zoals integrale communicatie, privacy versus integraal werken, het vernieuwen en verbeteren van de sociale kaart, een pilot cultuur sensitieve aanpak en afronding van de implementatie van de integrale verordening sociaal domein (volgens het principe van de omgekeerde toets en in "klare taal"). In juni 2020 vindt een evaluatie plaats van het transformatieprogramma. Ook de evaluatie van het Meldpunt sociaal domein (een van de transformatie deelprojecten) staat voor 2020 gepland (september).

Verbinding met bestaande beleidskaders

Op 13 maart 2017 is de Nota: 'Plan van aanpak lokale transformatie jeugdhulp' vastgesteld in uw raad. In dit plan worden onder meer maatregelen voorgesteld om de toegang tot de professionele jeugdzorg te verscherpen, alternatieve vormen van lichte ondersteuning te ontwikkelen en het sneller afschalen van specialistische jeugdzorg te stimuleren. Uiteraard blijft daarbij het principe gelden dat kinderen en jongeren de zorg c.q. ondersteuning ontvangen die voor hen noodzakelijk is. Dit transformatieplan jeugd vormt een belangrijke bouwsteen voor het programma transformatie sociaal domein waardoor ook verbinding en versterking vanuit jeugd met de andere beleidsterreinen mogelijk wordt. Daarnaast is verbinding gelegd met de volgende beleidskaders: het Beleidsplan Wmo 2017-2020, (Evaluatie) beleidskader Participatiewet 2015-2018, het Beleidskader Minimabeleid en het Lokaal actieplan Beschermd wonen en maatschappelijke opvang in beweging (2018).

Budget voor de programmatische aanpak

De incidentele kosten voor de programmaverlenging tot 1 juli 2020 bedragen € 123.500, eveneens ten laste van de reserve sociaal domein.

JEUGD EN JEUGDHULP

Een aanbod voor alle peuters

Om alle peuters de mogelijkheid te geven om naar een voorschoolse voorziening te gaan hebben het Ministerie van SZW en de VNG in 2016 bestuurlijke afspraken gemaakt. Men ging er vanuit dat er landelijk 40.000 peuters niet bereikt werden. Dit aantal is, na een eerste meting, bijgesteld naar 11.400. Om die reden is het budget vanaf 2019 bevroren.

Eindbeeld van het Rijk en gemeenten blijft dat alle peuters naar de kinderopvang (of peuterwerk) kunnen gaan. Dit is vanuit de overtuiging dat goede kinderopvang bijdraagt aan de ontwikkeling van kinderen en aan een goede start op de basisschool. Vanuit de verantwoordelijkheidsverdeling tussen Rijk en gemeenten, zetten zij samen in op toegankelijke voorschoolse voorzieningen en een

groter bereik van peuters. Gemeenten moeten zich inspannen voor voldoende en financieel toegankelijk aanbod in een voorschoolse voorziening voor alle peuters waarvan de ouders geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Samen met betrokken kindercentra en de GGD (JGZ) werken we via een actief (communicatie)plan aan een groter bereik van alle peuters. De decentralisatie-uitkering die wij ontvangen zetten we nu vooral in om ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag tegemoet te kunnen komen. Daarnaast zetten wij in op het aanbod van cursussen positief opvoeden voor peuters, waarbij het belang van peuterwerk benadrukt wordt.

Speelvoorzieningen

In het kader van de nieuwe omgevingsvisie is besloten om een nieuw beleidsplan spelen, eventueel in combinatie met een nog nieuw op te stellen groenbeleidsplan, uit te stellen. Het huidige beleid voldoet. Wel zullen scherpere keuzes gemaakt moeten bij herinrichting omdat het beschikbare budget mogelijk wordt afgeraamd.

Doorontwikkeling en implementatie opgaven transformatie jeugdhulp, zowel lokaal als regionaal

Lokaal: Nieuw beleidsplan jeugd

Het huidige transformatieplan heeft een doorlooptijd tot en met 2020. In mei 2019 is de Startnotitie Integraal Jeugdplan 2020 vastgesteld. Dit plan is ook een vervolg op de Nota Integraal Jeugdbeleid "Opvoeden en opgroeien in Olst-Wijhe" (vastgesteld in 2013; geëvalueerd in 2016) en de nota Beleidskader Opgroeien en opvoeden in Olst-Wijhe (vastgesteld in 2012).

De startnotitie beschrijft de reikwijdte van het nog op te stellen plan, wie we daarbij betrekken en hoe we dat doen. Het doel van het plan is om met de partners, concrete, integrale invulling te geven aan de lokale visie op jeugd, waarbij de leerwereld van het kind en zijn /haar leefomgeving leidend zijn en er aandacht is voor het versterken van informele, laagdrempelige ondersteuning. Belangrijke inhoudelijke thema's zijn middelengebruik jongeren, positieve gezondheid en (preventief) jeugdbeleid, armoede /minimabeleid en (preventief) jeugdbeleid, leerlingenvervoer en jeugdhulpvervoer, sport en jeugdhulp en (passend) onderwijs en jeugdhulp. Hierbij willen we een viertal landelijke programma's actief betrekken, het gaat om Kansrijke Start, Verbinding Jeugdhulp en Onderwijs, Zorg voor de jeugd en Geweld hoort nergens thuis.

Regionaal: Doorontwikkeling resultaatbekostiging

In 2018 is gestart met een nieuwe manier van bekostigen van de jeugdhulp. Bij de doorontwikkeling ervan in 2019 is gebleken hoe complex het is om de juiste resultaten te behalen. Dit betekent dat de doorontwikkeling van het inkoopmodel nog loopt, waarbij sturing op verbetering van de effectiviteit van de jeugdhulp in de regio en verbetering van ondersteuning in de context van het kind (normalisatie) en beheersing van de (lokale) uitgaven de belangrijkste bestuurlijke doelstellingen zijn, naast administratieve lastenverlichting en versterken van het vertrouwen in professionals. De doorontwikkeling moet begin 2020 geconcretiseerd zijn, zodat er in het voorjaar van 2020 besluitvorming plaats kan vinden om vervolgens tot de implementatie over te kunnen gaan.

De regionale monitor is in het voorjaar van 2019 opgeleverd en in 2019 vindt doorontwikkeling plaats om de lokale meerwaarde te versterken, zodat deze in 2020 lokaal benut kan worden.

Regio agenda

Er is een regio agenda vastgesteld met verschillende thema's waarin we als regio in kunnen samenwerken. Naast de doorontwikkeling inkoop wordt er samengewerkt op verschillende onderwerpen, die moeten helpen de lokale transformatie jeugd te versterken. In 2019 zijn hiervoor middelen beschikbaar gesteld vanuit het landelijke transformatiefonds, deze worden ingezet voor versterking van de ambulante jeugdhulp, die aansluit bij de leefwereld van het kind en de samenwerking onderwijs -jeugdhulp.

ONDERWIJS

(Taal)onderwijs nieuwkomers Salland

Vertegenwoordigers van de schoolbesturen De Mare en Mijnplein, EPOS, Carmel, de Capellenborg, Landstede en de gemeenten Raalte en Olst-Wijhe hebben in een kerngroep de mogelijkheid van een taalschool in Salland uitgewerkt. Het onderzoek wees uit dat taalonderwijs in Salland haalbaar is. Er is gestart met het aanbieden van (taal)onderwijs aan nieuwkomerskinderen in de basisschoolleeftijd in Wijhe (Peperhof) per ingaande van het schooljaar 2017-2018.

(Taal)onderwijs aan nieuwkomerskinderen in de middelbare schoolleeftijd in Salland start in het schooljaar 2018-2019. Vanuit de doorgaande leerlijn worden ook de organisaties van de Voor- en Vroegschoolse educatie betrokken.

Onderwijsachterstandenbeleid

Verdeling middelen onderwijsachterstanden

Het geld dat gemeenten en scholen krijgen om risico's op onderwijsachterstanden bij kinderen tegen te gaan is met ingang 2019 beter verdeeld over het land. Vanaf dit jaar gaat het budget, zoals afgesproken in het regeerakkoord met € 170 miljoen omhoog voor gemeenten. Dat geld gebruiken gemeenten vooral voor voorschoolse educatie: peuters met een risico op een achterstand leren dan spelenderwijs de Nederlandse taal op de kinderopvang. Door meer geld beschikbaar te maken, wil het kabinet het aanbod voor peuters uitbreiden van 10 naar 16 uur per week en de kwaliteit verhogen.

Nieuwe verdeelsleutel

Het kabinet kiest nu voor een verdeelsleutel waarmee de onderwijskansen worden vergroot van kinderen die dit het hardst nodig hebben. In dit nieuwe systeem telt ook minder mee waar een kind woont: er wordt meer gekeken naar het risico op een achterstand dan of het kind in een kleine of grote gemeente woont. Gemeenten krijgen van het ministerie van OCW jaarlijks geld op basis van hun achterstandsscore. Deze score wordt jaarlijks bepaald, waardoor de bedragen die hieronder staan kunnen afwijken.

Overgangsregeling

Er wordt een overgangsregeling van drie jaar gehanteerd, waarbij het budget in drie gelijke stappen (25%, 50%, 75%) toegroeit naar het budget dat een gemeente op basis van de nieuwe verdeling hebben ontvangen.

Aanpak Olst-Wijhe

In de Beleidsgroep VVE, waar vertegenwoordigers van onderwijs, kinderopvang, GGD, bibliotheek en gemeenten Raalte en Olst-Wijhe vertegenwoordigd zijn, maken wij afspraken hoe wij het nieuwe aanbod voor peuters, van 10 naar 16 uur en de nieuwe kwaliteitseisen, gaan invullen. Hoewel de uitbreiding van het aantal uren formeel pas op 1 augustus 2020 ingaat hebben onze partners de intentie uitgesproken om al per 1 januari 2020 te willen starten. Daarnaast onderzoeken wij onder andere de mogelijkheden om de startleeftijd in het peuterwerk voor alle peuters te vervroegen naar 2 jaar (nu 2,5 jaar) en om de aanpak laaggeletterdheid voor een deel onder te brengen in het Plan VVE in Salland. Besluitvorming hierover voorzien wij eind 2019.

Onderwijshuisvesting

Project scholen voor morgen

De aanwezigheid van goed en modern onderwijs is van groot belang voor onze gemeente. We willen onze inwoners een aantrekkelijke woonomgeving bieden waarin onze kinderen goed kunnen opgroeien. Daar horen kwalitatief sterke en gezonde onderwijsvoorzieningen bij. Door een dalend leerlingenaantal en verouderde schoolgebouwen met soms aanzienlijke leegstand staan de huidige onderwijsvoorzieningen onder druk. Om die reden hebben de beide schoolbesturen voor primair onderwijs in onze gemeente gezamenlijk scenario's beschreven die er voor moeten zorgen dat er voor de lange termijn kwalitatief goede, kansrijke, toekomstbestendige en betaalbare voorzieningen

voor onderwijs en kinderopvang in onze gemeente voorhanden zijn. En wat uw raad betreft dient de nieuwe onderwijshuisvesting energieneutraal en veilig bereikbaar te zijn.

Op 25 september 2017 heeft uw raad besloten om deze scenario's (clustering van scholen in Olst/Boskamp/Den Nul en Wijhe/Boerhaar, integratie van de school in het dorpshuis Welsum) verder uit te gaan werken en op haalbaarheid te toetsen.

Vanuit onze randvoorwaardelijke rol heeft de gemeente in 2018-2019 een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd dat zich heeft gericht op de locatiekeuze, de verkeersafwikkeling (veilige schoolroutes), de mogelijkheden en risico's van de her te bestemmen locaties/gebouwen en de financiering van de clusterscenario's en bijbehorende (her)inrichting van de openbare ruimte. Op basis van de voorlopige uitkomsten van dit onderzoek heeft uw raad besloten om in ieder geval de benodigde middelen voor het cluster Olst-Boskamp-Den Nul te reserveren in de Kadernota 2021-2023.

Het schoolbestuur van het openbaar onderwijs heeft in 2019, in afstemming met leerkrachten, ouders en medezeggenschapsraden, fusiebesluiten genomen over de samenvoeging van scholen in het cluster Olst-Boskamp-Den Nul en in het cluster Wijhe-Boerhaar. Voor het bijzonder onderwijs zijn eveneens fusiebesluiten genomen voor de scholen in het cluster Olst-Boskamp-Den Nul. Naar verwachting heeft dit eind 2019 ook plaatsgevonden voor de bijzondere scholen in Wijhe-Boerhaar.

Er is intensief samengewerkt met de betreffende schoolbesturen. Op basis hiervan is inzicht ontstaan in de didactische randvoorwaarden om te komen tot toekomstbestendige onderwijshuisvesting. Dit heeft geleid tot voorkeurslocaties voor beide clusters. Desalniettemin is in het vierde kwartaal van 2019 hieromtrent aanvullend onderzoek uitgevoerd. Naar verwachting heeft eind 2019 besluitvorming plaatsgevonden over de te realiseren scholenclusters, alsmede de hiervoor in te richten voorkeurslocaties.

In 2020 wordt naar verwachting een start gemaakt met de benodigde ruimtelijke procedures (addendum structuurvisie, bestemmingsplan), opstellen van stedenbouwkundige kaders, ontwerpen van de herinrichting openbare ruimte en in afstemming met de schoolbesturen vastleggen van juridische en financiële afspraken over de bouw- en beheerfase. Net zoals in het voortraject wordt er over en weer intensief samengewerkt en afgestemd met de schoolbesturen.

Wesepe

In Wesepe zijn de voorzieningen voor sport, onderwijs en ontmoeting momenteel versnipperd en deels aan vervanging toe. De gebruikers/eigenaren van deze voorzieningen hebben op initiatief van plaatselijk belang Wesepe onderzocht op welke wijze centraliseren van deze voorzieningen wenselijk en mogelijk is. Dit biedt kansen voor de exploitatie van de maatschappelijke voorzieningen en de onderlinge samenwerking in Wesepe. Hiervoor is een participatief proces doorlopen onder leiding van een onafhankelijke procesbegeleider vanuit de Overijsselse Vereniging van Krachtige Kernen. Er is een stuurgroep gevormd waarin de sportclub, school/kinderopvang, kerk, dorpshuis, plaatselijk belang en gemeente in vertegenwoordigd zijn. De provincie Overijssel heeft dit proces financieel ondersteund vanuit het programma Sociale Kwaliteit.

Het proces heeft geresulteerd in een rapportage waarin een voorkeursscenario beschreven wordt voor het duurzaam accommoderen en samenwerken van maatschappelijke voorzieningen in Wesepe. Het uiteindelijke doel is om de ambitie, zoals verwoord in de rapportage, om te zetten in daden: een toekomstbestendig voorzieningenhart voor én door Wesepe. De besluitvorming en de verdere uitwerking daarvan zal zeker in 2020 nog verder zijn beslag nemen.

Welsum

Het schoolbestuur de Mare wil het leegstandsprobleem oplossen door het onderwijs te huisvesten in dorpshuis De Bongerd. Gezamenlijk gebruik van het dorpshuis kan ervoor zorgen dat de exploitatie van de school sluitend wordt, de huidige leegstandskosten niet meer op de exploitatie van De Mare rusten en daarnaast de exploitatie van het dorpshuis zelf verbeterd. Een lichte groei van de basispopulatie door een recente uitbreiding van de woningvoorraad en een verbreding van het aanbod met peuterwerk, dagopvang en buitenschoolse opvang plus actieve werving binnen het

verzorgingsgebied moeten de voorziening de komende jaren ruim boven de opheffingsnorm van 23 leerlingen brengen. Om dit commitment ook procesmatig en inhoudelijk goed te borgen, is een gezamenlijk proces opgestart waarop de diverse betrokkenen zijn aangesloten. Er is een kerngroep 'dorpshuis Welsum' gevormd waarin het dorpshuisbestuur, stichting De Mare, onderwijsteam Dijkzicht, plaatselijk belang Welsum en de gemeente is vertegenwoordigd. Deze kerngroep heeft de taak op zich genomen om verder richting te geven aan het verdiepend onderzoek en af te stemmen met de gemeenschap. Dit heeft geleid tot draagvlak in de gemeenschap en de keuze voor een schetsontwerp op basis waarvan het dorpshuis zou moeten worden verbouwd. In het laatste kwartaal van 2019 is naar verwachting de laatste hand gelegd aan de onderliggende financiële businesscase. Op basis hiervan wordt u gevraagd om te besluiten over de verbouwing van het dorpshuis. Stichting De Mare wenst het schooljaar 2020-2021 te kunnen starten in het dorpshuis, dit ter voorkoming van verdere uitstroom van kinderen.

Aanpassing verordening huisvesting onderwijs

Wij baseren onze verordening op de modelverordening van de VNG. VNG heeft in haar modelverordening de normvergoeding met 40% verhoogd. Landelijke ervaringsgegevens wijzen uit dat de werkelijke bouwkosten gemiddeld 40% hoger liggen dan de huidige normvergoeding. Uiteraard is het aan uw raad om een besluit te nemen over de vraag of we op dit punt de modelverordening van de VNG blijven volgen. In het laatste kwartaal van 2019 wordt een voorstel hierover aan uw raad voorgelegd. Verdere uitwerking zal zeker in 2020 e.v. zijn beslag nemen.

Volwasseneducatie

In augustus 2019 is het 'Regioplan Laaggeletterdheid 2020-2024' vastgesteld. Hierin staan de visie op de aanpak van laaggeletterdheid in de arbeidsmarktregio Stedendriehoek en Noord Veluwe beschreven. Vanaf 2020 ontvangt contactgemeente Apeldoorn extra middelen voor de coördinatie en uitvoering van het Regioplan. Deze uitkering loopt op tot ruim € 7 miljoen per jaar in 2024 voor alle arbeidsmarktregio's samen en komt bovenop de al bestaande specifieke uitkering. Als regio nemen we een gezamenlijk besluit over de inzet van deze middelen.

MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

Beleidsplan Wmo 2017-2020 Meedoen = Samendoen

Op basis van het beleidsplan zijn vier onderwerpen met subdoelen geformuleerd. Op basis van het beleidsplan heeft het college een uitvoeringsplan vastgesteld. Hieronder volgt een korte opsomming van de onderwerpen.

1. Transformatie

Hierboven zijn wij ingegaan op de aanleiding om een programma Transformatie sociaal domein te organiseren. In het Beleidsplan Wmo is in dit kader een achttal aandachtspunten geformuleerd, die vooral betrekking hebben op het verstevigen van de samenwerking met het Brede Welzijnsverband. Daarnaast is een belangrijk doel dat wij in toenemende mate gaan handelen volgens het VN verdrag Handicap dat in 2006 is vastgesteld. Het VN-verdrag betekent een extra stimulans voor de beweging die met de nieuwe Wmo is ingezet: de samenleving aanpassen aan een zo breed mogelijke groep inwoners, ook degenen met fysieke, mentale of sociale beperkingen. Concrete acties in de richting van een inclusieve samenleving. Uitvoering van enkele van deze Wmo aandachtspunten gebeurt in de vorm van projecten die deel uit maken van het transformatie programma (evaluatie juni 2020).

2. Inkoop en algemene voorzieningen

Per 1 januari 2019 zijn de raamovereenkomst voor de maatwerkvoorzieningen zorg en ondersteuning ingegaan. Deze overeenkomst loopt in ieder geval tot 1 januari 2021, maar kan daarna nog tweemaal met een jaar verlengd worden. Een belangrijke factor die invloed heeft op het inkooptraject is het doorontwikkelen van diverse algemene voorzieningen. Een goede algemene voorziening wordt gekenmerkt door de laagdrempeligheid, ontschotting van verschillende

domeinen, en de partnerschap met de betrokken partijen. Een goede algemene voorziening voorkomt ook de inzet van duurdere individuele(maatwerk) ondersteuning of zorg. In 2020 gaan we kijken of de huidige overeenkomst wordt verlengd of dat er een nieuw inkooptraject wordt doorlopen zodat er per 1 januari 2021 een overeenkomst ligt. De verkenning met de gemeente Raalte en Deventer is hiervoor reeds gestart.

3. *Communicatie*

Communicatie speelt in het hele beleidsplan een belangrijke rol. Zo is goede communicatie bij de transformatiedoelen van vitaal belang en zijn communicatiemiddelen belangrijk om de boodschap van zender naar ontvanger goed over te brengen. Up-to-date informatie, die eveneens makkelijk toegankelijk is, is een belangrijk voorwaarde om onze doelgroep goed te informeren en te adviseren. Januari 2020 zal de nieuwe integrale website voor het sociaal domein gelanceerd worden. Op deze subsite van de gemeentelijke website zal lokale en relevante informatie over zowel de Participatiewet, de Jeugdwet en Wmo aangeboden worden. De website zal in 'klare taal' geschreven zijn en veel aandacht besteden aan beschikbare algemene / vrij toegankelijke voorzieningen voor onze inwoners. Daarnaast komt er 1 nieuwe integrale 'omgekeerde' verordening sociaal domein, die ook in begrijpelijke taal geschreven is. Een vraag gestuurde houding valt binnen dit onderwerp. In de evaluatie van onze dienstverlening speelt het (Wmo) cliëntervaringsonderzoek (CEO) een belangrijke rol. We willen kijken in hoeverre we meer vraag gestuurde en kwalitatieve aspecten aan het onderzoek kunnen voegen. Vanuit het transformatieprogramma hebben we in 2019 (sociaal domein breed) kwalitatief onderzoek uit laten voeren (focusgroepen en interviews). Op basis van de nog uit te werken algemene conclusies uit de diverse recent gehouden onderzoeken (rode draad) maken we begin 2020 keuzes voor gewenst vervolgonderzoek.

4. *Ondersteuning*

(onafhankelijke Cliëntondersteuning, mantelzorg, dementie en vrijwilligersondersteuning)

De meeste hulp aan mensen met dementie wordt gegeven vanuit informele zorg, vooral door mantelzorgers. De bestaande vorm van mantelzorgondersteuning lijkt nog altijd aan te sluiten bij de behoefte. Naast deze vorm van ondersteuning aan volwassen mantelzorgers bestaat er inmiddels de mogelijkheid voor jonge mantelzorgers om ook in aanmerking te komen voor 'de blik van waardering'. Gezien de behoefte wordt deze vorm van mantelzorgwaardering ook in 2020 voortgezet. Bij de inzet van professionele zorg wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met het draagvermogen van de mantelzorger. Dit wordt (onder andere) besproken bij het "keukentafel" gesprek, wanneer er een aanvraag voor ondersteuning gedaan is. Op het gebied van dementie wordt samengewerkt met professionals die dicht bij de inwoners staan.

De gemeente is verplicht om onafhankelijke cliëntondersteuning te bieden aan inwoners van onze gemeente. In opdracht van uw raad is onderzocht of deze ondersteuning voldoende openstaat voor alle inwoners in onze gemeente. De conclusie is dat dat niet het geval is. De ondersteuning voor onze inwoners is in het verleden bewust ondergebracht bij twee instellingen die sterk gerelateerde waren aan specifieke kwetsbare doelgroepen. Dit houdt in dat bedoelde groepen goed bediend worden maar dat de drempel voor mensen die niet tot deze doelgroepen behoren te hoog is. Wij zullen nader bekijken hoe kan worden voorzien in ondersteuningsmogelijkheden voor mensen die nu onvoldoend bereikt worden.

Evaluatie Beleidsplan Wmo 2017-2020 Meedoen = Samendoen

In 2020 evalueren we het beleidsplan Wmo 2017-2020 Meedoen=Samendoen. De uitkomsten van deze evaluatie zullen de basis vormen voor het nieuwe beleidsplan dat per 2021 zal ingaan.

Abonnementstarief

Naast bovenstaande wordt per 1 januari 2020 het abonnementstarief definitief ingevoerd voor maatwerkvoorzieningen binnen de Wmo. Dit betekent dat voor iedereen de eigen bijdrage

maximaal €19 per maand is, ongeacht draagkracht of inkomen. We gaan gedurende het jaar de ontwikkelingen op bijvoorbeeld de aanzuigende werking monitoren.

SPORT

Sportstimulering

De maatschappelijke betekenis van sport en cultuur wordt onderkend. Sporten draagt bij aan een gezonde en creatieve levensstijl en helpt bij het leggen van sociale contacten. Sport en cultuur zorgen voor verbroedering, tolerantie en inspiratie. Stimulering van sport en cultuur is van groot belang, zeker voor jeugd.

De coördinatie van de uitvoering van de impuls ligt bij Ut Huus. Vanaf 2017 worden de vakleerkrachten bewegingsonderwijs ingezet als combinatiefunctionarissen op alle scholen zowel in het primair als het voortgezet onderwijs. Deze samenwerking is structureel en intensief. Ook de samenwerking met sportverenigingen via het Sportplatform alsmede andere partijen, zoals het MKB wordt voortgezet. De nota "Sport- en Cultuurstimulering Olst-Wijhe 2014-2018" is in 2018 geëvalueerd. De betrokken partijen blijken zeer tevreden en het huidige beleid wordt doorgezet met een kleine uitbreiding van de formatie van de combinatiefunctionarissen, op basis van extra rijksmiddelen.

Daarnaast heeft het college in april 2019 voor deelname aan de Regeling Lokale Sportakkoorden ondertekend. Het gevolg hiervan is dat we in mei 2019 een rijkssubsidie van eenmalig € 15.000 ontvingen en daarna in 2020 € 10.000 en in 2021 € 10.000 voor het opstellen en uitvoeren van een Lokaal Sportakkoord. Ut Huus draagt zorg voor het opstellen en uitvoeren van het Lokale Sportakkoord. Dit wordt gekoppeld aan het Manifest dat in 2019 door de sport- en cultuurverenigingen in Olst-Wijhe is opgesteld.

KUNST EN CULTUUR

Binnenschoolse cultuureducatie primair onderwijs

De provinciale subsidieregeling 'Cultuur aan de basis' heeft ook voor de jaren 2017 tot en met 2020 een vervolg gekregen. Onze gemeente heeft een subsidieaanvraag ingediend en deze is toegekend (€ 4.356 per jaar). Er is in samenspraak met de basisscholen en de combinatiefunctionaris Cultuur een 'uitvoeringsprogramma binnenschoolse cultuureducatie' opgesteld. De uitvoering van dit plan ligt in handen van de basisscholen (de directeuren en de Interne Cultuur Coördinatoren). Zij krijgen hierbij ondersteuning van de combinatiefunctionaris Cultuur. Doel is om er voor te zorgen dat cultuureducatie verankerd wordt binnen het onderwijscurriculum.

Combinatiefunctionaris Cultuur

Ook in 2020 zal de combinatiefunctionaris Cultuur actief zijn. Deze combinatiefunctionaris richt zich met name op jongeren tot en met 18 jaar, zowel binnenschools als buitenschools (en de relatie tussen beiden). De coördinatie ligt bij Ut Huus.

Cultuurmakelaar

De tijd waarin wij leven vraagt om actieve samenwerking en actieve samenwerking vraagt om organiserend vermogen, een proactieve houding en betrokkenheid. Een Cultuurmakelaar is een grote steun, daar waar onze gemeente zich op haar kerntaken richt. In 2019 en 2020 worden de uren van de combinatiefunctionaris Cultuur wederom uitgebreid door middel van de cultuurmakelaarsregeling van de provincie Overijssel.

Kunst en Cultuur Olst – Wijhe (KCOW)

KCOW ondersteund enerzijds rijpe projectideeën ondersteunen met een subsidie voor de uitvoering, anderzijds wil KCOW personen en/of organisaties helpen die een projectidee hebben

om tot een projectplan te komen en tevens willen zij zorgdragen voor de brede podiumprogrammering als onderdeel van een breed cultureel programma in Olst – Wijhe.

Openbaar bibliotheekwerk

In januari 2019 is de notitie 'Evaluatie Bibliotheekwerk Olst-Wijhe 2014-2018' vastgesteld. Daarmee is onder andere besloten om samen met Stichting Openbare Bibliotheek Salland onderzoek te doen naar de verschillende (on)mogelijkheden voor een bibliotheekvestiging in Wijhe vanaf 2021. In 2019 en 2020 vindt dit onderzoek plaats.

WELZIJN

Maatschappelijk vastgoed

SPOC

Sinds eind 2017 voert Ut Huus de horeca in sporthal De Lange Slag op het SPOC-park in eigen beheer uit, omdat het niet gelukt is om een opvolger te vinden voor de vorige horeca-exploitant. Ut Huus is met de partners op het SPOC-park (Wijhe '92, kindercentrum De Bieënkorf, De Capellenborg en volleybalvereniging Rood-Wit '75) in gesprek gegaan over de invulling van de horeca/het gastheerschap op het SPOC-park. Duidelijk werd toen dat niet alleen knelpunten werden ervaren als het gaat om de horeca, maar ook als het gaat om de dienstverlening en sportinfrastructuur op het gehele SPOC-park. De SPOC partners zijn uitgenodigd voor een aantal werksessies. De sessies hadden tot doel om te inspireren, maar vooral ook te kijken of en in welke mate ontwikkelingen elders in het land een oplossing kunnen bieden voor de SPOC problematiek. Thema's als rol van sportparken in het sociaal domein, sportieve samenwerking tussen cultuur, onderwijs sport en zorg, transformatie van sportparken naar open multifunctionele parken zijn onderwerpen die tijdens de sessies aan bod zijn geweest.

Er is een notitie opgesteld, waarin de lijn is uitgezet om de komende jaren toe te werken naar een structurele en duurzame oplossing voor de problematiek op het SPOC. Dit voorstel wordt in de komende periode verder uitgewerkt zowel inhoudelijk als financieel en wordt één van de proeftuinen van de manifestgroep, omdat in dit traject de druk op het verenigingsleven zeker ook een belangrijke rol speelt. Mogelijke oplossingen in deze proeftuin kunnen ook een oplossing zijn voor verenigingen elders in onze gemeente.

WERK EN INKOMENSONDERSTEUNING

Beschermd wonen

Sinds de Wmo 2015 zijn gemeenten wettelijk verantwoordelijk voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen. De gemeenten Olst-Wijhe, Raalte, Lochem, Zutphen werken samen met de centrumgemeente Deventer. De centrumgemeente ontvangt de financiële middelen van het rijk en is verantwoordelijk voor de uitvoering. Na de meerjarenvizie (Regionaal Kompas 2.0, inclusief beschermd wonen ggz) en het regionale actieplan is begin 2018 het *lokale actieplan bescherm wonen en maatschappelijke opvang in beweging* vastgesteld. De lokale acties, zoals beschreven in het lokale actieplan, hebben betrekking op de transformatieopgaven: Wonen en huisvesting; Zorginfrastructuur; Activering, dagbesteding, werk en inkomen; Randvoorwaarden.

Sociale inclusie, het 'normaliseren' van het beschermd wonen en een verschuiving van het wonen in instellingen naar wonen in de wijk vormen het uitgangspunt van de beleidstukken. De beleidstukken gaan in op:

- samenwerking met cliëntenvertegenwoordiging, aanbieders, verzekeraars en andere relevante partijen;
- aansluiting bij de transformatie in het sociale domein;
- goede verbinding tussen lokaal en regionaal beleid.

Werk en inkomen

Eind 2018 heeft u ingestemd met de Evaluatie Bestuursopdracht Uitvoering Werk en Inkomen en het daarin opgenomen voorstel. In 2020 zal hier verder uitvoering aan worden gegeven om zoveel mogelijk klanten, bij voorkeur door middel van betaalde arbeid, te laten participeren in de samenleving.

Inburgering

Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuw Wet inburgering. De beoogde ingangsdatum is 1 januari 2021. De gemeente krijgt (weer) een belangrijke rol in de regie op inburgering. De regierol van gemeenten behelst de regie over de uitvoering van de inburgering: om substantiële verbeteringen te kunnen bereiken is ervoor gekozen om het inburgeringsbeleid niet te decentraliseren.

Het nieuwe inburgeringsstelsel beoogt, nadrukkelijk samen met andere wetgeving binnen het sociaal domein, in het bijzonder de Participatiewet, een bijdrage te leveren aan het maatschappelijke doel van inburgering: alle inburgeringsplichtigen doen snel en volwaardig mee in de Nederlandse maatschappij, liefst via betaald werk. Dit doel vertaalt zich in een specifiek beleidsdoel voor het nieuwe inburgeringsstelsel: inburgeringsplichtigen bereiken het voor hen hoogst haalbare taalniveau (liefst niveau B1) en kennis van de Nederlandse maatschappij, in combinatie met gerichte inspanningen op participeren naar vermogen vanaf de start van het inburgeringstraject.

In het nieuwe inburgeringsstelsel voeren gemeenten de regie op de uitvoering van de inburgering, inburgeringsplichtigen blijven zelf verantwoordelijk voor het voldoen aan de inburgeringsplicht. Dit betekent dat gemeenten een centrale rol krijgen in de brede intake, de begeleiding van inburgeringsplichtigen en zorgen voor cursusaanbod, maar dat de inburgeringsplichtige zelf verantwoordelijk blijft voor het behalen van het inburgeringsexamen.

In de tweede helft van 2020 volgt een voorstel hoe er vorm en invulling gegeven kan worden aan de nieuwe Wet inburgering.

VOLKSGEZONDHEID

In 2018 is een nieuwe nota lokaal gezondheidsbeleid opgesteld. Daarbij zijn de landelijke uitgangspunten gevolgd en lokale speerpunten geformuleerd. We hebben in de voorbereiding voor de nota met partners en bewoners (een rondetafelbijeenkomst) bekeken hoe we lokale accenten en ontwikkelingen nog beter in beeld kunnen krijgen. We hebben in deze nota voor de komende jaren vijf speerpunten geformuleerd. Drie speerpunten werden “meegenomen” uit de achter ons liggende (beleids)periode, omdat zij onverminderd belangrijk zijn: Afname overgewicht (focus op jeugd), een goede psychische gezondheid en het terugdringen van problematisch alcoholgebruik (focus op jeugd). De nieuwe speerpunten zijn: Een gezonde fysieke leefomgeving en het verkleinen sociaal economische gezondheidsverschillen. Binnen de gemeente wordt de verbinding gezocht met aanpalende beleidsterreinen, zoals met de nieuwe Omgevingswet. Het onderwerp volksgezondheid wordt daarin een belangrijk onderwerp en dit sluit dus aan bij het speerpunt een gezonde fysieke leefomgeving.

VERBONDEN PARTIJEN

Het regionaal serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ)

Het regionaal serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ) is een samenwerkingsverband van 11 gemeenten in Overijssel. In 2017 heeft er een evaluatie plaatsgevonden over de Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) en dit heeft geresulteerd in een nieuwe governance met een nieuwe naam, het RSJ.

Het RSJ voert voor 11 gemeenten een aantal bedrijfsvoeringstaken uit die verbonden zijn aan de inkoop en contractmanagement, financiële afhandeling en monitoring van de verstrekte jeugdhulp.

Jeugdhulp biedt extra ondersteuning aan kinderen en hun ouders bij het opgroeien en opvoeden tot volwaardige burgers die naar vermogen meedoen in de maatschappij.

In 2018 hebben een viertal gemeente een proef gedraaid met het zelf factureren van de jeugdhulp. Dit wordt geëvalueerd en in het vierde kwartaal van 2018 zal er een besluit over genomen gaan worden of iedere gemeente dit zelf zal gaan doen vanaf 2019. Voor de gemeente Olst-Wijhe wordt er gekeken of hierin samengewerkt kan worden met de DOWR gemeenten.

Wanneer elke gemeente beslist dit zelf te gaan doen, zal dit geen kerntaak meer zijn van het RSJ.

GGD IJsselland Zwolle

Onze gemeente maakt deel uit van de GGD IJsselland. Volgens de Wet publieke gezondheid hebben gemeenten de taak een GGD in stand te houden voor de uitvoering van taken op het gebied van de publieke gezondheidszorg. Dit is o.m. gericht op het bevorderen van de algemene gezondheid en het voorkomen van ziekten bij risicogroepen. Een belangrijke rol van de GGD is daarnaast monitoring en signalering.

Konnected (voorheen Sallcon)

Wij zijn samen met de gemeente Deventer aandeelhouder van Konnected (voorheen Sallcon). Konnected is onder andere verantwoordelijk voor de uitvoering van de taken en verplichtingen, voortkomend uit de Wet sociale werkvoorziening. Daarnaast maken wij gebruik van de kennis en kunde van Konnected om de doelstellingen van de Participatiewet te kunnen realiseren.

Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Meerjaren Begroting							(x €1.000)
Samenleving	Rekening 2018	Begroting 2019 n.w.	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	N/V
Lasten	21.412	21.708	21.523	21.326	21.195	21.111	
Baten	4.106	3.760	3.583	3.591	3.604	3.604	
Saldo van Baten en Lasten	17.306	17.949	17.941	17.735	17.592	17.508	N
Toevoegingen aan reserves	180	197	197	197	197	197	
Onttrekkingen aan reserves	700	828	305	370	255	240	
Resultaat	16.786	17.317	17.833	17.562	17.533	17.464	N

Begroting 2020

Het totale saldo van de baten en lasten van dit programma is € 17,941 miljoen nadelig. De totale lasten zijn geraamd op € 21,523 miljoen en de totale baten op € 3,583 miljoen.

De storting in reserves is geraamd op € 0,197 miljoen, de onttrekking aan reserves op € 0,305 miljoen. Het resultaat is € 17,833 miljoen nadelig.

Toelichting meerjarenbegroting

De mutaties in het meerjarige verloop van de lasten en baten houden verband met afnemende kapitaallasten, mutaties in raming onderhoud gebouwen en de budgetten binnen het sociaal domein. Voor de WSW neemt het budget jaarlijks af als gevolg van de afnemende doelgroep, terwijl het budget voor re-integratie toeneemt omdat daar de doelgroep steeds groter wordt. Voor

jeugdhulp wordt rekening gehouden met een lichte afname van de kosten tot en met 2022 door de effecten van ons transformatieplan jeugd. De uitvoering van het programma transformatie sociaal domein loopt in 2020 af. Voor de WMO hulpmiddelen is het budget niet toereikend binnen het huidige contract dat in oktober 2020 afloopt. Het budget voor 2020 is daarom verhoogd. Nadere analyse moet uitwijzen of we in 2020 gaan aanbesteden. Voor de Kadernota 2021-2024 worden de financiële consequenties opnieuw in beeld gebracht.

Voor onderwijs huisvesting zijn de lasten voor de nieuwbouw van het cluster Olst-Boskamp-Den Nul in de begroting verwerkt. In 2021 wordt het kunstgrasveld op het sportpark Overwetering gerenoveerd, wat leidt tot het afboeken van de bestaande boekwaarde van € 153.000 ten laste van de reserve nader te bestemmen middelen. Voor de invoering van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg is vanaf 2020 budget gereserveerd.

Daarnaast stelt het kabinet voor de jaren 2019 en 2020 incidenteel geld ter beschikking in aanloop naar het nieuwe inburgeringsstelsel voor de versterking van het taalniveau van statushouders die nog onder de huidige Wet inburgering inburgeren.

Het verschil tussen de begroting 2020 en 2019 wordt hierna verklaard per taakveld.

Begroting per taakveld

Saldo per taakveld (x €1.000)

Thema's	Taakvelden	Begroting 2019 n.w.	Begroting 2020	Vershil	N/ V
3.0 Onderwijs	4.1 Openbaar basisonderwijs	137	135	2	V
	4.2 Onderwijshuisvesting	709	704	5	V
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	783	712	71	V
3.1 Sport	5.1 Sportbeleid en activering	215	220	-5	N
	5.2 Sportaccommodaties	1.031	1.167	-136	N
3.2 Kunst en Cultuur	5.3 Cultuur	170	176	-6	N
	5.4 Musea	92	109	-17	N
	5.6 Media	410	415	-5	N
3.3 Welzijn	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.871	1.849	22	V
3.4 Werk en Inkomensondersteuning	6.3 Inkomensregelingen	1.678	1.620	58	V
	6.4 Begeleide participatie	1.971	1.949	23	V
	6.5 Arbeidsparticipatie	610	482	127	V
3.5 Maatschappelijke ondersteuning	6.2 Wijkteams	206	138	68	V
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	392	503	-111	N
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	2.885	3.010	-125	N
3.6 Jeugd	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	4.072	4.001	71	V
	6.82 Geëscaleerde zorg 18-	86	101	-15	N
3.7 Volksgezondheid	7.1 Volksgezondheid	630	650	-20	N
Reserves	0.10 Reserve mutaties	-631	-108	-523	N
Resultaat		17.317	17.833	-515	N

Toelichting Begroting 2020

Onderwijs

Openbaar basisonderwijs

De algemene lasten en baten voor het openbaar basisonderwijs hebben vooral betrekking op de exploitatie van de gymlokalen, het gymnastiekonderwijs en het vervoer er naar toe. De lasten en baten zijn structureel en aangepast door indexering en de geactualiseerde meerjaren onderhoudsplanning maatschappelijk vastgoed.

Onderwijshuisvesting

In de begroting voor onderwijshuisvesting wordt vanaf 2018 rekening gehouden met de extra budgetruimte uit het vastgestelde Integraal HuisvestingsPlan 2016-2019. Het extra budget wordt in eerste instantie ingezet bij de ontwikkeling van de plannen voor een toekomstbestendige huisvesting van onze scholen in de verschillende (clusters) van kernen. Vanaf 2020 is in de begroting ook rekening gehouden met de lasten voor het cluster Olst-Boskamp-Den Nul (Kadernota 2020-2023). Voor 2020 is een budget van afgerond € 10.000 geraamd. Daarnaast zijn de (kapitaal)lasten geactualiseerd waardoor per saldo een klein voordeel is ontstaan.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Hier worden de lasten en baten voor leerlingenvervoer, onderwijsbegeleiding, peuterwerk, voor- en vroegtijdse educatie, uitvoering leerplicht en lokaal beleid voortgezet onderwijs verantwoord.

De kosten voor het leerlingenvervoer zijn in 2019 incidenteel hoger. De contracten op basis van de nieuwe aanbesteding vervoer zijn 1 augustus 2019 ingegaan. Op basis van de huidige vervoergegevens is het bestaande budget na indexering toereikend.

Het geld dat gemeenten en scholen krijgen om risico's op onderwijsachterstanden bij kinderen tegen te gaan wordt met ingang van 2019 op een andere manier verdeeld over het land. Daarnaast gaat het budget de komende jaren, voor gemeenten, zoals afgesproken in het regeerakkoord, met € 170 miljoen omhoog. Voor voor- en vroegtijdse educatie (VVE) lopen de rijksbijdragen voor onze gemeente op naar € 148.000 vanaf 2022. De rijksbijdragen zijn hiervoor in de begroting verwerkt. In 2019 is incidenteel budget geraamd voor de businesscase basismobiliteit ten laste van de reserve sociaal domein (oorspronkelijke inzet uit experimentenbudget sociaal domein).

Sport

Sportbeleid en activering

Subsidies aan lokale sportverenigingen en de kosten voor de combinatiefunctionarissen worden in dit taakveld verantwoord. De hogere lasten in 2020 zijn het gevolg van stijging van personele lasten en indexering van subsidies.

Sportaccommodaties

Het betreft de exploitaties van de verschillende binnen- en buitensportaccommodaties, zoals sporthal De Hooiberg, het zwembad, en sporthal De Lange Slag. De verschillen ten opzichte van 2019 worden onder andere veroorzaakt door fluctuaties in de onderhoudsbudgetten. Ter dekking van het onderhoudsbudget vindt een onttrekking uit de reserve plaats. Daarnaast is vanaf 2020 rekening gehouden met de gewijzigde BTW-regelgeving waardoor een nadeel voor Sporthal De Lange Slag ontstaat. De verhuurder van de sporthal vraagt in verband met deze gewijzigde regelgeving een hogere huurprijs voor het gebruik van De Lange Slag. Dit nadeel wordt door de gemeente gecompenseerd. In 2020 zijn de toegerekende salarislasteren voor het sporthalbeheer geactualiseerd en geïndexeerd.

Kunst en Cultuur

Cultuur

In dit taakveld worden de lasten verantwoord van de amateuristische kunstbeoefening, cultuureducatie en de kosten voor culturele gebouwen zoals de Cappellenborg. De verschillen ten opzichte van 2019 worden veroorzaakt door incidentele onderhoudsbudgetten. Ter dekking van het onderhoudsbudget vindt een onttrekking uit de reserve plaats.

Musea

Het nadelig verschil wordt in hoofdzaak veroorzaakt door het extra geraamd budget in 2020 voor het opstellen van een cultuurhistorische waardenkaart.

Media

Het verschil met 2019 wordt veroorzaakt door de indexering van de subsidie aan de openbare bibliotheek voor 2020.

Welzijn

Samenkracht en burgerparticipatie

Onder het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie zijn de budgetten voor maatschappelijk werk, collectief vervoer, welzijnsaccommodaties, Kulturhusconcept, dorpsontwikkelplannen, sociaal cultureel werk, kinderopvang, mantelzorg en budgetten binnen het sociaal domein voor bijkomende activiteiten jeugd, Wmo begeleiding, Wmo huishoudelijke hulp en toegang verantwoord.

In 2019 is een voordeel op het collectief Wmo-zorgvervoer verwerkt. Dit voordeel hangt samen met het nadeel op leerlingenvervoer onder taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken.

De subsidies aan primaire instellingen zijn geïndexeerd en de gevolgen van de geactualiseerde meerjaren onderhoudsplanning maatschappelijk vastgoed zijn verwerkt. De budgetten binnen het sociaal domein zijn geactualiseerd.

In 2019 zijn onder andere incidentele budgetten voor opvang statushouders en meldpunt sociaal domein opgenomen die deels worden gedekt via reserves.

In 2020 zijn budgetten gereserveerd voor de via de algemene uitkering toegekende bedragen de invoering van de Wet verplichte Geestelijke GezondheidsZorg (WvGGZ) en bevorderen taalniveau statushouders.

Werk en inkomensondersteuning

Inkomensregelingen

De raming voor de uitkeringen is gebaseerd op de huidige stand van zaken van zowel de uitkeringen als de beschikbare rijksbijdrage (het zgn BUIG-budget). Voor 2020 is op die basis de rijksbijdrage toereikend voor de verwachte uitkeringslasten en is geen bijdrage uit de vangnetregeling geraamd.

Voor minimabeleid is in 2019 rekening gehouden met extra uitgaven voor het kindpakket en schulden en armoede, waar het rijk incidenteel extra geld voor beschikbaar heeft gesteld. Het budget voor kwijtschelding is in 2019 incidenteel verhoogd. Een voorstel wordt voorbereid om vanaf 2020 binnen het geraamde budget te blijven.

Begeleide participatie

Onder begeleide participatie worden de lasten van de uitvoering van de voormalige Wsw-regeling verantwoord. Het voor dit onderdeel beschikbare budget wordt aan Sallcon overgedragen voor de uitvoering. Het beschikbare budget neemt in de loop van de jaren af door een afnemende doelgroep. Vanaf 2020 is rekening gehouden met een korting op dit budget (Kadernota 2020-2023).

Arbeidsparticipatie

De re-integratie activiteiten nemen jaarlijks toe als gevolg van een toename van de doelgroep (voormalig WsW, Wajong en statushouders). Het budget voor uitvoering van de bestuursopdracht

uitvoering werk en inkomen is voor een deel overgeheveld uit 2018 en verantwoord in 2019 en wordt gedekt uit de reserve sociaal domein.

Maatschappelijke ondersteuning

Wijkteams

De kosten voor onder andere preventie, voorlichting en advisering Wmo en jeugd zijn hier onder verantwoord. De lagere lasten in 2020 zijn vooral het gevolg van een verschuiving van de toegerekende capaciteit naar andere taakvelden binnen het sociale domein.

Maatschappelijke voorzieningen (Wmo)

De kosten voor woon- en leefvoorzieningen zijn geïndexeerd. Het budget voor hulpmiddelen is niet meer toereikend binnen het huidige contract dat loopt tot 1 oktober 2020. Voor 2020 is het budget incidenteel verhoogd. Nadere analyse moet uitwijzen of we in 2020 gaan aanbesteden. Bij de Kadernota 2020-2023 toekomstige financiële consequenties in beeld worden gebracht.

Maatwerkdienstverlening 18+

De kosten Wmo begeleiding en Wmo huishoudelijke verzorging zijn op basis van de in 2018 gerealiseerde uren tegen geïndiceerde tarieven in de begroting geraamd. De kosten voor zowel Wmo begeleiding als voor Wmo huishoudelijke hulp vallen hoger uit door indexering en door een toenemende vraag. In 2020 is het budget voor experimenten vervallen. De uitvoering van het programma transformatie sociaal domein loopt halverwege 2020 af. De budgetten zijn hierop aangepast en komen ten laste van de reserve sociaal domein.

Jeugd

Maatwerkdienstverlening 18-

De kosten voor jeugd hulp zijn in de begroting 2019-2022 geactualiseerd op basis van de werkelijke kosten voor jeugdhulp in 2018. Conform de begroting 2019-2022 zijn vanaf 2019 de verwachte transformatievoordelen voorzichtig in de kosten verwerkt door een verlaging van jaarlijks 2% toe te passen tot en met 2022.

Geëscaleerde zorg 18-

Het betreft de kosten voor crisisopvang jeugd.

Volksgezondheid

Volksgezondheid

De bijdragen aan de GGD zijn geïndexeerd voor 2020 op basis van de door de GGD gehanteerde maatstaven. Het betreft bijdragen voor zowel de jeugdgezondheidszorg, de volksgezondheid algemeen en de overige gezondheidszorg.

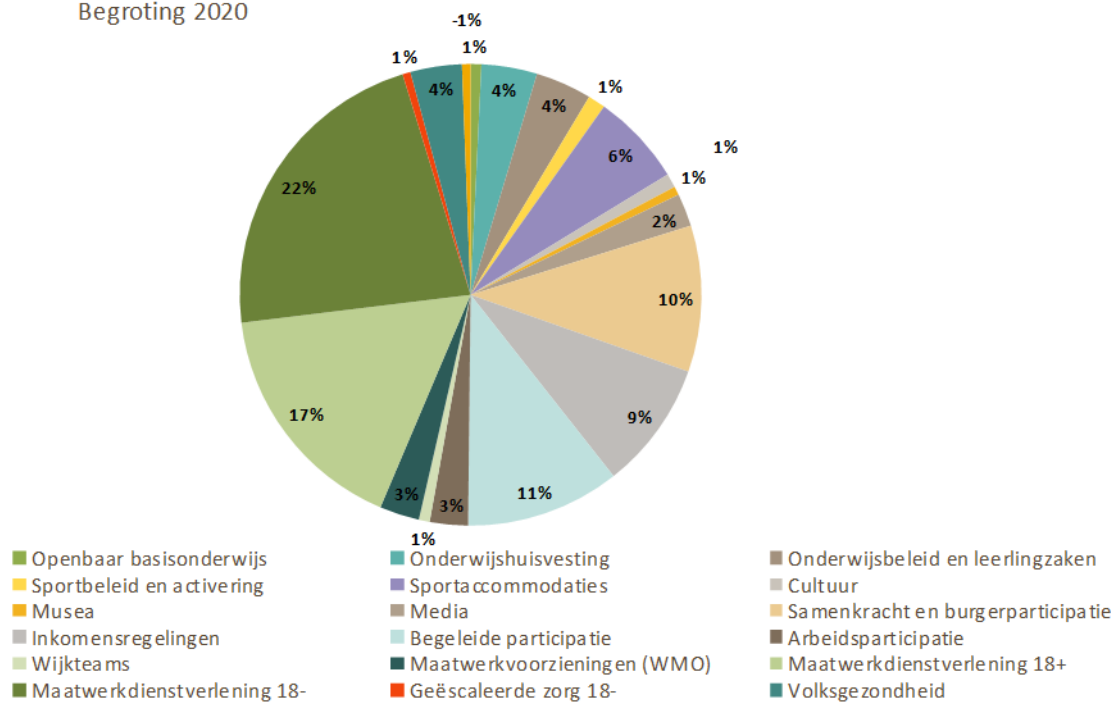
Reserve mutaties

Ten opzichte van 2019 zijn de onttrekkingen in 2020 veel lager. Dit wordt vooral veroorzaakt door incidentele onttrekkingen in 2019 met betrekking tot het sociaal domein, resultaatsbestemming 2018 en door afwijkende onderhoudskosten gebouwen.

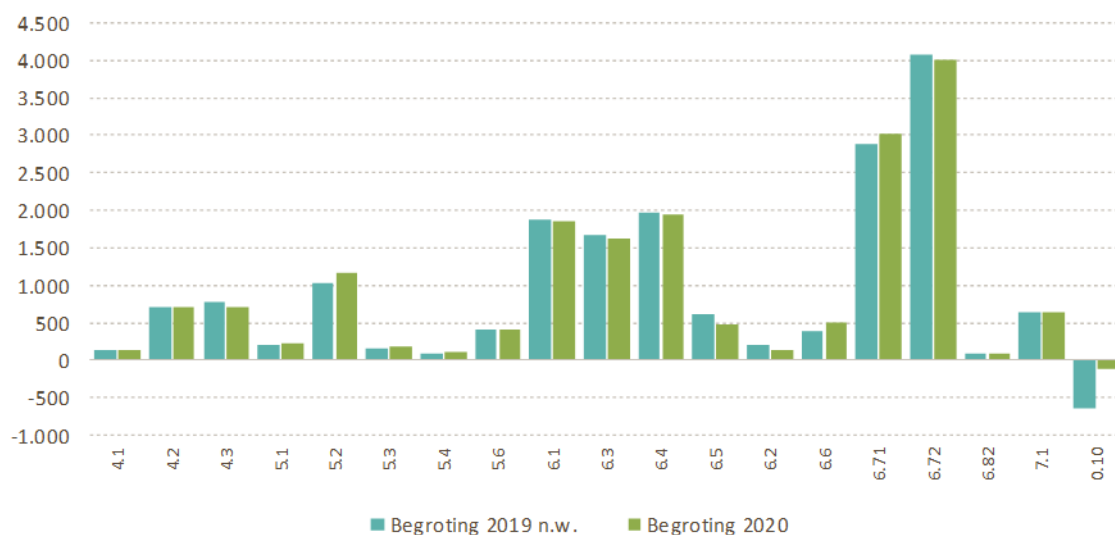

DETAIL OVERZICHT

Begroting 2020

Begroting 2020

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN, OVERHEAD EN ONVOORZIEN

PORTEFEUILLEHOUDER: BURGEMEESTER STRIEN EN WETHOUDER BOSCH

INLEIDING

Algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien omvat de volgende taakvelden: Overhead, treasury, OZB woningen, OZB niet-woningen, Belastingen overig, Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds, overige baten en lasten, vennootschapsbelastingen en mutaties reserves.

De paragrafen Lokale heffingen en Financiering hebben een sterke relatie met de taakvelden van dit programma en geven inzicht in het gevoerde beleid op deze terreinen.

Wat willen we bereiken ?

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT

Het voeren van een doelmatig financieel beleid dat leidt tot structureel sluitende begrotingen.

BELEIDSKADERS

Het beleid voor dit onderdeel is - naast hetgeen in wetgeving is vastgelegd- gebaseerd op de volgende documenten:

- Nota reserves en voorzieningen (2015)
- Treasurystatuut 2019
- Financiële verordening
- Controleverordening 2003
- Onderzoeksverordening 2005
- Nota weerstandsvermogen 2013

TOELICHTING OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

Treasury

In dit onderdeel wordt volstaan met een korte toelichting. In de Gemeentewet is een afzonderlijke financieringsparagraaf voorgeschreven. Deze paragraaf vormt een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie.

Voor deze toelichting wordt verwezen naar Hoofdstuk 2 paragraaf 4 Financiering.

Als gevolg van de wijzigingen in het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) zijn alle financieringslasten en –baten met ingang van 2017 verantwoord in dit onderdeel. In de programma's komen de financiële lasten en baten nu niet meer voor. Het financieringsresultaat komt hier ook tot uitdrukking.

Algemene uitkering

De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt aangemerkt als algemeen dekkingsmiddel en wordt berekend naar de plaatselijke situatie. Basis voor deze begroting vormt de meicirculaire 2019 van het Rijk.

Lokale heffingen

De ontwikkelingen op het terrein van de lokale heffingen komen uitgebreid aan de orde in de paragraaf Lokale heffingen.

In dit onderdeel wordt volstaan met een korte beschrijving van en toelichting op de lokale – niet gebonden – heffingen: de onroerende zaakbelastingen en de toeristenbelasting. Deze heffingen

kennen in tegenstelling tot heffingen als het rioolrecht en de afvalstoffenheffing vooraf geen specifiek bestedingsdoel. Het zijn algemene dekkingsmiddelen, die vrij kunnen worden ingezet.

Gemeentelijke belastingen (algemene middelen)

1. Onroerende zaakbelastingen
Betreft een eigenarenbelasting woningen en eigenaren- en gebruikersbelasting niet-woningen. Alle onroerende zaken worden jaarlijks gewaardeerd. Dit heeft dus ook gevolgen voor de ozb-tariefberekeningen. In de ramingen 2020 wordt voor de ozb-tarieven uitgegaan van een opbrengststijging van 1,5%.
2. Toeristenbelasting
Uw raad heeft in november 2018 het tarief voor 2019 en 2020 vastgesteld op € 0,50. Met de kadernota 2020-2023 is besloten de toeristenbelasting te verdubbelen vanaf 2021.

Heffingen en rechten

3. Rioolrecht
Ter bekostiging van nieuwe zorgtaken is de verbrede rioolheffing ingevoerd. De nieuwe zorgtaken zijn verwerkt in het door uw raad in december 2015 vastgestelde Gemeentelijk rioleringsplan 2016-2020 (GRP). Kaderstelling voor de berekening van de tarieven maakt hier onderdeel van uit. Het uitgangspunt is, dat de heffing 100% kostendekkend is voor de totale kosten rioleringszorg.
4. Afvalstoffenheffing
De tarieven zijn gebaseerd op de meest actuele ramingen voor het verzamelen en verwerken van afval. Het uitgangspunt is, dat de heffing 100% kostendekkend is. Bij de ramingen en de berekening van de tarieven is rekening gehouden met de tweede fase omgekeerd inzamelen..
5. Overige leges, rechten en tarieven
De opbrengsten van de leges en overige rechten en tarieven voor gemeenschapsvoorzieningen zijn trendmatig verhoogd met 1,5%.

ONVOORZIEN EN ALGEMENE BATEN EN LASTEN

Voor “onvoorziene” uitgaven is in de begroting een bedrag opgenomen van € 40.000. Verder werd hier tot en met 2018 de stelpost onder uitputting verantwoord, alsmede de verwachte dekking uit investeringen en projecten voor interne capaciteit.

OVERZICHT VAN DE KOSTEN VAN OVERHEAD

Als gevolg van de wijzigingen in het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) en de indeling naar taakvelden moeten de gemeentelijke organisatiekosten, niet zijnde de direct toe te rekenen salariskosten, worden toegerekend aan het taakveld 0.4 Overhead. In hoofdstuk 3.9 is een specificatie met betrekking tot overhead opgenomen.

Wat mag het kosten?

Meerjaren Begroting

(x €1.000)

Alg. dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien	Rekening 2018	Begroting 2019 n.w.	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	N/V
Lasten	7.334	8.343	7.372	7.234	7.137	7.048	
Baten	29.722	30.502	31.672	31.861	31.713	31.981	
Saldo van Baten en Lasten	-22.388	-22.160	-24.299	-24.627	-24.577	-24.933	V
Toevoegingen aan reserves	1.516	757	158	147	136	134	
Onttrekkingen aan reserves	2.773	2.447	728	690	188	161	
Resultaat	-23.646	-23.849	-24.870	-25.169	-24.629	-24.960	V

Begroting 2020

Het totale saldo van de baten en lasten van dit programma is € 24,160 miljoen voordelig. De totale lasten zijn geraamd op € 7,512 miljoen en de totale baten op € 31,672 miljoen.

De storting in reserves is geraamd op € 158.000, de onttrekking aan reserves op € 728.000. Het resultaat is € 24,730 miljoen voordelig.

Toelichting meerjaren begroting

De mutaties in het meerjarige verloop van de lasten en baten houden verband met afnemende kapitaallasten, verschillende incidentele- en structurele ramingen gerelateerd aan ICT (onvermijdelijke instandhouding, informatieveiligheid, financiële informatiesysteem), fluctuerende onderhoudslasten gemeentelijke gebouwen gekoppeld aan onderhoudsplanningen (gemeentehuis, werf), fluctuaties in de meerjarenramingen algemene uitkering gemeentefonds en structureel toenemende ramingen voor de Uitvoering Wet Banen.

Het verschil tussen de begroting 2020 en 2019 wordt hieronder verklaard per taakveld.

Begroting per taakveld

Saldo per taakveld (x €1.000)

Thema's	Taakvelden	Begroting 2019 n.w.	Begroting 2020	Vershil	N/ V
4.0 Overhead	0.4 Overhead	7.112	6.497	615	V
4.1 Treasury	0.5 Treasury	-599	-442	-158	N
4.2 Lokale heffingen	0.61 OZB woningen	-2.836	-2.891	55	V
	0.62 OZB niet-woningen	-1.136	-1.153	17	V
	0.64 Belastingen overig	-9	-9	0	N
	3.4 Economische promotie	-65	-65	0	N
4.3 Algemene uitkeringen	0.7 Alg. uitk. en overige gemeentefonds	-24.667	-26.021	1.354	V
4.4 Overige baten en lasten en onvoorzien	0.11 Rek resultaat			0	N
	0.8 Overige baten en lasten	40	-216	256	V
4.5 Vennootschapsbelasting	0.9 Vennootschapsbelasting			0	N
Reserves	0.10 Reserve mutaties	-1.690	-570	-1.120	N
Resultaat		-23.849	-24.870	1.020	V

Toelichting begroting 2020

Overhead

Het voordelige saldo in vergelijking met 2019 ontstaat door fluctuaties in de budgetten voor inhuur derden en tijdelijke formatie. Daarnaast zijn er voordelen door fluctuatie in de onderhoudsbudgetten voor huisvesting. In 2020 worden meer werkzaamheden toegeschreven aan de inhoudelijke taakvelden, waardoor een voordeel op de overhead ontstaat. Voor een nadere toelichting op de verwerking van loon- en prijsindexeringen verwijzen wij naar de financiële begroting.

Treasury

Het nadelige verschil in saldo 2019-2020 wordt veroorzaakt door hogere rentelasten kortlopende geldleningen aangezien bij de eerste bestuursrapportage de raming 2019 incidenteel met € 50.000 is verlaagd.

Tevens zijn in de eerste bestuursrapportage 2019 incidentele meeropbrengsten aan dividend van de BNG en ROVA geraamd ad in totaliteit € 72.000.

Daarnaast zijn er lagere externe rentebaten vanwege aflossingen op verstrekte geldleningen. Ook wordt er minder rentelasten doorberekend aan de overige taakvelden.

Daar staat tegenover lagere rentelasten voor aangetrokken financieringen

Lokale heffingen

Overeenkomstig de in de raadsvergadering van 9 juli 2019 vastgestelde begrotingsrichtlijnen 2020-2023 zijn de OZB-opbrengstramingen 2020 verhoogd met 1,5% zijnde het percentage van de prijsindexering.

Daarnaast is vanwege areaaluitbreiding een opbrengsttoename OZB woningen van € 23.000 geraamd.

De kosten Belastingssamenwerking DOWR zijn hoger geraamd in 2019.

Algemene uitkeringen

De Algemene uitkering uit het Gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2019. Hierin zijn de aanpassingen in het accres, maatstaven en uitkeringsfactor verwerkt.

Met ingang van 2019 is een groot deel van het budget sociaal domein inclusief Wmo huishoudelijke verzorging overgeheveld van de integratie uitkering naar de algemene uitkering.

De totale opbrengst 2020 is € 1,35 miljoen hoger dan 2019.

Aangezien de integratie-uitkering sociaal domein 2020 € 90.000 lager is dan 2019 wordt de meeropbrengst veroorzaakt door de algemene uitkering.

In de meicirculaire 2018 is het verwachte voordeel van de ruimte onder het bcf-plafond komen te vervallen voor de jaren na 2018. De provincie heeft zich landelijk uitgesproken over hoe gemeenten hiermee om moeten gaan. Overeenkomstig het advies van de provincie hebben wij op relatief bescheiden schaal geanticipeerd op de overschrijding van het bcf plafond. Onderdeel van de meeropbrengst aan Algemene uitkering maakt een structureel bedrag ad € 35.000 (2019: € 120.000) in dit kader uit.

De meeropbrengst 2020 wordt naast het accres deels veroorzaakt door de extra middelen die het kabinet heeft besloten toe te voegen aan het jeugdhulpbudget voor 2019, 2020 en 2021.

De meeropbrengst maakt al onderdeel uit van de raming 2020, maar nog niet van de huidige raming 2019.

Daarnaast wordt de meeropbrengst veroorzaakt doordat in de raming 2019 geanticipeerd is op een terugbetaling over dienstjaar 2018 ad € 180.000.

Overige baten en lasten en onvoorzien

Het voordelig resultaat van € 256.000 wordt veroorzaakt door de opgenomen stelpost in het kader van de taakstelling/kaasschaaf. De uitwerking naar programma, thema en taakveld wordt gepresenteerd bij het raadsvoorstel in de begroting.

Vennootschapsbelasting

Uit de inventarisatie van de activiteiten van de gemeente op de aanwezigheid vpb-plicht is naar voren gekomen dat de grondexploitatie-activiteiten door de “ondernemerspoort” gaan en derhalve onder de heffing van vennootschapsbelasting gaan vallen.

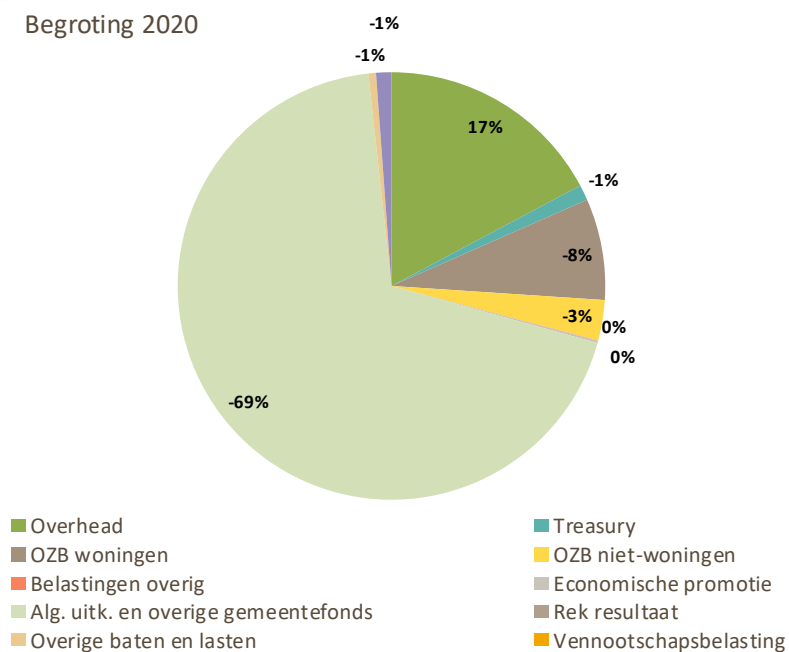
Uit de huidige fiscale doorrekeningen van de grondexploitaties, blijkt echter dat er over de begrotingsperiode 2020-2023 waarschijnlijk geen Vpb verschuldigd is.

Reserve mutaties

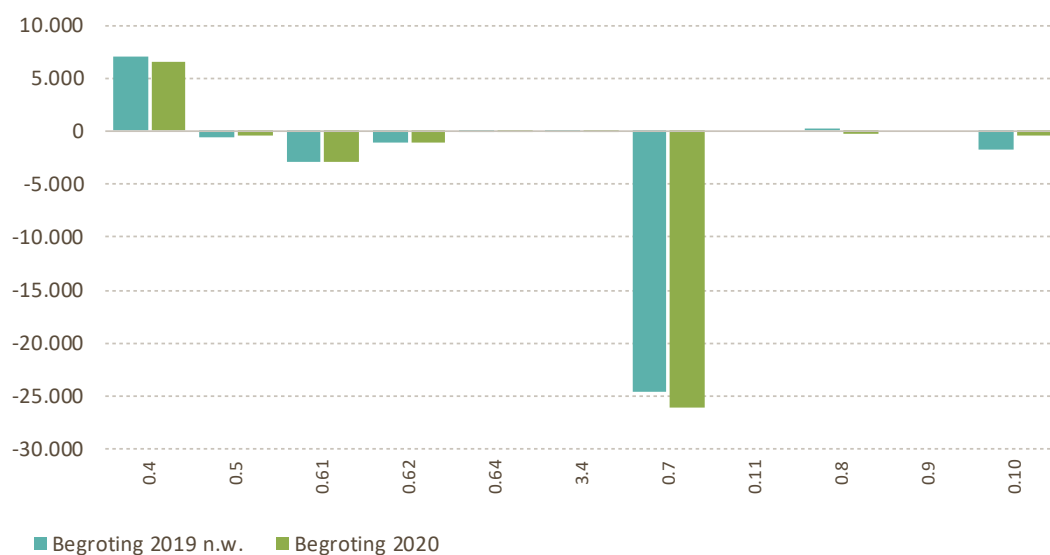
Het verschil in mutaties met vorig jaar kan met name worden verklaard door de eenmalige onttrekkingen die in 2019 plaatsvonden voor tijdelijke capaciteit, inhuur, projecten en het tekort bij de 1^e bestuursrapportage 2019. Daarnaast fluctueren de onttrekkingen aan de onderhoudsreserve per jaar.

DETAIL OVERZICHT

Begroting 2020

Begroting 2020

BEGROTING 2020 - 2023

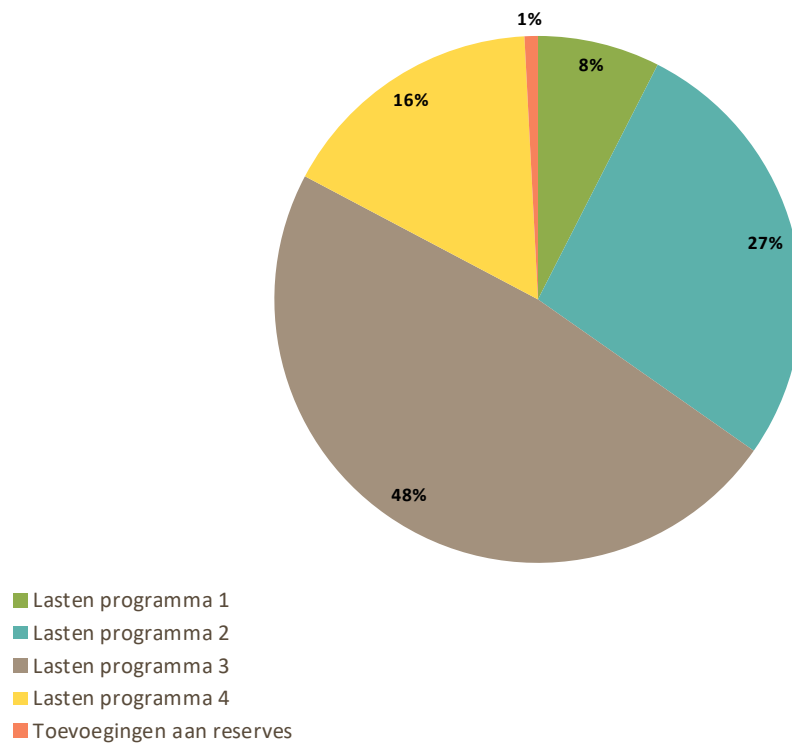
Meerjaren Begroting

(x €1.000)

Begroting 2018 - 2021	Rekening 2018	Begroting 2019 n.w.	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	N/ V
Lasten programma 1	3.086	3.177	3.365	3.385	3.383	3.383	
Lasten programma 2	12.304	14.276	12.211	10.670	9.247	9.413	
Lasten programma 3	21.412	21.708	21.523	21.326	21.195	21.111	
Lasten programma 4	7.334	8.343	7.372	7.234	7.137	7.048	
Toevoegingen aan reserves	2.612	967	367	357	345	343	
Saldo van de totale lasten	46.748	48.471	44.838	42.971	41.307	41.298	N
Baten programma 1	387	248	250	238	224	224	
Baten programma 2	8.681	9.283	8.156	6.625	5.036	5.259	
Baten programma 3	4.106	3.760	3.583	3.591	3.604	3.604	
Baten programma 4	29.722	30.502	31.672	31.861	31.713	31.981	
Onttrekkingen aan reserves	4.581	4.678	1.067	1.090	469	414	
Saldo van de totale Baten	47.478	48.471	44.727	43.405	41.046	41.482	V
Resultaat	726	0	-112	434	-261	184	V

DETAIL OVERZICHT LASTEN

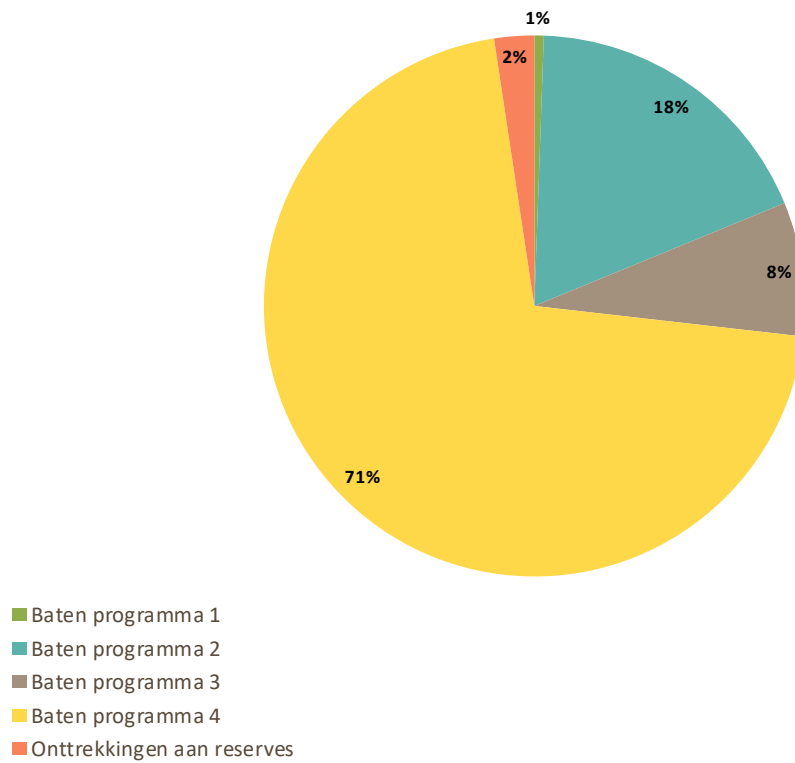
Begroting 2020

DETAIL OVERZICHT BATEN

Begroting 2020

HOOFDSTUK 2 BELEIDSBEGROTING – DE PARAGRAFEN

PARAGRAAF 1 LOKALE HEFFINGEN

1. INLEIDING

Algemeen

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in het beleid ten aanzien van de lokale heffingen (inclusief kwijtscheldingsbeleid), de lokale lastendruk en de geraamde inkomsten van de diverse heffingen. Daarnaast geeft de paragraaf inzicht in de kostendekkendheid van de heffingen en de producten die samenhangen met de heffingen. In deze paragraaf staat het beleid dat de gemeente in 2020 gaat voeren ten aanzien van de lokale heffingen.

In deze paragraaf is conform artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) informatie opgenomen over de volgende zaken:

- beleid ten aanzien van de lokale heffingen, met ingang van 2017 is aangesloten bij de nieuwe BBV regels waarbij inzichtelijk wordt gemaakt hoe de berekening van tarieven wordt bewerkstelligd.
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen
- per belastingsoort de verwachte inkomsten
- een aanduiding van de lokale lastendruk
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente en zijn een integraal deel van het te voeren beleid. Zij dienen als instrument om tot afgewogen beslissingen rond de keuzen van (nieuwe) voorzieningen in relatie tot de belastingdruk voor de burgers te komen.

Begripsbepaling

De lokale heffingen zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

- Algemene belastingen (bijv. de OZB);
- Bestemmingsbelastingen (bijv. afvalstoffenheffing en rioolheffing);
- Retributies, rechten en leges, (bijv. lijkbezorgingsrechten en paspoorten).

Algemene belastingen

De algemene belastingen komen ten goede aan algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten niet gelabeld zijn maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen kunnen worden ingezet. De gemeenteraad bepaalt waarvoor. Onder de algemene belastingen vallen bijvoorbeeld de onroerendezaakbelastingen, de hondenbelastingen en de forensen- en toeristenbelasting.

Bestemmingsbelastingen

Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor bestemmingsbelastingen geldt dat de gemeente niet meer mag heffen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt.

Retributies

Retributies worden geheven van personen aan wie de gemeente een specifieke dienst verleent die voor die persoon een individueel voordeel oplevert. De belangrijkste retributies zijn de leges: vergoedingen voor een bij de gemeente aangevraagde dienst als het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Net als bij bestemmingsbelastingen mogen de retributies niet meer dan kostendekkend zijn.

Met betrekking tot de belastingen en rechten zijn de beleidsuitgangspunten verschillend.

Beleidsuitgangspunt gemeentelijke belastingen

Bij de belastingen staat de budgettaire functie voorop. De meeste inkomsten uit belastingen worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel. Er hoeft geen relatie te zijn tussen de opbrengsten van deze belastingen en de dienstverlening vanuit de gemeente. De belastingen worden voor het jaar 2020 geïndexeerd met 1,5%, tenzij er vanwege budgettaire of beleidsoverwegingen anders wordt voorgesteld. Dit is in lijn met de prijsindexering.

Alle onroerende zaken worden jaarlijks gewaardeerd. Dit heeft gevolgen voor de jaarlijkse ozb-tariefberekeningen. De definitieve tarieven worden in de raadsvergadering van december 2019 vastgesteld. Uitgangspunt voor de opbrengst 2020 zijn de begrotingsrichtlijnen 2020-2023. Onder de OZB valt onder meer de eigenarenbelasting woningen en de eigenaren- en gebruikersbelasting niet-woningen.

Olst-Wijhe heft de volgende gemeentelijke belastingen:

- Onroerendezaakbelasting
- Baatbelastingen
- Toeristenbelasting
- Reclamebelasting

Beleidsuitgangspunt bestemmingsbelastingen en retributies

Door het karakter van de rechten als bestemmingsheffing is er een duidelijke relatie tussen de opbrengst van de rechten en de kosten van de door de gemeentelijke overheid te leveren tegenprestatie. Beleidsuitgangspunt is om die reden de kostendekkendheid van de betrokken tegenprestatie c.q. het overheidsproduct. De kostendekkendheid bepaalt in principe het in rekening te brengen tarief aan de burger. Algemeen beleid is de tarieven zoveel mogelijk kostendekkend te laten zijn. In een aantal gevallen is dat structureel niet mogelijk. Voor de leges zijn er verschillen in kostendekkendheid tussen de verschillende onderdelen van de verordening. Voor alle leges, rechten en tarieven voor gemeenschapsvoorzieningen hanteren we voor 2020 tevens een stijgingspercentage van 1,5%. Het uitgangspunt is de begrotingsrichtlijnen 2020-2023. Uitzondering zijn de leges waarvan de tarieven wettelijk worden bepaald (zoals tarieven paspoorten en rijbewijzen).

Richtlijnen tariefvoorstellen

Bij de tariefvoorstellen is waar nodig rekening gehouden met een deelbaarheid door 12. In de verordeningen wordt de heffing naar tijdsgelang geregeld. Het vergemakkelijkt de inning van belastinggelden bij tussentijdse aanslagoplegging en de terugbetaling van ontheffingen. Hierdoor treden er marginale afwijkingen naar beneden op in de voorgestelde tariefhoogte t.o.v. de begrote 1,5% tariefstijging.

2.TARIEFONTWIKKELING 2020

Uitgangspunten lastendruk 2020

Voor de lokale heffingen zijn de volgende gemeentelijke uitgangspunten geformuleerd: De Beleids- en financiële begroting 2020-2023 wordt gebaseerd op de beleids- en financiële begroting 2019-2022 vastgesteld door de raad d.d. 12 november 2018, inclusief de begrotingswijzigingen tot en met de 1^e bestuursrapportage 2019.

De trendmatige verhoging van de opbrengst voor de onroerende zaakbelastingen bedraagt 1,5%.

Voor de toeristenbelasting is het besluit betreffende vaststelling belastingverordeningen 2019 en het tarief toeristenbelasting 2020 van 12 november 2018 het uitgangspunt. Overeenkomstig dit besluit is het tarief ook voor 2020 € 0,50 per overnachting. Bij de kadernota 2020-2023 is besloten vanaf 2021 het tarief te verdubbelen. De tarief gebonden retributies en leges worden trendmatig

verhoogd met 1,5%. Voor tarief gebonden retributies en leges geldt in principe het uitgangspunt om (gefaseerd) te streven naar 100% kostendekking.

Lokale lastendruk 2020

Om een indruk te hebben wat de "lokale lastendruk" is, wordt gekeken wat een huishouden aan gemeentelijke belastingen moet betalen. Daarbij worden de voor huishoudens gebruikelijke heffingen OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing betrokken.

De gewenste opbrengst en de daaruit volgende tariefaanpassingen 2020 leiden voor wat betreft de belangrijkste tarieven tot het volgende beeld:

- Uitgegaan is van de gemiddelde WOZ-waarde van een woning voor 2018 van € 229.000 (bron: Waarderingskamer jaar 2018)
- De voorlopige raming geeft een waardestijging van circa 5,4% (van waardepeildatum 1 januari 2018 naar waardepeildatum 1 januari 2019).
- Container voor GFT afval (140 liter) gratis/nultarief (2020 ook gratis/nultarief).
- Het tarief voor de ondergrondse verzamelcontainer is € 1,80 per aanbidding.
- Verder kent Olst-Wijhe kosteloze kunststofinzameling.
- Een rioolaansluiting met een waterverbruik < 500 m3, gebaseerd op het gemeentelijke rioleringsplan 2016-2020 (VGRP), € 227,16).

Woonlastenoverzicht 2020

Het woonlastenoverzicht 2020 kan op dit moment nog niet gegeven worden. Dit is afhankelijk van de definitieve vaststelling van de tarieven voor afvalstoffen heffing in de raad van december a.s. Wij zullen het overzicht opnemen in het voorstel over vaststelling van de tarieven.

Afvalstoffentarieven

Het basistarief voor de inzameling van afvalstoffen zal verhoogd worden. Dit heeft een aantal oorzaken. De belangrijkste oorzaak is de ontwikkeling in de Nedvang vergoedingen voor de grondstromen. Deze zijn zoals ook aangekondigd fors minder dan vorig jaar. Daarnaast zijn de kosten voor het kringloop bedrijf hoger dan tot nu toe werd geraamd. Afgelopen twee jaar is abusievelijk door ROVA de variabele kosten niet aan ons doorberekend. Met ROVA is afgesproken het contract met het kringloopbedrijf te herzien, naar verwachting zal dit een besparing opleveren in de tweede helft van 2020 van € 2,00 per huishouden. Tot slot dragen de lage marktprijzen voor de nuttig toepasbare grondstoffen er aan bij dat het basistarief verhoogd moet worden. In het raadsvoorstel van december zullen wij u hierover nader informeren.

Ozb

Afhankelijk van de uitkomsten van de herwaardering worden de definitieve tarieven vastgesteld. Deze gevolgen brengen we nader in beeld bij het raadsvoorstel en verordening OZB.

Commerciële WOZ bureaus

Sinds enkele jaren bieden steeds meer bedrijven aan om op no-cure-no-pay-basis "gratis" bezwaar te maken tegen WOZ-beschikkingen. Dit is een groeiende groep commerciële bedrijven, die naast het ondersteunen van de burger bij bezwaar tevens gebruik maakt van de in de AWB vastgestelde uitgangspunten voor bezwaar en beroep. Steeds meer burgers laten zich op deze wijze ondersteunen. Hierdoor zien we ook in onze gemeente een lichte toename van bezwaren maar ook de vergoedingen van proceskosten.

Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de Leidraad invordering. De hierin gestelde criteria zijn afgeleid van de rijksregelgeving. De kwijtschelding betreft met name de afvalstoffenheffing en het rioolrecht. De genormeerde kosten van bestaan zijn door het Rijk bepaald op 90% van de bijstandsuitkering. Het staat de gemeente vrij dit percentage te verhogen tot 100%. Wij hanteren de norm van 100%. Een hoger percentage is niet toegestaan. Er vindt een toets plaats naar het inkomen en het vermogen.

In de begroting is rekening gehouden met een bedrag van € 75.000 aan kwijtscheldingen. Voor de ledigingen wordt slechts beperkt kwijtschelding verleend, zodat er ook voor de minima een prikkel blijft bestaan om bewust met het aanbieden van huishoudelijk afval om te gaan. Uw raad heeft besloten geen extra structureel budget op te nemen voor in de kadernota 2020, maar de opdracht mee te geven om deze extra kosten binnen het minimeleid op te lossen. Hierover komt een voorstel.

Belasting/heffing	Geraamde kwijtschelding in 2020
Kwijtschelding	€ 75.000

3. BELASTINGEN, NADERE TOELICHTING

Onroerende zaakbelasting (OZB)

Het college stelt elk jaar de WOZ-waarde van onroerende en roerende zaken vast. Op basis van deze jaarlijkse herwaardering gaan we de tarieven voor de onroerende- en roerende zaakbelasting voor 2020 opnieuw berekenen. Per september 2019 zijn de conceptwaarden van de herwaardering nog onvoldoende om nauwkeurige tarieven te berekenen voor het heffen van de belasting in 2020. De raad stelt de tarieven voor de onroerende- en roerende zaakbelasting 2020 uiterlijk in december vast. Voor de opbrengst OZB is voor 2019 uitgegaan van 1,5% stijging. Verder wordt uitgegaan van de (geactualiseerde) toename van de woningvoorraad volgens de begrotingsrichtlijnen 2020-2023. De status van diverse objecten per september 2019 is als volgt:

Aantallen te gebruiken voor bepalen tarief 2020 Olst-Wijhe	
aantal wooneenheden, gebruikscodes 10-12	7.796
aantal (niet)-woningen, gebruikscodes 20-30	980
in aanbouw woningen* soc 5100	p.m.
in aanbouw niet woning soc 5300	p.m.*
terreinen	202
totaal objecten	8.910

*Inclusief totaal telling

De tariefbepaling OZB is afhankelijk van de uitkomsten van de herwaardering 2019. Voor 2020 wordt de waarde bepaald naar het waarde niveau op 1 januari 2019. Alle onroerende zaken worden jaarlijks gewaardeerd. Op basis van deze waardering wordt het OZB-tarief bepaald. De herwaardering voor 2020 is nog niet afgerond. Er is een analyse uitgevoerd op de waardeontwikkeling. Mogelijk wordt deze nog bijgesteld na afronding van de herwaardering. Op de motie van de VVD over de waardes komen we nog terug.

De opbrengsten worden geraamd op:

Belasting	Geraamde opbrengst in 2020
OZB eigenaar woning	€ 3.025.000
OZB eigenaar niet-woning	800.000
OZB gebruiker niet-woning	474.000
Totaal OZB	€ 4.299.000

Baatbelastingen riolering buitengebied

De gemeente heeft wettelijk de mogelijkheid tot het heffen van een baatbelasting wanneer onroerende zaken door het aanbrengen van gemeentelijke voorzieningen zijn 'gebaat'. De belasting wordt geheven van de eigenaar van de onroerende zaak. Onze gemeente kent baatbelastingen voor de riolering van het buitengebied.

Deze oude belastingsoorten lopen nog jaren. Echter gezien de tijdsduur, die aan de individuele contracten is verbonden vermindert de gerealiseerde opbrengst langzaam.

Belasting	Geraamde opbrengst in 2020
Baatbelastingen*	€ 15.599

* i.v.m. oude overeengekomen contracten geldt hier geen inflatiecorrectie

Toeristenbelasting

Voor de toeristenbelasting is het besluit betreffende vaststelling belastingverordeningen 2018 en het tarief toeristenbelasting 2019 van 12 november 2018 het uitgangspunt. Overeenkomstig dit besluit is het tarief voor 2020 € 0,50 per overnachting. De uitgestelde inflatie van 2016 tot 2019 berekenen we in de tarieven door op het moment dat we tot een afgerond bedrag van € 0,05 uitkomen. Op basis van 141.580 werkelijk opgegeven aantal persoonsovernachtingen) wordt de geraamde opbrengst € 70.790

Belasting	Geraamde opbrengst in 2020
Toeristenbelasting	€ 70.790

Reclamebelasting

De opbrengst reclamebelasting voor Wijhe wordt (na aftrek van de perceptiekosten) overgemaakt aan de Stichting ondernemersfonds Wijhe (SOFW), welke de reclamegelden beheert en zorgdraagt voor een goede besteding (conform die in het convenant/de statuten benoemde doelstellingen). Het tarief voor 2020 blijft ongewijzigd (t.o.v. 2019) € 500. Jaarlijks vindt er een controle plaats t.a.v. de reclame-uitingen. De aanslag reclamebelasting wordt gecombineerd met de aanslag gemeentelijke belastingen in februari van het jaar. Ook wordt de mogelijkheid geboden de aanslag met automatische incasso te betalen.

In 2019 is voor het eerst reclamebelasting opgelegd voor de Olster ondernemers.

Belasting	Geraamde opbrengst in 2020
Reclamebelasting Wijhe	€ 19.434
Reclamebelasting Olst	€ 17.500

4. RECHTEN, NADERE TOELICHTING

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing en valt voor de lokale heffingen onder belastingen. De bestemmingsbelasting wordt geheven van een burger die geacht wordt van bepaalde overheidsuitgaven profijt te hebben en wordt alléén daarvoor gebruikt. De afvalstoffenheffing mag maximaal kostendekkend zijn. Bij de afvalstoffenheffing is het belastbare feit het gebruik van een perceel ten aanzien waarvan de gemeente een inzamelplicht heeft voor de huishoudelijke afvalstoffen die in een particuliere huishouding kunnen ontstaan.

Per jaar bestaat de heffing uit twee componenten, het basistarief van het lopende jaar en de gerealiseerde ledigingen van het voorliggende jaar.

In de gemeente Olst-Wijhe wordt in de kernen omgekeerd ingezameld. Succesvol afval scheiden levert een toename van herbruikbare grondstoffen op en een afname van de hoeveelheid restafval. Herbruikbare materialen worden aan huis opgehaald. Het overgebleven restafval wordt weggebracht naar een ondergrondse verzamelcontainer in de buurt. In de toekomst zal ook het buitengebied overgaan naar omgekeerd inzamelen.

De tarieven worden gebaseerd op de meest actuele ramingen voor het verzamelen en verwerken van afval. Het uitgangspunt is dat tarieven 100% kostendekkend zijn. De definitieve tarieven afvalstoffenheffing 2020 worden opgenomen in de verordening afvalstoffenheffing om de heffing mogelijk te maken.

Op het kwijtscheldingsbeleid komen wij in het raadsvoorstel behorende bij deze begroting nog terug.

Recht	Geraamde opbrengst in 2020
Afvalstoffenheffing basis	€ 1.164.472
Afvalstoffenheffing ledigingen	€ 234.380

Omschrijving	Taakveld	2020
Kosten taakveld afval	7.3	1.444.767
Kosten taakveld afval (rente)	7.3	2.462
Inkomensregelingen (kwijschelding)	6.3	35.600
Inkomst taakveld (Nedvang)	7.3	-280.000
Netto kosten taakvelden		1.202.829
Toe te rekenen kosten:		
Overhead *)	0.4	57.513
BTW		138.510
Totale kosten		1.398.852
Opbrengst heffingen		(1.398.852)
Dekking %		100,00

*) De overhead is toegerekend in aansluiting met het gepresenteerde meerjarenperspectief in het raadsbesluit van 30 november 2015 (besluit tot vaststellen van het afvalstoffentarief – vast en variabel 2016). De compensabele btw wordt als kostenpost beschouwd en loopt mee in het verhaal van kosten.

Rioolheffing

De rioolheffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing waarmee kosten kunnen worden verhaald om collectieve maatregelen te treffen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater. Het is toegestaan belasting te heffen voor de kosten van die zorgplicht. De te heffen belasting is bedoeld om de kosten en investeringen te dekken welke gemoeid zijn met het uitvoeren van de volgende taken:

- Het inzamelen en transporteren van afvalwater;
- Het inzamelen en verwerken van hemelwater;
- Het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van de nadelige gevolgen van hoge grondwaterstanden.

Grondslag voor deze belasting is het direct of indirect afvoeren van afvalwater en/of hemelwater op de gemeentelijke riolering en/of via andere daartoe aangelegde gemeentelijke voorzieningen. De belastingplichtige is de gebruiker van een eigendom dat is aangesloten op de gemeentelijke riolering of die gebruik maakt van gemeentelijke voorzieningen voor de afvoer van afvalwater, hemel- en/of grondwater. De tarieven voor de rioolheffing zijn gebaseerd op het GRP.

Ter bekostiging van nieuwe zorgtaken is de verbrede rioolheffing ingevoerd. De nieuwe zorgtaken zijn verwerkt in het door de raad in december 2015 vastgestelde Verbrede gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Vooralsnog wordt uitgegaan van het huidige beleid. Het uitgangspunt is dat de heffing 100% kostendekkend is voor de totale kosten rioleringszorg.

Voor het rioolaansluitrecht zijn de tarieven verdeeld in 3 categorieën; aansluiting gemengde riolering in bebouwd gebied, aansluiting gescheiden stelsel in bebouwd gebied en aansluiting op de drukriolering in het buitengebied.

Heffing	Geraamde opbrengst in 2020
Rioolheffing (basis)	€ 1.780.634

Omschrijving	Taakveld	2020
Kosten taakveld riolering	7.2	1.359.104
Kosten taakveld riolering (rente)	7.2	60.742
Verkeer en vervoer (straatveegkosten)	2.1	19.050
Inkomensregelingen (kijtschelding)	6.3	39.400
Inkomsten taakveld (overig)	0.64	(15.599)
Inkomsten taakveld (overig)	7.2	(11.683)
Netto kosten taakveld(en)		1.451.014
Toe te rekenen kosten:		
Overhead*)	0.4	134.620
BTW		195.000
Totalen kosten		1.780.634
Opbrengst heffingen	7.2.	(1.780.634)
Dekking %		100

*) De overhead is toegerekend in aansluiting met het vastgesteld Gemeentelijk Rioleringsplan Olst-Wijhe 2016-2020. De compensabele btw wordt als kostenpost beschouwd en loopt mee in het verhaal van kosten.

Leges

Leges is het bedrag dat aan de gemeente betaald dient te worden bij gebruik van hun dienst of product. In de tarieventabel van de legesverordening wordt onderscheid gemaakt tussen drie titels:

- Titel 1: Dienstverlening algemeen
- Titel 2: Omgevingsvergunning en bestemmingswijzing
- Titel 3: Europese Dienstenrichtlijn

Titel 1 betreft de leges voor een reisdocument, rijbewijs, burgerlijke stand, uittreksel uit de basisregistratie personen en enkele kleinere leges.

Titel 2 betreft de leges voor een omgevingsvergunning en bestemmingswijziging.

Titel 3 betreft de leges voor een evenement, horeca en enkele kleinere leges.

De volgende bedragen zijn opgenomen in de begroting 2020:

Recht	Raming 2020
Titel 1	
Burgerlijke stand	42.900
Reisdocumenten	52.000
Rijbewijzen	98.000
Overige leges	19.100
Titel 2	
Omgevingsvergunning	280.500
Titel 3	
Evenementen, horeca, kinderopvang en overig	10.500

Algemeen beleid is de tarieven zoveel mogelijk kostendekkend te laten zijn. In een aantal gevallen is dat structureel niet mogelijk, gelet op sociaal maatschappelijke factoren of wettelijk vastgestelde (maximum-)tarieven. Er zijn onderlinge verschillen in kostendekkendheid tussen de verschillende producten uit de legesverordening.

De invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen leiden per 2021 tot grote wijzigingen in de legesverordening. Deze wijzigingen worden in 2020 voorbereid. Met het oog op deze ontwikkeling wordt voorgesteld voor 2020 geen grote aanpassingen door te voeren, maar alle tarieven voor de verordening van 2021 tegen het licht te houden.

Lijkbezorgingsrechten/begraafplaatsen

Deze heffing heeft betrekking op rechten voor het gebruik van een begraafplaats, voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. Bij het bepalen van de tarieven dient de gemeente er rekening mee te houden dat niet meer dan 100% van de kosten kunnen worden verhaald. De opbrengst blijft fors onder het maximaal toegestane verhaalspercentage (49,6%).

Recht	Geraamde opbrengst in 2020
Begraafrechten	€ 58.000

PARAGRAAF 2 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

INLEIDING

Onder weerstandsvermogen wordt verstaan “de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten dan wel risico’s te dekken waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie”.

Het gaat bij weerstandsvermogen om die risico’s die niet via verzekeringen of gevormde voorzieningen kunnen worden ondervangen. De niet verzekerde risico’s hebben, als ze zich voordoen, (grote) financiële consequenties. Het is dus zaak voor een gemeente, dat ze zich bewust is van de risico’s die ze loopt, en ze beheerst. Het uitsluiten van risico’s is echter niet mogelijk. Uw raad heeft in 2013 de Nota Weerstandsvermogen vastgesteld.

Begrip risico

Onder een risico wordt verstaan “het gevaar voor schade of verlies door interne en/of externe omstandigheden”. Het gaat hierbij om gevaar, schade en verlies van financiële aard.

Er wordt dus een omschrijving van alle redelijke voorzienbare risico’s gegeven waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd (niet volledig kwantificeerbare risico’s) of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of de financiële positie.

Risico’s gemeente Olst-Wijhe

Voor het verkrijgen van een getrouw beeld van de financiële positie is het nodig inzicht te krijgen in de risico’s die niet in de begroting zijn verwerkt.

Er is een drietal categorieën risico’s te onderscheiden:

- A. Top 10 Budgettaire risico’s;
- B. Risico’s grondexploitatie;
- C. Overige risico’s.

Voor het continue beheersen van de risico’s hanteert de gemeente de cyclus van: identificeren, kwantificeren en risicoweging naar klassen. In deze paragraaf staat de top 10 risico’s, de weerstandscapaciteit en de actuele ratio van het weerstandsvermogen.

RISICO’S

TOP 10 RISICO’S

Sociaal domein

Inmiddels is vier jaar ervaring opgedaan met de uitvoering van de nieuwe Jeugdwet en de Wmo 2015. We hebben steeds meer inzicht gekregen in het verloop van de uitgaven binnen het sociaal domein. We zien dat de uitgaven in het kader van de uitvoering van de Jeugdwet in 2018 gestabiliseerd zijn (na een stijging van de uitgaven in de eerste drie jaar). De uitgaven in het kader van de Wmo stijgen. Deels wordt dit veroorzaakt door een mogelijke stijging van het aantal ondersteuningsvragen in het kader van de Wmo door de invoering van het abonnementstarief per 1 januari 2019 (de eigen bijdrage Wmo wordt in veel gevallen lager dan voorheen). De Wmo en Jeugdwet kennen beide een open eind financiering (wanneer de noodzaak tot ondersteuning is vastgesteld, moeten we ondersteuning ook kunnen leveren). Daar waar eerder de reserve sociaal domein werd ingezet om de tekorten op de uitgaven in het sociale domein op te vangen, is deze niet meer toereikend, omdat de reserve per 1 januari 2019 niet langer wordt gevoed. Op basis van het tekort in het sociaal domein in 2018 en de trend die in het eerste halfjaar 2019 is te zien, hebben we in de begroting 2020 - 2023 al bijgeraamd. Daarmee hebben we het risico verkleind

maar we schatten het risico voor komende jaren nog steeds in op ca. € 200.000. Voor de berekening van het risico wordt uitgegaan van € 200.000 met een grote kans (70%) van voordoen.

Meldplicht datalekken

Met de invoering van de meldplicht datalekken (vanaf mei 2018: Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)) zijn we verplicht elk ernstig datalek actief te melden. Hieraan zijn enorme boetes gekoppeld. Daarnaast kunnen bestuurders persoonlijk aansprakelijk worden gesteld. Er is een beleidsplan privacy door ons college vastgesteld. Er wordt gewerkt aan een uitvoeringsplan. Er wordt gerekend met een bedrag van € 150.000 met een matige kans (50%) van voordoen.

Onverzekerd eigen risico

De Algemene wet bestuursrecht (Awb) bevat een schadevergoedingsregeling voor vermogensschade. Hierbij kan worden gedacht aan geweigerde vergunningen of het toepassen van bestuursdwang. Op grond van het Burgerlijk Wetboek (BW) zijn bijvoorbeeld claims mogelijk bij schade aan voertuigen als gevolg van het in onvoldoende mate onderhouden van openbare wegen. Tegen bovengenoemde claims is de gemeente verzekerd.

De vaste activa van de gemeente zijn alle verzekerd tegen de meest voorkomende gevallen van schade. Samengevat is de gemeente onder andere verzekerd tegen schade door:

- brand, schade aan opstal en inventaris; - fraude; - aansprakelijkheidsstelling college en medewerkers; - vermogensaansprakelijkheid; - risico's bij de uitvoering van werken; - ongevallen.

Met het formuleren van een ARBO beleidsplan en ARBO actieplannen wordt ernaar gestreefd de medewerkers een veilige werkomgeving te bieden en ze bewust te maken van veilig gedrag. Het aantal solide verzekeraars die gemeentelijke risico's willen verzekeren is de afgelopen jaren afgenomen. De verzekeringsmaatschappij heeft het eigen risico vastgesteld op € 2.500 voor materiële schade (per geval), € 2.500 voor schade aan personen (per geval) en € 12.500 voor vermogensschade per geval.

Bepaalde risico's zijn in het geheel niet (meer) bij een verzekering onder te brengen. Hierbij valt te denken aan het niet nakomen van toezeggingen of gewekte verwachtingen. Vanwege toenemende mondigheid van de burger is de kans van voordoen verhoogd naar een grote kans. Voor de berekening van het risico wordt uitgegaan van € 45.000 met een grote kans (70%) van voordoen.

Algemene uitkering

Periodiek wordt er "groot onderhoud" gepleegd aan de verdeling van het gemeentefonds om de werkelijke kosten aan gemeentelijke taken aan te laten sluiten met de ijkpunten in het gemeentefonds. Per 2019 zijn de integreerbare delen van de integratie uitkering sociaal domein (IUSD) overgeheveld naar de algemene uitkering van het gemeentefonds. AEF publiceerde in april 2018 een kwalitatief onderzoek naar de discrepanties in de verdeelmodellen in het sociaal domein. Het onderzoek bevestigt de noodzaak om de verdeelmodellen aan te passen. Daarnaast vinden een aantal verdiepende onderzoeken plaats die als inbreng dienen voor een herijkingsonderzoek van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Het deel van het gemeentefonds dat betrekking heeft op het sociaal domein zal in een apart traject worden vormgeven, maar loopt parallel aan de herijking van de rest van het gemeentefonds. De beide processen leiden tot aanpassing van de verdeling van het gemeentefonds per 2021.

Als gevolg van de onderhoudsoperatie wijzigt de (landelijke) omvang van het gemeentefonds niet. Wel worden gelden overgeheveld van clusters onderling. Dit leidt bij individuele gemeenten tot herverdeeleffecten. In 2015 is overeengekomen dat effecten (positief en negatief) voor de decentralisaties in het sociaal domein plus de herverdelingsoperatie van het gemeentefonds samen zullen worden afgetopt tot € 15 per inwoner per jaar. De drempel stijgt dus jaarlijks € 15 per inwoner. Het maximale nadeel in de jaren 2019 t/m 2022 bedraagt op basis van 18.023 inwoners: van € 270.345 (2019) tot € 1.081.380 (2022). Voor de berekening van het risico wordt uitgegaan van € 270.000 (afgerond) met een kleine kans (30%) van voordoen.

Exploitatie maatschappelijk vastgoed

Het gaat hier om maatschappelijk vastgoed waar wij eigenaar van zijn maar die door derden wordt beheerd en geëxploiteerd (bijv. Zalencentrum Wesepe, dorps huis Welsum). Op dit moment worden geen grote financiële risico's voorzien, maar wij blijven als eigenaar financieel verantwoordelijk wanneer stichtingsbesturen niet langer in staat zijn om het pand te beheren en te exploiteren. Vanuit financieel perspectief wordt het risico als volgt ingeschat: € 50.000 met een matige kans van voordoen.

Omgevingsdienst IJsselland (OD)

Op 1 januari 2018 is de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst in werking getreden en zijn de basistaken Milieu van Olst-Wijhe en de betrokken medewerkers onder gebracht bij de Omgevingsdienst. De financiële gevolgen van de oprichting van de GR en de overdracht van taken en personeel zijn opgenomen in de begroting 2018. De begroting is voor een groot deel gebaseerd op de geschatte werkvoorraad van alle partners. Hierin zit het risico dat de geschatte werkvoorraad in de praktijk hoger of lager is. Alle kosten die te maken hebben met de VT&H

informatievoorziening voor de Omgevingsdienst worden vanaf 2018 verantwoord op de begroting van de Omgevingsdienst IJsselland. Daarnaast wordt in de begroting rekening gehouden met de doorontwikkeling. Onze begroting voorziet in een bijdrage aan de OD van ca. € 500.000. De OD verwacht dat deze post toereikend is.

Door de OD is aangegeven dat de kwaliteit van de in het informatiesysteem (IJVI) ingebrachte data ernstig te wensen overlaat. Een verbeterslag is nodig. Hierdoor zou het ontwikkelbudget ICT ontoereikend kunnen zijn. Daarnaast bestaat er het risico dat de geplande koppelingen van dit systeem met het zaakstelsel langer duren dan voorafgaand was verwacht. Dit zou kunnen drukken op de bezuinigingstaakstelling van de OD op langeretermijn. Doordat de OD (nog) maar over een beperkte reserve of voorziening beschikt, kan dit gevolgen hebben voor onze gemeentelijke bijdrage aan de OD. Gelet op deze situatie wordt op dit moment voor de berekening van het risico uitgegaan van 10% van de gemeentelijke bijdrage (afgerond € 500.000) is: € 50.000 met een matige kans (50%) van voordoen.

Personeel/ziektevervang

Voor ziektevervang en vervanging bij verlofsituaties (zoals zwangerschapsverlof) is een beperkt vervangingsbudget beschikbaar om zo nodig personele maatregelen te nemen. Bij langdurige afwezigheid is het risico aanwezig dat het vervangingsbudget onvoldoende is om dit op te vangen. Het verzuimpercentage in Olst-Wijhe is de afgelopen jaren gestegen, waardoor het risico toeneemt. Voor de berekening van het risico wordt uitgegaan van € 50.000 met de inschatting van een matige kans (50%) van voordoen.

Organisatierisico's

Met betrekking tot haar eigen organisatie loopt de gemeente continu werkgeverrisico's. Het gaat er dan vooral over of wel de juiste mensen op de juiste plaats zitten en of de organisatie in het geheel haar taken wel aankan. De risico's die hieruit voort kunnen vloeien worden beperkt via een adequaat stelsel van interne controle, het beschrijven en borgen van werkprocessen en het formuleren en bewaken van de HRM gesprekscyclus.

Een kleine organisatie kent over het algemeen veel 'solo' functies, functies die door slechts één medewerker worden uitgeoefend. Uitval van de medewerker of onvoldoende functioneren heeft tot gevolg dat taken onvoldoende worden uitgevoerd of tot werkloosheid. De gemeente is eigen risicodragers voor dergelijke werkgeverrisico's. De kosten die voortvloeien uit onvoorziene situaties zijn niet begroot. Voorts dient bij uitval achtervang of tijdelijke capaciteit ingezet te worden om de dienstverlening te kunnen garanderen. Voor de berekening van het risico wordt uitgegaan van € 100.000 met een kleine kans (30%) van voordoen.

Rente

Het totaal aan jaarlijkse aflossingen op de aangegane langlopende geldleningen bedraagt in de jaren 2018 t/m 2021 jaarlijks gemiddeld ca. 2,5 miljoen. De gemiddelde rentevergoeding over de aangetrokken leningen bedraagt ruim 3%. Voor de korte financiering van het financieringstekort wordt structureel een rentepercentage van 2,75% aangehouden. Rekening houdend met een

financieringstekort van € 3 miljoen bedraagt de (jaarlijkse) financieringsbehoefte € 5,5 miljoen. 1% rentestijging leidt tot € 55.000 extra lasten. Gelet op de huidige historisch lage rentetarieven wordt op dit moment de kans als klein geschat. Voor de berekening van het risico wordt uitgegaan van € 55.000 met een kleine kans (30%) van voordoen.

Wachtgeld wethouders

Aftredende wethouders hebben recht op een uitkering. Hiervoor is in het verleden een reserve gevormd. Gelet op de historie in Olst-Wijhe is het risico op tussentijds aftredende wethouders en daarmee het risico op het uitbetalen van wachtgelduitkeringen klein. De kans dat de gevormde reserve onvoldoende is, is aanwezig. De kans wordt als klein ingeschat (30%).

Samengevat:

Risico's	Bedrag
Top 10:	
Sociaal domein	140.000
Meldplicht datalekken	75.000
Onverzekerd eigen risico	31.500
Algemene uitkering	81.000
Exploitatie maatschappelijk vastgoed	25.000
Omgevingsdienst IJsselland	25.000
Personeel/ziektevervang	25.000
Organisatierisico's	30.000
Rente	16.500
Wachtgeld wethouders	15.000
Subtotaal	464.000
Overige risico's buiten top 10	351.175
Totaal	815.175

RISICO'S GRONDEXPLOITATIES

Voor de risico's met betrekking tot grondexploitaties geldt een apart regime. De omvang van de risico's worden per exploitatie bepaald en voor voorziene verliezen wordt per exploitatie een verliesvoorziening getroffen. Het beleid is om het totaal van deze risico's als weerstandsvermogen in de Algemene Reserve Grondexploitaties (ARG) aan te houden. Het saldo is als mutatie in de Algemene Reserve verwerkt.

Voor een risicoanalyse wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid in de Jaarstukken 2018.

OVERIGE RISICO'S

Hieronder vallen de risico's die niet in de top 10 staan. Onder de overige risico's vallen ook risico's die geen financiële consequenties hebben of moeilijk financieel vertaald kunnen worden, maar wel impact kunnen hebben, zoals imago-risico's. Als de gemeente op een ongunstige manier in beeld komt, kan dit aanzienlijke risico's met zich meebrengen.

De overige risico's buiten de top 10, belopen een totaalbedrag van € 351.175.

WEERSTANDSCAPACITEIT

Onder weerstandscapaciteit wordt het geheel van middelen en mogelijkheden verstaan, waarmee niet begrote en onverwachte substantiële kosten kunnen worden opgevangen. Het is als het ware een buffer om er voor te zorgen dat het bestaande beleid en voorzieningen niet in gevaar komen, wanneer risico's werkelijkheid worden. De volgende componenten maken onderdeel uit van de weerstandscapaciteit:

Reserve nader te bestemmen middelen

Het geraamde saldo van deze reserve bedraagt begin 2020 € 2.498.243.

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN

De ratio van het weerstandsvermogen wordt als volgt berekend:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Totale weerstandscapaciteit}}{\text{Financiële impact risico's bij 90\% zekerheid}}$$

Op grond van de huidige gegevens bedraagt de ratio: € 2.498.243 / 815.175 = afgerond 3,06. Volgens de door uw raad vastgestelde Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement dient minimaal een ratio van 1,0 als streefwaarde te worden aangemerkt.

FINANCIËLE KENGETALLEN

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) schrijft voor dat in deze paragraaf een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen wordt opgenomen met een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen.

De kengetallen en de beoordeling geven gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht over de financiële positie van de gemeente.

Het gaat om de volgende kengetallen:

- 1a. netto schuldquote
- 1b. netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- 2. solvabiliteitsratio
- 3. grondexploitatie
- 4. structurele exploitatieruimte
- 5. belastingcapaciteit.

Voor de beoordeling van de financiële positie van gemeenten is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken.

De kengetallen *netto schuldquote* en *netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen*, *solvabiliteitsratio* en *grondexploitatie* hebben betrekking op de balans. De kengetallen *structurele exploitatieruimte* en *belastingcapaciteit* brengen tot uitdrukking of een gemeente over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid de gemeente heeft om de structurele baten op korte termijn te vergroten.

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De *netto schuldquote* weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De *solvabiliteitsratio* drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Het kengetal *grondexploitatie* geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten uit de programmabegroting/jaarrekening. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. Voor de berekening van dit kengetal wordt de bouwgrond in exploitatie gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting/jaarrekening (exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

De relevantie van het kengetal *structurele exploitatieruimte* is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel moet conform het Bbv in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting, waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

Voor de gemeenten wordt de *belastingcapaciteit* gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten van een meerpersoonshuishouden. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1, uitgedrukt in een percentage. omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).

Toelichting kengetallen

Er zijn door het Rijk en de provincie Overijssel geen normen gesteld, waaraan de financiële kengetallen van de gemeente moeten voldoen. Het is ook niet de bedoeling dat deze normen er komen. Het stellen van streefwaarden is een bevoegdheid van de gemeente. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in een kamerbrief in mei 2016 over het financiële toezicht op gemeenten wel een categorie-indeling gepresenteerd hoe de kengetallen gespecificeerd zouden kunnen worden. Hij heeft de gemeenten per kengetal onderverdeeld naar 3 categorieën (zie de eerste tabel hieronder). In het algemeen is categorie A minder risicovol dan categorie B en B weer minder risicovol dan C. Dit is ook het geval bij grondexploitatie, maar in geval van een hoge netto schuldquote kan een hoge grondexploitatie juist een mogelijkheid bieden om een hoge netto schuldquote te verlagen. Bij de belastingcapaciteit worden de belastingen per gemeente vergeleken met het landelijk gemiddelde. Kleiner dan 100% betekent dat de gemeente nog beneden het landelijk gemiddelde zit.

Financieel kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1a. netto schuldquote	<90%	van 90% t/m 130%	>130%
1b. netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	van 90% t/m 130%	>130%
2. solvabiliteitsratio	>50%	van 20% t/m 50%	<20%
3. grondexploitatie	<20%	van 20% t/m 35%	>35%
4. structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
5. belastingcapaciteit: woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde	<95%	van 95% t/m 105%	>105%

Het beeld van Olst-Wijhe

Kengetallen voor gemeente Olst-Wijhe bij begroting 2019	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1a. netto schuldquote	80,03%	93,56%	82,94%	84,23%	80,36%	74,93%
1b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	56,51%	74,86%	63,80%	67,61%	67,64%	62,66%
2. solvabiliteitsratio	27,54%	22,37%	21,39%	20,65%	21,90%	22,62%
3. grondexploitatie	17,02%	20,72%	16,41%	16,77%	17,31%	16,92%
4. structurele exploitatieruimte	3,12%	0,18%	-1,35%	-0,55%	-0,68%	0,41%
5. belastingcapaciteit: woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde	107,50%	109,45%	108,03%	108,65%	109,28%	109,91%

De *netto schuldquote* en de *netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen*, nemen af door een afname van de schuldpositie, veroorzaakt door aflossingen. Het percentage valt voor een deel in categorie A, de laagste risicocategorie (minder risicovol). In meerjarenbegroting zakt het percentage.

De *solvabiliteitsratio* vertoont in de meerjarenbegroting een stabiel beeld. Het eigen vermogen neemt jaarlijks af, doordat er meer aan de reserves wordt onttrokken dan dat er wordt toegevoegd. Daarnaast neemt het balanstotaal ook af, door aflossing van langlopende gemeentelijke schulden. Het percentage ligt in risicocategorie B.

Het kengetal *grondexploitatie* wijkt in de meerjarenbegroting niet significant af van de jaarrekening 2018. Het verschil met de primitieve begroting 2020 wordt veroorzaakt door lager boekwaarden overeenkomstig de jaarrekening 2018. Het percentage ligt vanaf 2020 in risicocategorie A.

Uit het kengetal *structurele exploitatieruimte* blijkt dat de gemeente haar structurele lasten met haar structurele baten kan dekken. Het percentage ligt in risicocategorie A.

Het kengetal *belastingcapaciteit* geeft aan dat onze gemeente boven het landelijk gemiddelde uitkomt (=100%). Het percentage neemt de komende jaren marginaal toe. Dit komt enerzijds doordat er meerjarig rekening wordt gehouden met de stijging van 2% op de rioolheffing. Daarnaast wordt bij deze berekening het landelijk gemiddelde belastingtarief van 2019 (conform www.waarstaatjegemeente.nl) constant gehanteerd in het meerjarig perspectief. Het percentage ligt in risicocategorie C.

PARAGRAAF 3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

INLEIDING

Volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) dient de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen tenminste de kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouwen te bevatten. Van deze kapitaalgoederen moeten in deze paragraaf zowel het beleidskader als de daaruit voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begroting worden aangegeven. De paragraaf geeft daarmee een dwarsdoorsnede van de begroting.

Het onderhoud van de kapitaalgoederen is van groot belang voor het optimaal functioneren van de gemeente, onder meer op het gebied van veiligheid, vervoer, recreatie en welzijn en welbevinden. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten.

De kapitaalgoederen van onze gemeente kunnen als volgt gerubriceerd worden:

- infrastructuur (wegen, water, riolering, civieltechnische kunstwerken);
- voorzieningen (groen, verlichting, speel- en sportfaciliteiten);
- gebouwen.

Al deze kapitaalgoederen dienen onderhouden te worden. Gezien de duurzaamheid van de kapitaalgoederen is dat een taak die continue budgettaire middelen vergt.

Voor het verwezenlijken van de meeste gemeentelijke programma's spelen de kapitaalgoederen een rol. Omdat het onderhouden van de kapitaalgoederen veel geld kost en het uitstellen van onderhoud aanvankelijk niet tot problemen leidt (maar later des te meer), is het van belang er voor te waken dat onderhoud van kapitaalgoederen niet zonder nadere besluitvorming van de raad de sluitpost van de begroting wordt.

Dit wil niet zeggen, dat er geen flexibiliteit is bij het onderhoud van kapitaalgoederen. De vereiste kwaliteit is daarbij een sterk bepalende factor.

Voor de verschillende categorieën kapitaalgoederen zijn door ons afzonderlijke onderhoudsnota's en onderhoudsplanningen opgesteld. In het meerjaren onderhoud/investering programma (MJOP / MJIP) wordt de samenhang en integraliteit, zowel organisatiebreed als met externe partijen, afgestemd. Het MJOP/MJIP kijkt telkens 5 jaar vooruit en wordt elke 2 jaar bijgesteld. De uitgangspunten voor beheer en onderhoud van de verschillende kapitaalgoederen zijn in deze paragraaf opgenomen.

BELEIDSKADER, UITVOERING EN BUDGETTEN

Het onderstaande beleidskader voor het onderhoud van de kapitaalgoederen wordt gehanteerd.

Openbare ruimte

Beleidskader

De kwaliteit van de openbare ruimte is vastgesteld op de onderstaande niveaus (verwezen wordt naar het raadsvoorstel Integraal beheer openbare ruimte (IBOR) van mei 2016). Daarvoor zijn de benodigde middelen in deze begroting opgenomen (op basis van besluitvorming in de Kadernota 2017-2021).

Het onderhoudsniveau vanaf 2019:

Extra middelen zijn beschikbaar gesteld om daarmee het onderhoud van de infrastructuur op scenario 'voldoende' te kunnen onderhouden.

Beheercategorie	Centrum	Hoofdinfra	Woongebied	Bedrijventerrein	Buitengebied
Groen	Hoog	Basis	Basis	Laag	Laag
Wegen en water	Hoog	Basis	Basis	Laag	Laag
Meubilair	Hoog	Basis	Basis	Laag	Basis
Reiniging	Hoog	Basis	Basis	Laag	Laag
Technische installatie	Hoog	Basis	Basis	Laag	Basis
Kunstwerken	Hoog	Basis	Basis	Laag	Basis

Wegen

Beleidskader

Beheer en onderhoud aan wegen vindt plaats op basis van het door ons in 2018 in verband met het IBOR plan vastgestelde Beleidsplan Wegen. Dit gebeurt op basis van de landelijk gebruikte systematiek van rationeel wegbeheer van de CROW en een schouw van de beeldkwaliteit. Elk jaar wordt de toestand van de wegverharding gemonitord. Het ene jaar op basis van beeldkwaliteit (monitor / kwaliteit schouw) en het andere jaar op basis van een uitgebreide weginspectie. Op basis daarvan stellen wij elke twee jaar een geactualiseerd beheerplan vast. In het beheerplan wordt aangegeven in hoeverre we voldoen aan de gestelde eisen en welk budget voor onderhoud nodig is voor de komende vijf jaar. Uit ons onderhoudsplan 2017 blijkt dat onze wegen op een voldoende kwaliteitsniveau zijn, waarbij de veiligheid van weggebruikers gegarandeerd is.

Reconstructies van wegen:

In het rationeel wegbeheer worden wegen beheerd volgens het rationeel wegbeheer tot vijf jaar voor reconstructie. De laatste vijf jaar wordt alleen het hoogst noodzakelijke onderhoud uitgevoerd. Reconstructies van wegen vinden plaats om uiteenlopende redenen, onder andere vanwege het einde van de levensduur van de gebruikte materialen, vervanging van riolering en verandering van de inrichting door wijziging van de functie van een weg. In programma 2 staat vermeld welke activiteiten in het kader van reconstructies worden uitgevoerd.

Kerncijfers	<i>Areaal</i>	<i>Aantal - eenheid</i>
	Aantal kilometers weg:	294 km
	waarvan (w.v.) buiten bebouwde kom	ca. 67 %
	w.v. binnen bebouwde kom	ca. 33 %
	Oppervlakte wegennet:	1.486.600 m ² ³¹
	w.v. asfalt	57 %
	w.v. klinkers	38 %
	w.v. overig	5 %

Vertaling naar begroting

De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 2.1 Verkeer en vervoer.

Openbare verlichting

Beleidskader

Het beleidsplan, Licht In Openbare Ruimte, LIOR is in 2016 vastgesteld. Het is een beeldend beleidsplan, ontsloten via internet www.olst-wijhe.verlichtinginbeeld.nl/map. Het beleidsplan gaat verder dan alleen

³¹ Ontleend aan Beleidsplan wegen 2018

	openbare verlichting. Het gaat in op alle kunstmatige verlichting in de buitenruimte van onze gemeente, inclusief de openbare verlichting. In 2017 is er een uitvoeringsplan gemaakt voor het vervangen van 992 armaturen en 250 lichtmasten in drie jaar tijd. Het eerste vervangingsjaar is 2018. In 2020 zijn er 992 armaturen vervangen en bestaat ons areaal uit 50 % led verlichting. Uitgangspunten bij het beheer en onderhoud zijn: ➤ Periodieke controle van de lampen op hun goede werking. Defecte lampen worden vervangen. Uitgangspunt is dat minimaal 97% van onze openbare verlichting brandt. ➤ Verouderde verlichting, masten en armaturen worden vervangen op volgorde van prioriteit, tijdens reconstructies en projectmatig. ➤ Duurzaamheid. In het kader van duurzaamheid passen we armaturen toe met energie zuinige verlichting en een lange levensduur.	
Kerncijfers	<i>Areaal</i>	<i>Aantal - eenheid</i>
	Lichtpunten	3.250 stuks
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 2.1 Verkeer en vervoer.	
Riolering en water		
Beleidskader	Naast de zorg voor het inzamelen van afvalwater heeft de gemeente de zorg voor hemelwater en grondwater. De daaruit voortvloeiende taken zijn geregeld in het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan Olst-Wijhe 2016-2020, dat door uw raad in december 2015 is vastgesteld. In het plan staat aangegeven: ➤ welk beleid de gemeente voert voor de zorgplichten riolering; ➤ wat de gemeente aan rioleringsvoorzieningen heeft; ➤ hoe deze worden beheerd; ➤ welke voorzieningen aan vervanging of renovatie toe zijn; ➤ welke verbeteringen nog nodig zijn, onder meer voor het milieu; ➤ hoeveel dat alles kost; ➤ hoe deze kosten op de burgers en bedrijven worden verhaald.	
Kerncijfers	<i>Areaal</i>	<i>Aantal - eenheid</i>
	Vrijvervalriolering	97 km
	(Riool)gemalen	20 stuks
	Persleidingen	2.500 m1
	Pompunits drukriolering	908 stuks
	Drukriolering	178 km
	Gemengde overstorten	16 stuks
	Regenwateruitlaten/-overstorten	34 stuks
	Randvoorzieningen (BergBezinkBassins)	4 stuks
	Inspectieputten	2.450 stuks
	Kolken	5.900 stuks
	Lijngoten	1.500 m1
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 7.2 Riolering.	
Kunstwerken		
Beleidskader	Onder kunstwerken worden verstaan: bruggen, duikers, loswal, steigers en beschoeiingen. Voor de uitvoering van het onderhoud op het niveau, zoals hierboven onder het kopje Onderhoud openbare ruimte is weergegeven, is een budget geraamd. Uitgangspunten bij dit niveau van beheer en onderhoud zijn:	

	➤ Er vindt periodiek inspectie plaats naar de kwaliteit van de kunstwerken. Schades worden gerepareerd. ➤ De brugdekken worden regelmatig gereinigd. ➤ Het dek van de houten bruggen en betonnen bruggen wordt stroef gehouden. Het totaalbeeld heeft een minimale beeldkwaliteit. Ten gevolge van de bezuinigingen in het verleden besteden we meer aandacht aan veiligheid dan aan het aanzien. (Een stroef brugdek is belangrijker dan mooi geschilderde leuningen). De nota is in 2018 geactualiseerd in verband met het IBOR plan, waarbij ook is gekeken naar de technische kwaliteit en het budget dat nodig is om veiligheid te waarborgen en tijdig voor vervanging te kunnen zorgen.	
Kerncijfers	Areaal	Aantal - eenheid
	Verkeersbruggen	29
	Spoortunnel	1
	Fietstunnel	1
	Fietsbrug	13
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 7.1 Verkeer en vervoer.	
Openbaar groen/begraafplaatsen		
Beleidskader	Het Groenbeleidsplan Olst-Wijhe 2007-2017 is door uw raad in 2006 vastgesteld. Op basis van de besluitvorming over de IBOR in 2016 vindt het onderhoudsniveau plaats, zoals hierboven bij het kopje Onderhoud openbare ruimte is aangegeven. Bij de vaststelling van het Bomenbeleidsplan in 2014 is het groenbeleid geëvalueerd. De gemeentelijke bomen, groter dan 40 cm. diameter, worden eens per 3 jaar gecontroleerd op veiligheid en onderhoud. Hiermee voldoen we aan onze zorgplicht. Het onderhoudsniveau van de begraafplaatsen handhaven we op een hoog niveau. Met het oog op het kostendekkend maken van de begraafplaatsen is in 2014 een nieuw beleids- en beheersplan vastgesteld.	
Kerncijfers	Areaal	Aantal - eenheid
	Stedelijk groen binnen de bebouwde kom: beplantingen	15 ha.
	gras (gazon, ruw gras, berm)	43 ha.
	Landschappelijk groen: gras, berm beplanting	80 ha. 2 ha.
	Begraafplaatsen	3 stuks
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie en taakveld 7.5 begraafplaatsen.	
Speelterreinen		
Beleidskader	Het beleidskader (Zo spelen wij in Olst-Wijhe) is in 2015 geëvalueerd. In de uitvoering ligt de nadruk op het aantrekkelijk en uitdagend maken van de bestaande speelvoorzieningen. Een aantal beleidsuitgangspunten: ➤ Alle speeltoestellen die in beheer van de gemeente zijn worden twee keer per jaar geïnspecteerd. Onderhoud vindt plaats volgens het Attractiebesluit. ➤ In nieuwe woonwijken wordt 3% van de beschikbare ruimte als speelruimte bestemd. ➤ Het budget voor onderhoud en vervanging van speeltoestellen is in het verleden gekort. Deze korting wordt opgevangen door een verruiming van de speelcirkels. Indien speeltoestellen aan vervanging toe zijn,	

	wordt onderzocht of het betreffende speelterrein op grond van deze ruimere speelcirkels verwijderd kan worden. ➤ Onderhoud en beheer wordt uitgevoerd op een sober niveau. ➤ Efficiency in de uitvoering is gerealiseerd door samen met buurgemeente Raalte de inkoop van speeltoestellen en valondergronden aan te besteden.	
Kerncijfers	Areaal	Aantal - eenheid
	Aantal speelplaatsen	79
	Aantal speeltoestellen	405
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn opgenomen onder programma 2, taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie speelvoorzieningen.	
Gebouwen		
Beleidskader	Voor de in gemeentelijk beheer zijnde panden zijn Meerjarenonderhoudsplanningen (MJOP's) opgesteld. Uitgangspunt daarbij is dat de technische staat van de panden conform wettelijke richtlijnen moet zijn/blijven en dat de staat van onderhoud op redelijk/goed niveau moet zijn.	
Kerncijfers	Areaal	Aantal - eenheid
	Welzijnsgebouwen	10
	Brandweerkazernes Olst en Wijhe	2
	Gymnastieklokalen	3
	Kerktorens	3
	Aula's begraafplaatsen	2
	Gemeentegebouwen	2
	Onderwijsgebouwen	Het groot onderhoud is vanaf 1-1-2015 niet langer een gemeentelijke verantwoordelijkheid.
Vertaling naar begroting	De lasten van de gebouwen zijn verwerkt binnen de verschillende programma's in de begroting.	
	Sinds 1 januari 2015 zijn de schoolbesturen voor het primair onderwijs verantwoordelijk voor de kosten van buitenonderhoud aan hun schoolgebouwen. De schoolbesturen hebben scenario's beschreven, die ervoor moeten zorgen dat op de lange termijn kwalitatief goede, kansrijke, toekomstbestendige en betaalbare voorzieningen voor onderwijs en kinderopvang in onze gemeente voorhanden zijn. Verwezen wordt naar programma 3.	

PARAGRAAF 4 FINANCIERING

INLEIDING

De wet financiering decentrale overheden (fido) stelt regels voor het financieringsgedrag van decentrale overheden. In het kader van deze wet is in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een paragraaf 'financiering' voorgeschreven, in zowel de begroting als in het jaarverslag.

In het Treasurystatuut 2019 zijn de uitgangspunten, doelstellingen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden vastgelegd. Deze is op 21 januari 2019 ter kennisname gebracht aan uw raad.

Bij de wijzigingen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de invoering van Vennootschapsbelasting (VPB) voor de lagere overheden met ingang van 2016 is de toerekening van rente een belangrijk aandachtspunt.

Hoe met ingang van 1 januari 2016 met rente dient te worden omgegaan bij de grondexploitatie stond beschreven in de notitie grondexploitaties 2016 die de commissie BBV heeft uitgebracht. In 2019 heeft de commissie de notitie grondexploitaties 2016 opgenomen in de uitgebrachte notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken.

In de notitie rente 2017 wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en -baten in de begroting en jaarstukken. De bepalingen en richtlijnen van deze notitie zijn in werking getreden met ingang van het begrotingsjaar 2018.

DOELSTELLINGEN VAN DE TREASURYFUNCTIE

De treasuryfunctie dient tot:

- verzekeren van duurzame toegang tot de financiële markten tegen acceptabele condities;
- het tegengaan van ongewenste financiële risico's, zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- het optimaliseren van de renteresultaten binnen de gegeven kaders en richtlijnen.

RISICOBEBEER FINANCIERING

De Wet fido beoogt een solide financiering bij openbare lichamen. Doel hierbij is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten. De wet kent een onderscheid tussen regels voor korte en lange termijn financiering.

In het kader van het renterisicobeleid mag de gemiddelde netto-vlokkende schuld per kwartaal van een openbaar lichaam de kasgeldlimiet niet overschrijden en mag het renterisico op het begrotingstotaal van een openbaar lichaam de renterisiconorm niet overschrijden.

De kasgeldlimiet en de renterisiconorm bedragen beide een percentage (8,5% respectievelijk 20%) van het begrotingstotaal van de gemeente. Indien een openbaar lichaam voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, stelt het daarvan de toezichthouder op de hoogte, en legt het de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring voor aan de toezichthouder.

Hieronder treft u de berekende kasgeldlimiet en renterisiconorm aan.

De kasgeldlimiet geeft de toelaatbare omvang van de netto vlokkende schuld aan en dient derhalve om het renterisico op de korte termijn te beheersen.

Berekening kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet moet berekend worden naar de situatie bij de aanvang van het kalenderjaar.

Begrotingstotaal 2020	€ 44.838.456
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,50%
Kasgeldlimiet voor 2020 (afgerond)	€ 3.811.000

De renterisiconorm heeft betrekking op schuld met een looptijd van meer dan een jaar. De norm is gericht op een evenwichtige opbouw van de vaste schuld door gemeenten. Beoogd wordt te voorkomen dat er te grote renterisico's ontstaan in enig jaar door renteherziening of (her)financiering.

Verloop stand renterisiconorm (bedragen x € 1.000,-)				
Basisgegevens renterisiconorm	2020	2021	2022	2023
1 Renteherzieningen op leningen o/g				
2 Betaalde aflossingen	1.987	1.990	1.993	1.996
3 Renterisico (1 + 2)	1.987	1.990	1.993	1.996
4a Begrotingstotaal	44.838	41.871	42.010	41.049
4b Het bij Min. Regeling vastgesteld %	20	20	20	20
5 Renterisiconorm (4a x 4b /100)	8.968	8.374	8.402	8.210
6a Ruimte onder de risiconorm (5-3)	6.981	6.384	6.409	6.214
6b Overschrijding risiconorm (3-5)				

Conclusie: gedurende de planperiode blijft het renterisico ruim beneden de aangegeven normering.

Liquiditeitsrisico's

Om zo optimaal mogelijk om te gaan met de beschikbare liquiditeiten is een overeenkomst gesloten met de Bank Nederlandse Gemeenten. Voor wat betreft de bij de andere banken aangehouden rekeningen geldt dat het streven er op gericht is om daar te kunnen beschikken over beperkte saldi. Overschotten die op deze rekeningen ontstaan, worden periodiek overgeheveld naar de hoofdrekening bij de Bank Nederlandse Gemeenten.

OPTIMALISEREN VAN DE RENTERESULTATEN

Om maximaal te kunnen profiteren van een gunstige rentestand is het van belang dat naast inzicht in de renteontwikkelingen, beschikt wordt over actuele en betrouwbare informatie over de liquiditeitspositie. In dit kader worden er periodiek liquiditeitsplanningen opgesteld. Op basis hiervan wordt inzicht verkregen in de liquiditeitspositie op korte termijn. Daarnaast worden er planningen opgesteld voor de langere termijn. Voor juiste werking van deze planningen is het tijdig kunnen beschikken over betrouwbare informatie van evident belang.

Hieronder wordt de liquiditeitenplanning voor de periode 2020-2023 weergegeven.

Liquiditeitenplanning (lange termijn)			bedragen x 1.000			
Jaar	rente	aflossing	cashflow/ grondexploitatie	investeringen	Subsidies/ aflossing	totaal
2020	875	2.021	- 2.520	2.958	-1.942	1.392
2021	804	3.071	- 760	2.807	-2.347	3.575
2022	692	3.751	- 479	0	-1.903	2.061
2023	571	2.008	- 309	0	0	2.270

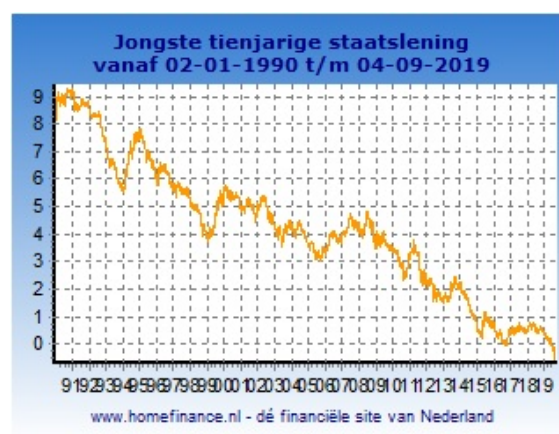
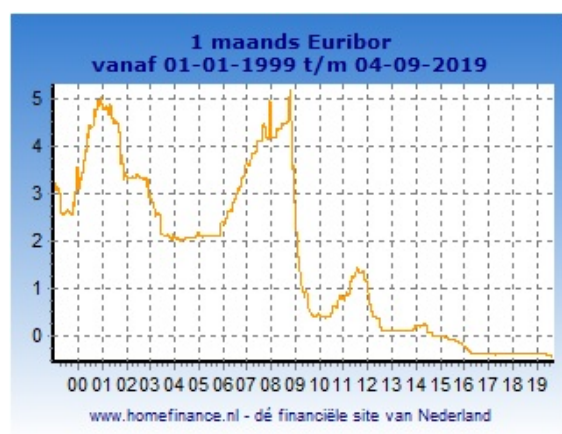
De begroting laat per 01-01-2020 een substantieel financieringstekort zien. Afhankelijk van met name de voortgang van de cashflow van de grondexploitatie zullen ter voldoening aan de wettelijke financieringsvoorschriften eventueel aanvullende geldleningen worden aangetrokken.

Schatkistbankieren/Schatkistbeleggen

Eind 2013 heeft het parlement de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) gewijzigd in verband met het rentedragend aanhouden van liquide middelen in 's Rijks schatkist (verplicht schatkistbankieren). Voor decentrale overheden (waaronder gemeenten) betekent dit dat zij verplicht zijn om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Aangezien onze gemeente niet (structureel) beschikt over overtollige middelen is de impact van de wet, afgezien van extra administratieve handelingen, voor onze gemeente beperkt.

RENTEVISIE

Zoals blijkt uit navolgende grafieken bevinden de huidige rentetarieven zich op een historisch laag niveau. De ECB zal het monetaire beleid naar verwachting verder verruimen. De lange rentetarieven zullen daardoor op zeer lage niveaus blijven.

FINANCIERINGSBELEID

Wij hanteren in beginsel het principe van integrale financiering. In dit systeem bestaat er geen direct verband tussen een bepaalde investering en het financieringsmiddel. De rentekosten voor investeringen worden toegerekend via een gemiddeld percentage, de zogenaamde omslagrente. Met ingang van 2011 bedroeg deze 4%.

Bij expliciete besluitvorming kan hier van worden afgeweken (projectfinanciering).

In Olst-Wijhe is dit van toepassing voor in het verleden aangetrokken woningbouwleningen ten behoeve van Salland Wonen welke onder dezelfde condities zijn doorverstrekt.

De aan de grondexploitatie toe te rekenen rente vanaf 2016 jaarlijks bepaald op het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente (2020: 2,81%) naar de verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen (0,72).
Met ingang van 2018 gelden voor de berekening van de (overige) omslagrente op basis van de notitie rente 2017 van de commissie BBV nieuwe voorschriften.
In onderstaand overzicht is de berekening van deze omslagrente weergegeven.
Conform de toegestane mogelijkheid is de berekende renteomslag naar boven afgerond op 2%.

RENTERESULTAAT TAAKVELD TREASURY

Overeenkomstig de in de raadsvergadering van 9 juli 2019 vastgestelde begrotingsrichtlijnen wordt voor zowel de berekening van de zogenaamde bespaarde rente alsmede voor de rentebijbeschrijving aan de reserves een percentage van 1,5% gehanteerd. Een uitzondering hierop vormt de bestemmingsreserve kapitaallasten gemeentehuis waaruit (gedeeltelijk) de kapitaallasten van het nieuwe gemeentekantoor worden gedekt (4%).

Voor de rente van op te nemen financieringsmiddelen met een korte looptijd (kasgeld) wordt op basis van de begrotingsrichtlijnen meerjarig 2,0% gehanteerd.

Gelet op de huidige historisch lage rentetarieven voor kort geld wordt voor 2020 1,5% gehanteerd.

Onderstaand overzicht schetst het renteresultaat op het taakveld Treasury over 2019.

Boekwaarde vaste activa per 1 januari 2020		58.738.111
Financieringsmiddelen per 1 januari 2019:		
1) Leningschuld	27.314.422	
	13.217.143	
2) Reserves	10.171.782	
3) Voorzieningen		
		50.703.347
Tekort aan financieringsmiddelen		8.034.764
De externe rentelasten over de korte en lange financiering:		
- Rente van langlopende geldleningen		874.526
- Rente van kasgeld (1,5% van € 8.034.764)		120.521
De externe rentebaten		- 298.161
Saldo rentelasten en baten		696.886
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend (2,03% van € 10.702.864)	- 217.268	
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (woningbouwleningen SallandWonen)	- 94.868	
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken, die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	94.868	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		479.618
Rente over eigen vermogen		182.324
Rente over voorzieningen		87.097
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (1,91%)		749.039
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag 2,00%)		- 783.640
Renteresultaat op het taakveld Treasury		34.601

PARAGRAAF 5 BEDRIJFSVOERING

BELEID EN STRATEGIE

De gemeentelijke organisatie ontwikkelt zich aan de hand van de Bedrijfsvoeringsvisie “naar de organisatie van morgen”. Deze visie is vertaald in een uitvoeringstrategie met als titel: “De organisatie van de gemeente Olst-Wijhe in de gemeenschap van de toekomst”. Daarmee speelt de organisatie in op de veranderende wereld, de gemeenschap van de toekomst en vraagstukken voor de nabije toekomst op bijvoorbeeld het gebied van het sociaal en ruimtelijk domein. De organisatie onderscheidt zich op basis van deze visie op dienstverlening, partnerschap en communicatie. Door middel van de ondersteunende programma’s dienstverlening, participatie en digitalisering wordt invulling gegeven aan de visie en strategie.

MANAGEMENT

Op managementniveau wordt door middel van teamontwikkelplannen gewerkt aan het verder toegroeien naar taakvolwassen medewerkers en taakvolwassen teams. Belangrijke input voor deze teamplannen zijn onder andere de resultaten uit de audit die eind 2017 is uitgevoerd volgens het Overheids- en Ontwikkelmodel (OO audit). Daarmee kan de organisatie wendbaar inspelen op opgaven, is er eigentijds ruimte en uitdaging voor medewerkers én wordt de omvang van het management beperkt gehouden.

FINANCIËN EN MEDEWERKERS

De afgelopen jaren hebben verschillende heroverwegingen plaatsgevonden, waardoor de organisatie een substantieel kleinere omvang heeft gekregen. De bedrijfsvoering heeft vanwege de afgeslankte formatie in het teken gestaan van wendbaarheid en balans. Afgelopen jaren is getracht om ondanks de doorgevoerde bezuinigingen te blijven anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en kwaliteit te blijven leveren aan de samenleving zonder de grenzen van ontoelaatbare werkdruk te overschrijden. Door een aantal autonome ontwikkelingen, nieuwe wet- en regelgeving, maar ook door politiek-bestuurlijke ambities én beleidsintensivering waarbij het raadsakkoord is vertaald naar een college-uitvoeringsprogramma. Om deze ambities ten uitvoer te kunnen brengen en tegelijkertijd een toekomstbestendige organisatie te realiseren is een zogenoemd strategisch personeelsplan opgesteld waar wordt ingegaan op zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve behoeften van de organisatie. Er is daarbij onderscheid gemaakt tussen formatie die nodig is om nieuwe wettelijke taken te kunnen uitvoeren en formatie met een hoge prioriteit om de continuïteit van de dienstverlening te kunnen borgen en de politiek-bestuurlijke ambities én beleidsintensivering te kunnen uitvoeren. Op basis van de besluitvorming rond de Kadernota 2020-2023 zijn alleen de maatregelen uit het strategisch personeelsplan in de begroting 2020 opgenomen die zijn gecategoriseerd als noodzakelijk nieuw beleid. Voor de onderdelen die niet zijn opgenomen in de begroting 2020 zullen de beleidsambities moeten worden bijgesteld teneinde te voorkomen dat grenzen van ontoelaatbare werkdruk worden overschreden.

Wij vinden het vanuit onze werkgeversrol belangrijk te werken aan een inclusieve samenleving waar iedereen en dan specifiek mensen met een arbeidsbeperking mee kunnen doen. Hier geven wij invulling aan door op diverse plekken in de organisatie extra banen te creëren. Ook voor de komende jaren blijft dit een belangrijk speerpunt.

Met teamplannen wordt door de Directie gestuurd op een effectieve en gestructureerde inzet van de beschikbare capaciteit voor bestuurlijke ambities en ‘going concern’ werkzaamheden. Keuzes worden aan de hand van het bestuurlijk dashboard in de portefeuilleoverleggen en in het overleg college – directie gemaakt.

Om te kijken of de organisatie met de aanpak van een Bedrijfsvoeringsvisie de uitvoeringsstrategie én een passend HRM beleid tot resultaat komt, zal de organisatie in 2020 deelnemen aan ‘Vensters voor Bedrijfsvoering’. Tevens zal er in 2020 een Medewerkers Tevredenheid Onderzoek

onder de medewerkers worden uitgevoerd. Om medewerkers ook in de toekomst te blijven binden en boeien aan onze organisatie is dit belangrijk en draagt dit bij aan een toekomstbestendige organisatie. Wij willen een zogenaamde 'ontwikkelgemeente' blijven. Dit geven wij vorm door waar de middelen en de beschikbare formatie het toelaat de HR instrumenten in samenhang en ter ondersteuning van de bestuurlijke en strategische doelen in te zetten. Speerpunten hierbij zijn het werving- en selectiebeleid met oog voor de krappe arbeidsmarkt, competentie- en talentmanagement en een opleidingsprogramma gebaseerd op de uitvoeringsstrategie zoals geformuleerd in "de organisatie van de gemeente Olst-Wijhe in de gemeenschap van de toekomst". Belangrijk aandachtspunt hierbij vormt de voorziene uitstroom van medewerkers door het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd de komende jaren (36%).

INFORMATIE

De VNG heeft in haar verenigingsstrategie De Gemeente 2020 de volgende passage opgenomen over de informatiemaatschappij.

Vrije toegang tot kennis en informatie hebben de samenleving ingrijpend veranderd. Iedereen kan in principe meedoen: de hoeveelheid informatie neemt niet alleen exceptioneel toe, het gebruik dat mensen en bedrijven ervan maken ook. De invloed van die ontwikkeling op het openbaar bestuur is immens. Wij profiteren van de geweldige kansen maar ondervinden ook de schaduwzijden van de democratisering van de informatie en informatietechnologie. Daarbij mogen we overigens niet vergeten dat een deel van onze samenleving niet voldoende aan kan haken. We zullen groepen in de samenleving moeten blijven ondersteunen, zodat zij niet over de rand van de informatiemaatschappij vallen. Het openbaar bestuur moet zich aan de informatiesamenleving aanpassen, anders zal de samenleving het openbaar bestuur wel aanpassen. Dat gaat een stuk verder dan papierloos vergaderen of het onderhouden van een website met gemeentelijke informatie. De aanpassing aan en adaptatie van de informatiesamenleving zal op verschillende niveaus moeten plaatsvinden: bij de bestuurlijke taakuitoefening, in de interne werkprocessen en in de gemeentelijke dienstverlening. Informatietechnologie is een belangrijke sleutel voor de verbetering van de gemeentelijke dienstverlening.

Een gestroomlijnde ICT-infrastructuur is belangrijk, zowel binnen de overheid als tussen de overheid en betrokken partners. Onder de noemer Digitale Agenda 2020 zetten we in op een collectieve aanpak voor gemeenten.

Dit doen we door middel van het faciliteren van projecten, met als kern 'samen doen wat samen kan: collectief optreden waar mogelijk maakt ons sterk'.

De drie ambities van de Digitale Agenda 2020 zijn:

1. Transparant en efficiënt werken.
2. Werken als één overheid.
3. Standaardiseren waar mogelijk en lokaal maatwerk bieden waar nodig".

In DOWR verband is met het oog op bovenstaande ontwikkelingen in de informatiemaatschappij en de Digitale agenda 2020 gewerkt aan een nieuwe I-visie, waarin een meerjarenperspectief voor de Informatie en ICT ontwikkeling van de gemeenten wordt geschetst, inclusief een doorkijk van te verwachten kosten voor realisatie van het meerjarenperspectief. Op basis van de door de raden van de drie gemeenten vastgesteld I-visie worden uitvoeringsplannen opgesteld voor de domeinen sociaal, ruimte, dienstverlening en bedrijfsvoering die ook van een financiële vertaling worden voorzien.

De DOWR gemeenten kennen ieder een eigen ontwikkelagenda om invulling te geven aan de positionering en taakinvulling. Het DOWR programma digitalisering is bijvoorbeeld vertaald naar een Programma Informatiemanagement Olst-Wijhe. Dit programma draagt zorg voor een goede een goede vertaling van eisen en wensen vanuit de gemeente Olst-Wijhe richting de DOWR werkorganisaties en draagt bij aan de ondersteuning en begeleiding van de organisatie bij het verder digitaliseren van haar werkprocessen.

Het belang van informatieveiligheid en privacybescherming neemt toe. Investerings zijn nodig in de ICT-infrastructuur om informatieveiligheid op het vereiste niveau te krijgen. Ook nieuwe

regelgeving als de AVG dwingt ons tot extra maatregelen, processen en procedures. Voor een goede borging van informatieveiligheid en privacy zijn in de begroting budgetten geraamd.

PROCESSEN

Met permanent verbeteren ('lean'), met werken aan taakvolwassen medewerkers en teams, met programmatisch werken, met samenwerken in DOWR verband, met digitalisering, met investeren in het bestuurlijk – ambtelijk samenspel wordt gewerkt aan een organisatie die goede resultaten laat zien, waarbij het benutten van de kracht van de kleine gemeente het uitgangspunt vormt.

RESULTAATGEBIEDEN

De kwaliteit van onze bedrijfsvoering wordt uiteindelijk afgemeten aan de behaalde resultaten. Resultaten die gerealiseerd moeten worden met beperkte financiële middelen en met een relatief kleine formatie.

Het optimaliseren (lees: minimaliseren) van het kostenniveau blijft een belangrijk speerpunt voor de bedrijfsvoering. Daarbij mag de kwaliteit van de dienstverlening in de richting van onze burgers, bedrijven en instellingen niet uit het oog worden verloren. Hiervoor is het ook belangrijk aandacht te hebben voor de tevredenheid, werklast en werkdruk van medewerkers. Door ons instrumentarium van klanttevredenheidsonderzoeken, medewerkerstevredenheidsonderzoeken, Vensters voor Bedrijfsvoering en deelname aan de burgerpeiling van www.waarstaatjegemeente.nl consequent toe te passen, monitoren wij periodiek en gestructureerd onze resultaten. Door middel van periodieke deelname aan bepaalde benchmarks plaatsen we dit ook in een perspectief.

Tenslotte wordt de kwaliteit van de organisatie in een cyclus van drie jaar permanent gemonitord volgens de principes van het Overheids- Ontwikkelmodel (INK-based). Dit vormt weer de input voor de organisatie-ontwikkeling en de teamontwikkelingsplannen.

PARAGRAAF 6 VERBONDEN PARTIJEN

INLEIDING

Onze gemeente werkt met een aantal verbonden partijen samen om de gewenste beleidseffecten uit de begroting op een efficiënte - en doelmatige wijze te realiseren. Met deze externe partijen is de samenwerking op verschillende manieren georganiseerd.

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn partijen waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang (deelneming) heeft. We spreken van financieel belang als de gemeente aansprakelijk is bij niet nakoming van verplichtingen of als er geen verhaalmogelijkheden zijn bij een faillissement. We spreken van een bestuurlijk belang als de gemeente zeggenschap heeft, bijvoorbeeld als een wethouder, raadslid of ambtenaar zitting heeft in het bestuur of namens de gemeente stemt bij een algemene vergadering van aandeelhouders.

In de "Kadernota Verbonden Partijen" zijn de verschillende soorten verbonden partijen toegelicht en zijn er regels vermeld voor het aangaan van diverse nieuwe samenwerkingen. Het proces van deelnemingen is een dynamisch gebeuren. Daarom treft u net als vorig jaar weer een aantal wijzigingen, c.q. aanvullingen aan die passen binnen de huidige kaders van de "Kadernota Verbonden Partijen".

STURINGSARRANGEMENTEN

Uw raad is op 5 februari 2018 akkoord gegaan met de gekoppelde arrangementen per verbonden partij. Binnen elk arrangement heeft ons college van B&W een actieve informatieplicht richting uw gemeenteraad ten tijde van relevante gebeurtenissen rondom een verbonden partij. Daarnaast kan er per verbonden partij maatwerk worden geleverd. Onderstaande arrangementen zijn in de nota verbonden partijen vastgesteld:

Arrangement:	Welke taken:
BASIS	Verbonden partijen binnen dit arrangement hebben een laag risicoprofiel. Er wordt enkel de wettelijk verplichte informatie verstrekt.
STANDAARD	Verbonden partijen binnen dit arrangement hebben een gemiddeld risicoprofiel. Er wordt naast de wettelijk verplichte informatie ook extra informatie verstrekt in de programmabegroting en jaarstukken. Deze extra informatie komt terug bij de paragraaf verbonden partijen en bij de relevante beleidsonderwerpen.
EXTRA	Verbonden partijen binnen dit arrangement hebben een hoog risicoprofiel. Er wordt naast de wettelijk verplichte informatie en de extra informatie in de programmabegroting en jaarstukken ook aandacht besteed in de gemeentelijke bestuursrapportages. Daarnaast komen alle planning en control documenten van deze verbonden partij op de ingekomen stukkenlijst van de gemeenteraad.
MAATWERK	Voorbeelden zijn: werkbezoeken, workshops voor raad en college. Maar ook inhoudelijk, bijvoorbeeld het informeren/adviseren van ons college voor een bestuurlijk overleg, vooraf of achteraf (al naar gelang het onderwerp). Het presidium stelt de maatwerkafspraken in het jaarprogramma op.

RISICO'S

Afhankelijk van de mate van verbondenheid (bijv. geplaatst aandelenkapitaal) zijn wij in meer of mindere mate in staat om invloed op het beleid van de betreffende verbonden partij uit te oefenen. In de "Kadernota Verbonden Partijen" is besloten gebruik te maken van

arrangementensystematiek. Om te bepalen welk arrangement op een verbonden partij van toepassing is, wordt er om de twee jaar, in de periode na het zomerreces van de Raad, een algemene (bestuurlijke en financiële) risicoanalyse uitgevoerd. Deze analyse leidt tot een risicoclassificatie van elke verbonden partij waaraan een sturingsarrangement gekoppeld wordt. Hoge risico's worden meegenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Uw raad van 5 februari 2018 heeft ingestemd met de gekoppelde arrangementen per verbonden partijen.

Hieronder treft u een beknopt overzicht aan van de kengetallen per verbonden partijen:

Verbonden Partijen 2020	Gekoppeld Arrangement	Maatwerk	Soort	EV 31-12-19	EV 31-12-20	VV 31-12-19	VV 31-12-20	Resultaat 2018	Dividend 2018
Gemeenschappelijke regelingen:									
GGD IJsselland	STANDAARD		GR	€ 1.422	€ 1.472	€ 5.283	€ 5.095	€ 1.849	
Veiligheidsregio IJsselland	STANDAARD	MAATWERK	GR	€ 4.008	€ 4.617	€ 31.421	€ 30.395	€ (352)	
KonnecteD GR	STANDAARD		GR	€ 11.158	nb	nb	nb	€ 1	
RSJ / BVO jeugdzorg	STANDAARD	MAATWERK	GR	€ 15.326		nb		nb	
Omgevingsdienst IJsselland	EXTRA	MAATWERK	GR	€ 755	€ 755	€ 2.103	€ 2.103	€ 755	
Toezichthoudendorgaan de Mare	BASIS		GR	nvt		nvt		nvt	nvt
Vennootschappen:									
KonnecteD BV*	STANDAARD		B.V.	€ 8.088		nb		€ (316)	
Vordering op Enexis*	BASIS		B.V.	€ (2)		€ 356.324		€ (11)	
Verkoop Vennootschap*	BASIS		B.V.	€ 112		€ 30		€ (39)	
CBL Vennootschap*	BASIS		B.V.	€ 137		€ 22		€ (10)	
Claim staat venn / CSV Amsterdam*	BASIS		B.V.	€ 746		€ 45		€ (124)	
Publiek Belang Elektriciteitsproductie*	BASIS		B.V.	€ 1.605		€ 24		€ (15)	
ROVA*	BASIS		N.V.	€ 32.516		€ 58.017		€ 5.784	€ 91
Enexis*	BASIS		N.V.	€ 4.021.000		€ 3.691.000		€ 200	€ 37
Wadinko*	BASIS		N.V.	€ 67.657		€ 1.521		€ 3.200	€ 30
Bank Nederlandse Gemeenten*	BASIS		N.V.	€ 4.991		€ 132.518		€ 337.000	€ 52
Overige:									
Dimapact*	BASIS		VN	€ 1.123		€ 1.737		€ 350	

* De begrotingscijfers van deze partijen zijn nog niet bekend. Om deze reden zijn de laatste bekende jaarrekening cijfers weergegeven

Op de volgende pagina's wordt uw raad geïnformeerd over het risico bij de verbonden partijen in het arrangement extra en standaard.

GGD IJsselland (GR)		Zwolle
Bestuurlijke vertegenwoordiging:		Burgemeester A.G.J. Strien
Arrangement:	Standaard	
Openbaar belang (doelstelling)		
Beschermen en bevorderen van de gezondheid van onze inwoners.		
Bestuurlijk belang		
De GGD IJsselland wordt gevormd door elf gemeenten. Onze burgemeester heeft zitting en inspraak in het algemeen bestuur.		
Financieel belang		
De jaarlijkse bijdrage aan de GGd bedraagt in 2020 € 664.000		
Risico		
Elke gemeent geeft een bijdrage per inwoner voor de basisproducten die voor alle gemeenten gezamenlijk worden uitgevoerd (inwonerbijdrage). GGD IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. De weerstandscapaciteit wordt geëvalueerd op basis van een financiële risico inventarisatie. Aanvullende producten en diensten worden gefinancierd door de gemeenten die deze afnemen. Voor de risico's voor incidentele aanvullende diensten (maatwerk en projecten) is een apart voorziening getroffen. Indien de weerstandvacapiteit niet voldoet kunnen gemeenten - naar rato van het inwoneraantal - worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort.		

Veiligheidsregio IJsselland (GR)		Zwolle
Bestuurlijke vertegenwoordiging:		Burgemeester A.G.J. Strien
Arrangement:	Standaard	
Openbaar belang (doelstelling)		
Zorgdragen voor de veiligheid van onze inwoners door veiligheidstaken uit te voeren op basis van de Wet veiligheidregio's.		
Bestuurlijk belang		
De veiligheidsregio wordt gevormd door elf gemeenten. Onze burgemeester heeft zitting en inspraak in het dagelijks bestuur en in het algemeen bestuur.		
Financieel belang		
De bijdrage in 2020 bedraagt € 1.494.319, dat circa 4 % van de totale bijdragen van overheden.		
Risico		
Er is een risicoprofiel opgesteld om de risico's van de organisatie in kaart te brengen. Deze zijn in een rapportage vastgelegd. De tien risico's met de meeste invloed op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit zijn: Grootschalige/langdurige inzet, stijgende rentepercentages, fiscale controles, stijgende pensioenpremies, datalek, transitie meldkamer, besluiten van het Veiligheidsberaad met financiële of personele gevolgen, marktontwikkelingen oefentrajecten, wijzigingen in beleid of financiering van de Rijksoverheid en complexiteit Europese aanbestedingen. Op basis van alle risico's met bijbehorende inschatting is een analyse gemaakt van de benodigde weerstandsvermogen voor Veiligheidsregio IJsselland. Met behulp van een zogenaamde Monte-Carlo (MC)-simulatie is het verband tussen risico en aan te houden weerstandsvermogen bepaald. Uit de rapportage van risicomangement blijkt dat, op basis van een zekerheidspercentage van 90%, het weerstandsvermogen 1,18 miljoen euro zou moeten bedragen. De benodigde weerstandscapaciteit ligt in de lijn der verwachting op basis van de bedragen die andere veiligheidsregio's hanteren. Veiligheidsregio IJsselland heeft op 31-12-2018 een weerstandsvermogen van één miljoen euro, dat geeft een betrouwbaarheid van 85%. Dit betekent dat de veiligheidsregio bij een dergelijke weerstandscapaciteit naar verwachting eenmaal in de zes à zeven jaar niet in staat zal zijn zonder aanvullende financiering een positief eigen vermogen te behouden. Op basis van het huidige risicoprofiel is de beschikbare weerstandscapaciteit als onvoldoende te beschouwen. Het is echter wel raadzaam definitieve uitspraken pas te doen wanneer enige ervaring is opgedaan met de gevolgde werkwijze in het benoemen en inschatten van risico's. De benoemde risico's kunnen langdurige financiële gevolgen hebben. De eventuele financiële gevolgen kunnen voor een beperkte periode worden gedekt. In die periode moet een structurele oplossing worden gevonden. De gemeente kan worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort, zie bovenstaand percentage.		

Konnected (GR) en (BV)		Deventer
Bestuurlijke vertegenwoordiging:		Wethouder H.H. Engberink en wethouder A.G.J. Bosch
Arrangement:	Standaard	
Openbaar belang (doelstelling)		
Konnected (voorheen Sallcon) is een sociaal werkvoorzieningsschap voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Connected is één van de partijen die de participatiewet uitvoert.		
Bestuurlijk belang		
De Gemeenschappelijk Regeling (GR), het samenwerkingsverband tussen de gemeenten Deventer en Olst-Wijhe, is 100% aandeelhouder van Connected.		
Financieel belang		
De bijdrage bedraagt € 1.823.000		
Risico		
Door de afbouw van de rijksbijdrage WSW worden in meerjarenperspectief exploitatieverliezen geleden die met inzet van eigen reserves t/m 2024 (GR en BV) kunnen worden gedragen. De op handen zijnde transitie van KonnecteD naar een modern WerkLeerBedrijf (WLB) wordt in 2019 uitgewerkt in het te herijken bedrijfsplan KonnecteD. In de meerjarenbegroting is met deze transitie op geen enkele wijze rekening gehouden. De hoogte van de noodzakelijke investeringen ten behoeve van de transitie naar een WLB alsook de financiële effecten van het WLB op de meerjarenbegroting zijn op dit moment niet in te schatten. Wel is de verwachting dat dit te zijner tijd een aanzienlijke financiële impact zal hebben op zowel de meerjarenbegroting als de vermogenspositie. De investeringen doen in aanvang een belangrijk beroep op de liquiditeiten, terwijl het effect op de toekomstige resultaten zowel een positief als negatief financieel effect met zich mee kan brengen.		

Regionale Samenwerkingsorganisatie Jeugd		Zwolle
Bestuurlijke vertegenwoordiging:		Wethouder M. Blind
Arrangement:	Standaard	
Openbaar belang (doelstelling)		
Uitvoeringsorganisatie Jeugdzorg IJsselland handelt namens onze gemeente de facturen van de jeugdzorgaanbieders af. De organisatie heeft ten doel dit efficiënter en effectiever te doen dan de gemeente.		
Bestuurlijk belang		
De BVO Jeugd (GR) wordt gevormd door 11 gemeenten in de regio IJsselland. Alle gemeenten zijn gezamenlijk 100% eigenaar van de BVO.		
Financieel belang		
De bijdrage voor apparaatskosten bedraagt € 68.000. Voor de begroting 2020 wordt een nieuwe verdeelsleutel ontworpen. De nieuwe verdeelsleutel zal zo veel mogelijk aansluiten bij de oude verdeelsleutel o.b.v. de circulaires. Als de nieuwe verdeelsleutel is goedgekeurd door het Bestuurlijk Overleg zal deze worden toegepast en hier worden opgenomen. De begroting 2020 zal later in 2019 worden vastgesteld.		
Risico		
Het RSJ IJsselland heeft geen weerstandsvermogen of algemene reserves die kunnen worden ingezet ter dekking van risico's. Een nadelig of voordelig exploitatieresultaat komt voor rekening c.q. ten goede van de deelnemende gemeenten. Praktisch gezien betekent dit dat alle risico's ten laste van de deelnemende gemeenten komen. Binnen de deelnemende gemeenten dient weerstandsvermogen aanwezig te zijn voor toekomstige negatieve resultaten.		

Omgevingsdienst IJsselland (GR)		Zwolle
Bestuurlijke vertegenwoordiging:		Wethouder M. Blind
Arrangement:		Extra
Openbaar belang (doelstelling)		
De omgevingsdienst IJsselland (OD) voert voor onze gemeenten de kerntaken uit de wet WABO uit. Daarnaast voert de OD de VTH-taken uit (vergunning, toezicht en handhaving) op bedrijven en inwoners.		
Bestuurlijk belang		
De Omgevingsdienst (OD) en de deelnemende overheden werken samen door middel van Dienstverleningsovereenkomsten (DVO). De OD wordt gevormd door elf gemeenten, de provincie Overijssel en de veiligheidsregio. Onze wethouder M. Blind heeft zitting en inspraak in het algemeen bestuur.		
Financieel belang		
De bijdrage bedraagt € 522.324.		
Risico		
Uit de financiële risicoanalyse blijkt dat de Omgevingsdienst 1% van de totale begroting heeft opgenomen om onvoorziene kosten te dekken. Hiervoor is € 94.000 in de begroting gereserveerd. De Omgevingsdienst IJsselland heeft een algemene reserve van € 755.258. De Omgevingsdienst heeft deze reserve na de start in 2018 opgebouwd. Eventuele financiële tekorten kunnen worden gedekt uit deze reserve.		

PARAGRAAF 7 GRONDBELEID

INLEIDING

Grondbeleid is om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege de relatie met de doelstelling van programma 2 Leefomgeving en in de tweede plaats vanwege het financiële belang en de risico's.

Grondbeleid gemeente Olst-Wijhe

In de Nota Grondbeleid 2018 – 2021 wordt het begrip grondbeleid als volgt gedefinieerd:

“Het op zodanige wijze handhaven van het bestaande grondgebruik, het innemen van grondpositie, dan wel het zodanig realiseren van gewenste veranderingen in dat grondgebruik, dat dit past in de doelstellingen die de gemeente geformuleerd heeft in het kader van het ruimtelijke beleid.”

Hieruit blijkt dat het grondbeleid een belangrijke bijdrage levert aan de realisatie van de ruimtelijke doelstellingen.

In de huidige Nota Grondbeleid wordt uitgegaan van een situationeel grondbeleid, waarbij per initiatief/ontwikkeling wordt gekozen welke vorm van grondbeleid door de gemeente wordt gehanteerd: actief of faciliterend. De gemeente heeft voor de recente toekomst voldoende grondposities om de geplande ontwikkelingen mogelijk te maken. Voor de langere termijn vindt verkennend onderzoek plaats. Daarnaast bewegen andere partijen zich op de grondmarkt waardoor ook de instrumenten voor het faciliterende grondbeleid steeds meer moeten worden ingezet. De Wet ruimtelijke ordening (grondexploitatiewet) biedt de mogelijkheid om via overeenkomsten of exploitatieplannen gemeentelijke kosten te verhalen. Daarnaast kunnen eisen aan bijvoorbeeld woningbouwprogrammering, fasering of de inrichting van de openbare ruimte worden gesteld.

Jaarlijks worden de grondexploitaties van de lopende projecten aangepast aan de huidige marktsituatie. Dit betekent dat voor alle exploitaties is gekeken naar het uitgiftetempo van de kavels en de grondprijzen. Ook is nauwkeurig gekeken naar de in elke grondexploitatie opgenomen plankosten. Wij streven naar sluitende grondexploitaties. Dit is echter niet altijd het geval, mede als gevolg van de slechte marktomstandigheden tijdens de economische crisis. Is er sprake van een verwacht verlies op een grondexploitatie, dan wordt er op basis van de BBV-regelgeving een verliesvoorziening getroffen.

Uitvoering grondbeleid

De uitvoering van het grondbeleid behelst voornamelijk de volgende taken:

- Het beheer van onroerende zaken (permanent beheer)
- Productie van bouwgronden, grondexploitatie (verwerving, tijdelijk beheer, bouwrijp maken, verkoop bouwgrond en woonrijp maken).
- Het maken en vastleggen van afspraken met derden in een (anterieure) overeenkomst betreffende de kosten van de grondexploitatie van de locatie, planschadekosten, financiële zekerheidsstelling, tijdvak en fasering, locatie-eisen, woningbouwcategorieën en de planologische procedures.

Regelgeving

Binnen de grondexploitatie zijn de financiële risico's die worden gelopen vaak groot en de doorlooptijden lang. Een helder beeld en een reële inschatting van de financiële risico's is dan op zijn plaats. Van de resultaten van de grondexploitaties wordt verwacht dat deze positief zijn en/of een substantiële bijdrage leveren aan de (ruimtelijke) doelstellingen. Als blijkt dat het (geprognosticeerde) resultaat van een exploitatie negatief uitvalt, moet er, conform de voorschriften in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een voorziening ter

afdekking van het tekort gevormd te worden ten laste van de algemene middelen of reserves. Heeft een grondexploitatie een gecalculeerde winst, dan moet deze (tussentijdse) winst worden genomen volgens de percentage of completion methode (poc-methode). Deze methode houdt in dat voor zover er gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd er naar rato van de voortgang van de grondexploitaties winst genomen moet worden. Als er nog risico's of onzekerheden bestaan ten aanzien van het te realiseren resultaat, dan moeten deze eerst in het verwachte resultaat worden verdisconteerd alvorens de poc-methode wordt toegepast. Winstnemingen worden toegevoegd aan de algemene reserve grondexploitaties.

De Commissie BBV heeft een aantal stellige uitspraken gedaan ten aanzien van de regelgeving met betrekking tot de grondexploitatie in hun Notitie Grondexploitaties 2016 (maart 2016). Eén van de uitspraken betreft de rente. Deze moet worden gebaseerd op het gewogen gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding VV/TV (vreemd vermogen/totaal vermogen). Het gemiddelde rentepercentage wordt jaarlijks vastgesteld. Een andere stellige uitspraak betreft de disconteringsvoet. Dit is voor alle gemeentes bepaald op maximaal 2%. Hierbij is aangesloten bij het prijsinflatiestreefcijfer van de Europese Centrale Bank.

Resultaten grondexploitaties

De huidige grondexploitaties zijn opgesteld conform de stellige uitspraken van de Commissie BBV. In onderstaand overzicht zijn de resultaten van de grondexploitaties weergegeven, zoals deze zijn opgenomen in de jaarrekening 2018. Eveneens is inzichtelijk gemaakt welk deel van het verschil ten opzichte van de jaarrekening 2017 het gevolg is van projectinhoudelijke wijzigingen.

Resultaten onderhanden werken	A	B	C	D	D-C	
	Resultaat* JR 2017 per 1-1-2018	Toevoeging 2% rente	Resultaat* JR 2017 per 1-1-2019	Resultaat* JR 2018 per 1-1-2019	Projectinhoudelijk verschil	
Meente Zuid	€ 248.426	€ 4.969	€ 253.395	€ 157.341	€ -96.054	Nadelig
Wesepe bedrijventerrein	€ -171.975	€ -3.440	€ -175.415	€ -285.329	€ -109.915	Nadelig
Wesepe woningbouw	€ -828.514	€ -16.570	€ -845.084	€ -732.130	€ 112.954	Voordelig
Noorder Koeslag**	€ 1.368.238	€ 27.365	€ 1.395.603	€ 585.422	€ -810.181	Nadelig
Boerhaar						Afgesloten
Zonnekamp Oost***	€ 253.206	€ 5.064	€ 258.270	€ 84.575	€ -173.695	Nadelig
Zonnekamp West****	€ 5.395	€ 108	€ 5.503	€ 1.343	€ -4.160	Nadelig
De Enk	€ -2.322.967	€ -46.459	€ -2.369.426	€ -2.382.583	€ -13.157	Nadelig
Totaal	€ -1.448.191	€ -28.964	€ -1.477.155	€ -2.571.361	€ -1.094.206	Nadelig
					D-C	D-A
Totaal verlies	€ -3.323.456		€ -3.389.925	€ -3.400.042	€ -10.117	€ -76.586 nadelig
Totaal winst	€ 1.875.265		€ 1.912.770	€ 828.681	€ -1.084.089	€ -1.046.584 nadelig

* : contante waarde per 1 januari

** : Resultaat JR2018 na winstneming van € 688.915

*** : Resultaat JR2018 na winstneming van € 60.331

**** : Resultaat JR 2018 na winstneming van € (39.422)

€ 709.824

Winstneming ZKW

Door gewijzigd resultaat per 1-1-2019 blijkt uit de geactualiseerde grex dat er minder winst hoeft te worden genomen volgens de POC-methode (derhalve negatieve winst).

Het resultaat/perspectief voor het totaal van alle grondexploitaties ziet er in het kort als volgt uit:

- Het verwachte resultaat van de grondexploitaties op contante waarde 1 januari 2019 bedraagt, nadat winst is genomen, in totaal circa € 2,57 miljoen negatief (zie kolom D; dit

was per 1 januari 2018: 1,45 miljoen negatief (kolom A)). Dit resultaat van - € 1.046.584 wordt voor een groot deel veroorzaakt door de tussentijdse winstneming van € 709.824.

- De opbrengst grondverkoop in 2018 (exclusief rente, inschrijfgelden en waarborgsommen) bedraagt € 3,82 miljoen, in 2017 was deze 3,33 miljoen.
- Voor een aantal projecten moet de voorziening te verwachten verliezen worden opgehoogd. Dit wordt vooral veroorzaakt door de onvoorziene kostenstijging in de civieltechnische ramingen, vanwege forse prijsstijging van bouwmaterialen en personeelskosten in deze sector. De voorziening te verwachten verliezen grondexploitatie wordt gevormd ter afdekking van alle negatieve complexen, per contante waarde per 1 januari van dat jaar. In de jaarrekening 2017 was dit een bedrag van € 3,32 miljoen. Per 1 januari 2019 is er een bedrag van € 3,40 miljoen nodig. Per saldo is de voorziening te verwachten verliezen grondexploitatie met € 76.586 opgehoogd.

Specifieke ontwikkelingen grondexploitatie

Algemeen

De grondexploitatie zijn bij de jaarrekening 2018 uitgebreid tegen het licht gehouden. Dit heeft geleid tot aanpassingen van de grondexploitatie en de verliesvoorziening. De economie trekt aan. Dit heeft vooral zijn weerslag op de verkoop van woningbouw kavels. In de grondexploitatie voor woningbouw is rekening gehouden met deze economisch gunstiger tijden. Ook is merkbaar dat de markt voor bedrijfskavels enigszins aantrekt. Op basis van onderzoeken van Stec en de provincie is een overschot aan bedrijventerreinen geconstateerd, waarbij een deel van dit overschot is toe te rekenen aan gemeentelijke gronden. In de jaarrekening 2016 zijn de opbrengsten van het bedrijventerrein Wesepe reeds verder uitgefaseerd evenals in de jaarrekening 2018. De grondopbrengsten van het bedrijventerrein De Enk in de jaarrekening 2016 naar beneden bijgesteld naar agrarische waarde. Derhalve is deze overprogrammering financieel verwerkt in de grondexploitatie. Door onder andere extra personele inzet wordt de verkoop van bedrijfskavels gestimuleerd. De resultaten hiervan worden langzaam zichtbaar.

Meente Zuid

Op dit bedrijventerrein is bijna 0,5 hectare uitgeefbaar. In de grondexploitatie wordt uitgegaan van een verkoop in twee delen, waarvan inmiddels één deel is gereserveerd.

Wesepe bedrijventerrein

Op dit bedrijventerrein zijn nog 6 bouwrijpe kavels van gezamenlijk 1,3 hectare uitgeefbaar. De looptijd van het project is tot en met 2029. De belangstelling voor dit bedrijventerrein trekt duidelijk aan, maar heeft nog niet geleid tot concrete verkopen. Helaas zijn er in 2018 hier geen kavels verkocht.

Wesepe woningbouw

Dit zijn twee woonvelden die bijdragen aan de verbinding tussen het kerkdorp en het lintdorp. Het woonveld Tollenaar is geheel uitgegeven. In woonveld Veldwachter zijn nog 3 kavels beschikbaar. Begin 2020 wordt in overleg met de bewoners het definitieve inrichtingsplan openbaar gebied opgesteld. Uitvoering hiervan – te beginnen met Tollenaar - zal plaatsvinden nadat de meeste woningen gerealiseerd zijn (verwachting: 2020/2021).

Noorder Koeslag

In de woonwijk Noorder Koeslag worden kavels verkocht door de gemeente. Ook worden er woningen verhuurd door SallandWonen en verkocht door projectontwikkelaar Rotij Grondvast BV. De woonwijk is verdeeld in vier fasen. Fase 1 en 2 zijn nagenoeg afgerond en de kavels in fase 4 zijn verkocht. Eind 2019 worden de kavels voor de laatste fase (3) in de verkoop gebracht. In deze fase wordt ruimte geboden aan sociale woningbouw (SallandWonen en Rotij Grondvast B.V.) en, projectmatige woningbouw (Rotij Grondvast B.V.) en woningbouw in particulier opdrachtgeverschap. Hierbij worden door de gemeente kavels in verschillende prijsklassen aangeboden. Bij de jaarrekening 2018 is conform de BBV ca. € 690.000 winst genomen.

Zonnekamp Oost

Zonnekamp Oost betreft de realisatie van een woonwijk in Olst. De woonwijk is voor ca 60% gereed. In 2017 en 2018 hebben we kavels voor twee-onder-een-kap- en vrijstaande woningen aangeboden, waarvan het merendeel is verkocht of in optie is genomen. Een groot aantal verkochte kavels worden in 2019 en 2020 bebouwd. Daarnaast is een aanbestedingsprocedure voor de verkoop van grond voor 12 kavels doorlopen, waarbij overeengekomen is dat er minimaal vier 'nul op de meter' (Nom)- woningen gerealiseerd worden. Bouwbedrijf Bongers is voornemens 8 Nom-woningen te realiseren in 2019/2020. De overige kavels worden via de kavelwinkel aangeboden (verkoop volgens het principe 'wie het eerst komt, het eerst maalt'). In 2019 is een herziening van het bestemmingsplan voor het laatste woonveld vastgesteld. In het najaar 2019 worden 6 kavels voor de realisatie van kleine 2-onder-een-kapwoningen op de markt gebracht. Tevens is er een koopovereenkomst gesloten met Salland Wonen voor de realisatie van 4 sociale huurwoningen (Nul op de meter). De straten worden, in overleg met bewoners, nadat de bebouwing gereed is, woonrijp gemaakt. Bij de jaarrekening 2018 is conform de BBV ca. € 60.331 winst genomen.

Zonnekamp West

In Zonnekamp West is de laatste bouwrijpe kavel recent teruggegeven. Deze wordt wederom in verkoop gebracht. In 2018 is het laatste gebied woonrijp gemaakt. Bij de jaarrekening 2016 en 2017 is conform de BBV respectievelijk € 850.000, ca. € 365.000 winst genomen. Bij de jaarrekening 2018 is de eerdere winstname neerwaarts bijgesteld (- € 39.422). Voor de nog te maken kosten en de nog te ontvangen opbrengsten zullen voorzieningen worden gecreëerd zodat het project kan worden afgesloten.

De Enk

De uitvoerende werkzaamheden voor de herstructurering van De Enk bevinden zich in de afrondende fase. Op de vrijgekomen locatie van Van Gurp worden woningen en bedrijfsboxen gerealiseerd door HMO. Daarmee is de herstructurering van De Enk afgerond. In 2019 zal duidelijkheid verkregen worden over hoe om te gaan met de twee resterende kavels en op basis daarvan wordt de grondexploitatie afgerond.

Olstergaard

De verwachting is dat de eerste grondexploitatie van dit nog te realiseren innovatieve woningbouwproject in december 2019 wordt vastgesteld, waarna deze grondexploitatie meegenomen wordt in de periodieke actualisatie grondexploitaties dat onderdeel uitmaakt van de planning- en control cyclus.

Materiële vaste activa (MVA)

De Meente Noord

Gronden die nog niet gekwalificeerd zijn als bouwgrond in exploitatie (BIE) moeten op de balans onder materiële vaste activa (MVA) worden verantwoord. Het bedrijventerrein de Meente Noord is daarom herlabeld (raadsbesluit 28-11-2016) en is als MVA aangemerkt en tegen de boekwaarde ultimo 2015 onder de MVA opgenomen. Uiterlijk 31 december 2019 wordt er een besluit genomen om deze in exploitatie te nemen (BIE) dan wel dat er een marktwaardetoets plaatsvindt tegen de geldende bestemming, welke mogelijk kan leiden tot een afwaardering.

HOOFDSTUK 3 FINANCIËLE BEGROTING

3.1 OVERZICHT BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

BEGROTING 2020 - 2023							
Meerjaren Begroting							(x €1.000)
Begroting 2018 - 2021	Rekening 2018	Begroting 2019 n.w.	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	N/V
Lasten programma bestuur, dienstverlening en veiligheid	3.086	3.177	3.365	3.385	3.383	3.383	
Lasten Leefomgeving	12.304	14.276	12.211	10.670	9.247	9.413	
Lasten Samenleving	21.412	21.708	21.523	21.326	21.195	21.111	
Lasten Algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien	7.334	8.343	7.372	7.234	7.137	7.048	
Toevoegingen aan reserves	2.612	967	367	357	345	343	
Saldo van de totale lasten	46.748	48.471	44.838	42.971	41.307	41.298	N
Baten programma bestuur, dienstverlening en veiligheid	387	248	250	238	224	224	
Baten Leefomgeving	8.681	9.283	8.156	6.625	5.036	5.259	
Baten Samenleving	4.106	3.760	3.583	3.591	3.604	3.604	
Baten Algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien	29.722	30.502	31.672	31.861	31.713	31.981	
Onttrekkingen aan reserves	4.581	4.678	1.067	1.090	469	414	
Saldo van de totale Baten	47.478	48.471	44.727	43.405	41.046	41.482	V
Resultaat	726	0	-112	434	-261	184	V

3.2 GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Begrotingsjaar T	2020					
	T-2	T-1	T	T+1	T+2	T+3
Activa	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
(im) Materiële vaste activa	39.157	38.358	38.434	38.412	36.549	34.777
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	74	74	74	74	74	74
Financiële vaste activa: Leningen	10.093	8.853	8.040	6.693	4.790	4.632
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar						+
Totaal Vaste Activa	49.324	47.285	46.548	45.179	41.413	39.483
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	7.303	7.235	7.166	7.095	7.023	6.949
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen						
Uitzettingen <1 jaar	1.082	1.082	1.082	1.082	1.082	1.082
Liquide middelen	20	20	20	20	20	20
Overlopende activa	3.703	3.703	3.703	3.703	3.703	3.703 +
Totaal Vlottende Activa	12.108	12.040	11.971	11.900	11.828	11.754
Totaal Activa	61.432	59.325	58.519	57.079	53.241	51.237
Passiva	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Eigen vermogen	16.920	13.217	12.518	11.784	11.660	11.588
Voorzieningen	5.375	5.268	4.986	4.846	4.166	4.074
Vaste schuld	29.646	27.314	25.293	22.223	18.472	16.463 +
Totaal Vaste Passiva	51.941	45.799	42.797	38.853	34.298	32.125
Vlottende schuld	6.980	11.015	13.211	15.715	16.432	16.601
Overlopende passiva	2.511	2.511	2.511	2.511	2.511	2.511 +
Totaal Vlottende Passiva	9.491	13.526	15.722	18.226	18.943	19.112

3.2.1. TOELICHTING ACTIVA

VASTE ACTIVA

De balanswaarden van de immateriële en materiele vaste activa nemen door afschrijvingen per jaar af. De balanswaarde van de financiële vaste activa neemt door aflossingen per jaar af.

VLOTTENDE ACTIVA

De voorraden nemen per jaar af. Dit komt doordat de toenemende (contante) waarde van de verliesvoorziening grondexploitatie op de balans in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de voorraad bouwgronden.

De boekwaarde van de vorderingen, liquide middelen (kas) en overlopende activa zijn gelijk gehouden aan de stand van de jaarrekening 2018.

3.2.2. TOELICHTING PASSIVA

VASTE PASSIVA

Het eigen vermogen en de voorzieningen nemen jaarlijks af. Er wordt jaarlijks meer onttrokken dan er wordt toegevoegd. Wij lossen op onze vaste schulden (1 jaar of langer) jaarlijks af, wat resulteert in afnemend lang vreemd vermogen op de balans.

VLOTTENDE PASSIVA

De vlottende passiva bestaat met name uit kortlopende leningen (korter dan 1 jaar). Voor de begroting 2020 e.v. ramen we een toenemend financieringstekort, welke gefinancierd worden middels kortlopende leningen.

De boekwaarde van de overlopende passiva zijn gelijk gehouden aan de stand van de jaarrekening 2018.

3.3 UITGANGSPUNTEN BEGROTING EN FINANCIËLE POSITIE

3.3.1. INLEIDING

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) is bij de aanbidding van de begroting een uiteenzetting van de financiële positie voorgeschreven. In dit hoofdstuk wordt hieraan mede invulling gegeven. Voor de financiële positie wordt verder verwezen naar de overige paragrafen van hoofdstuk 3.

3.3.2. BEGROTINGSRICHTLIJNEN 2020-2023

Algemeen

De Beleids- en financiële begroting 2020-2023 wordt gebaseerd op de beleids- en financiële begroting 2019-2022 vastgesteld door de raad d.d. 12 november 2018, inclusief de begrotingswijzigingen tot en met de 1^e bestuursrapportage 2019.

Loonkostenmutatie gemeentepersoneel

In de begroting 2020-2023 moet rekening worden gehouden met de ontwikkelingen in de CAO Gemeenten en ontwikkelingen met betrekking tot de sociale lasten en de werkgeverpremies. De onderhandelingen over de CAO Gemeenten lopen nog. De verwachting bestaat dat een twee jarige CAO wordt afgesloten voor 2019 en 2020, welke terug werkt tot 1 januari 2019. Op basis van de standpunten van de onderhandelingspartijen bestaat de verwachting dat voor het jaar 2019 rekening moet worden gehouden met een stijging van 3% van de loonsom (vorig jaar was 2% gerekend) én voor het jaar 2020 met een stijging van 2,5% van de loonsom. Ook dient rekening te worden gehouden met een stijging van 1% i.v.m. de pensioen- en WW-premies en sociale lasten. De loonkosten van het gemeentepersoneel worden gebaseerd op de vastgestelde formatie en de feitelijke loonkosten (peildatum april 2019) én rekening houdend met genomen besluiten met rechtspositionele consequenties.

Voor de begroting 2020 wordt voorgesteld te anticiperen op zowel de aankomende cao als de stijging van de werkgeverpremies. De verwachte stijging nemen we op als stelpost in de begroting en kan om bijstelling vragen zodra de nieuwe CAO gemeenten en de werkgeverpremies bekend zijn dan wel dat de looncompensatie die we via de algemene uitkering ontvangen (mei/juni circulaire 2019) een afwijkend beeld laat zien ten opzichte van deze stelpost. We stellen daarom voor rekening te houden met in totaal 3,5 % voor de loonkostenontwikkeling.

Prijsmutatie (algemeen)

Voor 2020 wordt de prijsontwikkeling en daarmee de indexering ingeschat op 1,5%. Deze indexering is gebaseerd op het Indexcijfer voor Materiële OverheidsConsumptie (IMOC), zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP 2019) van het Centraal Planbureau dat in maart 2019 is gepubliceerd. Gelet op de financiële positie van onze gemeente wordt voorgesteld rekening te houden met een prijsmutatie van 0% voor 2020, met uitzondering van de contractueel afgesproken prijsmutaties. De 0% *prijsmutatie* is ook van toepassing op subsidies, die gemeente verstrekt aan instellingen, verenigingen etc.

De meerjarenraming wordt opgesteld op basis van constante prijzen. Dit betekent dat de meerjarenraming wordt gebaseerd op het prijsniveau van het begrotingsjaar en er in latere jaren geen verdere indexering wordt toegepast.

Loonkosten- en prijsmutatie professionele welzijnsinstellingen

Voor compensatie van de loonkostenmutatie van primaire voorzieningen gelden ten opzichte van 2019 de landelijke richtlijnen voor de CAO Welzijn en CAO bibliotheek (publicatie VNG). De 0% prijsmutatie geldt ook voor verstrekte subsidies aan instellingen voor primaire voorzieningen.

Bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen/samenwerkingsverbanden

Er wordt uitgegaan van de door de gemeenschappelijk regelingen/samenwerkingsverbanden laatst vastgestelde (meerjaren)begroting (2019 of 2020) en de wijzigingen daarop op basis van de door

de samenwerkingsverbanden vastgestelde begrotingswijzigingen, tenzij er andere afspraken zijn gemaakt.

Eventuele financiële consequenties van besluitvorming door de regio (waaronder DOWR-bedrijfsvoering) die buiten het genoemde kader vallen worden afzonderlijk gemeld bij de behandeling van de Beleids- en financiële begroting 2020-2023.

Algemene heffingen

A. Gemeentelijke belastingen (algemene middelen)

1. Onroerendezaakbelastingen

Eigenarenbelasting woningen en eigenaren- en gebruikersbelasting niet-woningen.

Voor 2020 wordt voorgesteld de opbrengststijging met 1,5% te verhogen, zijnde het percentage van de prijsindexering.

2. Toeristenbelasting

Voor de toeristenbelasting is het besluit betreffende vaststelling belastingverordeningen 2019 en het tarief toeristenbelasting 2019 van 12 november 2018 het uitgangspunt. Overeenkomstig dit besluit is het tarief voor 2020 € 0,50 per overnachting. Op grond van de kadernota wordt voorgesteld de toeristenbelasting te verdubbelen.

B. Heffingen en rechten

1. Rioolheffing

Het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) Olst-Wijhe is in 2015 geactualiseerd.

Kaderstelling voor de berekening van de tarieven maakt hier onderdeel van uit. Het uitgangspunt is dat de heffing 100% kostendekkend is voor de totale kosten rioleringszorg.

2. Afvalstoffenheffing

De tarieven worden gebaseerd op de meest actuele ramingen voor het verzamelen en verwerken van afval. Het uitgangspunt is dat de tarieven 100% kostendekkend zijn. Voorgesteld wordt om de tarieven - zoals gebruikelijk - vast te stellen bij de behandeling van de Beleids- en financiële begroting.

3. Overige leges, rechten en tarieven

In afgelopen jaren is onderzoek gedaan naar de kostenonderbouwing en kostendekkendheid van de tarieven. Voor verschillende tarieven is de kostenonderbouwing helder gemaakt en de kostendekkendheid opnieuw beoordeeld. In 2019 vindt hierop een vervolg plaats.

Voor de leges/tarieven gerelateerd aan de omgevingsvergunningen en de algemeen plaatselijke verordening/bijzondere wetten vormen de raadsbesluiten van 17 november resp. 15 december 2014 het kader.

Voor overige leges, rechten en tarieven voor gemeenschapsvoorzieningen hanteren we voor 2020 een stijgingspercentage van 1,5%, gebaseerd op gegevens van het Centraal Planbureau (CPB) vanwege de optredende inflatie. Uitzondering hierop zijn de leges waarvan de tarieven wettelijk worden bepaald (zoals tarieven paspoorten en rijbewijzen).

Rentepercentages

Als gevolg van de vernieuwing BBV en de invoering van de Vennootschapsbelasting (VPB) is de wijze van rentetoerekening aan taakvelden (voorheen producten) gewijzigd. De rentekosten moeten aan de desbetreffende taakvelden worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. In de notitie rente 2017 van de commissie BBV wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en -baten in de begroting en jaarstukken. De bepalingen en richtlijnen van deze notitie

zijn in werking getreden met ingang van het begrotingsjaar 2018. In 2016 heeft de commissie BBV al een notitie uitgebracht over hoe om te gaan met de rente vanaf 2016 bij de grondexploitaties. De verwachting is dat voor de begroting 2020-2023 voor de grondexploitatie een rentepercentage van 2,03% moet worden gehanteerd en dat voor de (overige) aan taakvelden toe te rekenen rente (evenals het geval is voor de begroting 2019-2022) een omslagpercentage van 2,0% kan worden gehanteerd. Deze berekeningen worden bij het voorbereiden van de begroting 2020 geactualiseerd aan de hand van geactualiseerde begrotingscijfers over 2020. Ook voor de berekening van kapitaallasten van toekomstige investeringen wordt het percentage van 2,0% gehanteerd.

Voor de rente van tijdelijk op te nemen financieringsmiddelen met een korte looptijd, het zgn. 'kortgeld', wordt voor 2020 1,50% aangehouden (dit was in de begroting 2019-2022 voor het jaar 2020 2,00%). De rente voor "kortgeld" is nog steeds historisch laag. Er zijn geen aanwijzingen dat daar op korte termijn verandering in komt. Voor het begrotingsjaar 2021 en de volgende jaren wordt daarom voorgesteld 2,00% aan te houden.

Aan voorzieningen die op contante waarde zijn gewaardeerd wordt rente toegevoegd gelijk aan het percentage waarmee de voorzieningen contant zijn gemaakt.

Voor de berekening van de zgn. bespaarde rente geldt een percentage van 1,5% en voor rentebijbeschrijving aan de reserves wordt eveneens een percentage van 1,5% aangehouden. Een uitzondering geldt voor reserves die dienen als dekking voor kapitaallasten van investeringsuitgaven (o.a. bestemmingsreserve kapitaallasten gemeentehuis). Hier wordt voor de rentebijbeschrijving een percentage gelijk aan de omslagrente gehanteerd.

Verloop inwoners en woningen

Voor berekeningen van het meerjarig financieel perspectief worden onderstaande ramingen aan gehouden. Deze aantallen zijn onder andere van belang voor de berekening van de algemene uitkering en de OZB-ontvangsten.

Tabel verloop inwoners en woningen

Stand per:	Inwoners *)	Woningen **)
1 januari 2019	18.071	7.669
1 januari 2020	18.121	7.719
1 januari 2021	18.171	7.769
1 januari 2022	18.221	7.819
1 januari 2023	18.271	7.869

*) De stand per 1 januari 2019 is het definitief door het CBS vastgestelde bevolkingscijfer. Voor de jaren 2020-2023 is rekening gehouden met een voorzichtige inschatting van de bevolkingsontwikkeling (jaarlijks verhoging: 50 inwoners).

**) De stand per 1 januari 2019 (aantal verblijfsobjecten met een woonfunctie) is gebaseerd op de gegevens verzameling via de Landelijke voorziening Basisregistraties Adressen en Gebouwen (LV BAG). De toename van het aantal woningen (verblijfsobjecten) vanaf 2019 is gebaseerd op de Primos prognose (200 woningen in 4 jaar).

3.3.3. BELEIDSKADER PROVINCIE

Criteria repressief toezicht in 2020

Hieronder zijn de algemene uitgangspunten geformuleerd om voor het begrotingsjaar 2020 voor het repressieve toezicht in aanmerking te komen.

De Begroting 2020 moet structureel en reëel in evenwicht zijn. Als dat niet het geval is, dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht uiterlijk in 2023 tot stand zal komen. De Begroting en Jaarrekening dienen binnen de wettelijke termijnen toegezonden te zijn aan de

provincie. De vastgestelde Jaarrekening en de Begroting dienen tijdig, respectievelijk vóór 15 juli en 15 november, aan Gedeputeerde Staten te zijn gezonden.

Het begrip structureel evenwicht houdt in dat in de begroting jaarlijks de structurele lasten gedekt worden door de structurele baten. Het begrip reëel evenwicht houdt in dat de begroting volledig, realistisch en haalbaar is.

(Geen) opschuivend sluitend meerjarenperspectief

Bij de beoordeling van het structureel en reëel evenwicht, beoordeelt Gedeputeerde Staten of er sprake is van een opschuivend perspectief. Daarmee wordt bedoeld dat het niet is toegestaan om ieder jaar opnieuw een (meerjaren)begroting aan te bieden, waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf in evenwicht is.

Dit betekent het volgende voor onze begroting 2020: de (meerjaren)begroting moet sluitend zijn in de jaren 2020, 2022 en 2023. De inzet van incidentele middelen om de begroting 2020 sluitend te maken is mogelijk, mits de jaarschijven 2022 en 2023 structureel sluitend zijn. Door de provincie is dit bevestigd³².

3.3.4. ONTWIKKELINGEN FINANCIEEL MEERJARENBEELD

A. Uitkomst ontwerpbegroting 2020-2023 en verschillen met de Kadernota 2020-2023

De begroting is opgesteld op basis van de uitgangspunten in de vastgestelde Kadernota 2020-2023 en de aangenomen amendementen. Dit betekent dat de voorgestelde ontwikkelingen in de Kadernota tot en met het Noodzakelijk nieuw beleid in de ontwerpbegroting zijn verwerkt. In de ontwerpbegroting is rekening gehouden met de 10% korting op het Noodzakelijk nieuw beleid en is de 5% korting op de bestaande begroting (kaasschaaf) als stelpost verwerkt, de toeristenbelasting vanaf 2021 verhoogd en is de maximale inzet van de reserve Nader te bestemmen middelen van € 500.000 in 2020 en 2021 als onttrekking geraamd. De uitwerking van de kaasschaaf wordt in het raadsvoorstel bij de begroting toegelicht en in een bijlage bij de begroting gepresenteerd.

Het verloop van het financiële beeld, na vaststelling van de Kadernota 2020-2023 op 9 juli 2019, ziet er als volgt uit:

Financieel kader Kadernota	2020	2021	2022	2023
Beeld ingediende Kadernota 2020-2023	-250.221	173.250	175.041	417.875
Mutaties Raadsbesluit 9 juli 2019:				
- Geen extra verhoging OZB	-80.000	-120.000	-200.000	-80.000
- Geen kaasschaafkorting op Sociaal domein in 2020	-144.000			
- Maximale inzet reserve nader te stemmen middelen	500.000	500.000		
Beeld vastgestelde Kadernota 2020-2023	25.779	553.250	-24.959	337.875

De specificatie van dit gewijzigde beeld van de Kadernota, na besluitvorming door de raad, is volgt:

³² Met de kanttekening dat rekening wordt gehouden met nieuwe feiten die van invloed kunnen zijn op de (meerjaren-)ramingen.

Financieel kader Ontwerpbegroting	2020	2021	2022	2023
Begroting 2019-2022	69.749	444.429	858.671	858.671
Autonome ontwikkelingen, Algemene uitkering incl correctie BCF-plafond, kapitaallasten en financiering	-175.000	-269.000	-626.000	-323.000
Bestaand beleid	-124.260	-124.260	-102.060	-77.060
Noodzakelijk nieuw beleid	-555.710	-618.919	-784.570	-746.736
Subtotaal	-785.221	-567.750	-653.959	-288.125
10% korting noodzakelijk nieuw beleid	55.000	51.000	59.000	56.000
Kaasschaaf 5% op bestaande begroting	256.000	500.000	500.000	500.000
Verhogen toeristenbelasting 100%	0	70.000	70.000	70.000
Geen extra verhoging Onroerende zaakbelasting	0	0	0	0
Maximale inzet reserve Nader te bestemmen middelen	500.000	500.000	0	0
Verschil ten opzichte van de Kadernota 2020-2023	25.779	553.250	-24.959	337.875

In de Kadernota is op onderdelen een inschatting gemaakt van de budgetontwikkeling. Bij het opstellen van de gedetailleerde ramingen van baten en lasten in de ontwerpbegroting wordt duidelijk hoe bepaalde aannames in de kadernota in de gedetailleerde ontwerpbegroting doorwerken. Hieruit blijkt dat het financiële beeld uit de ontwerpbegroting op onderdelen afwijkt van het vastgestelde financiële beeld uit de (geamendeerde) Kadernota. De afwijking ten opzichte van het beeld in de vastgestelde Kadernota (zonder gewenst nieuw beleid met hoge prioriteit) is als volgt:

Financieel kader Ontwerpbegroting	2020	2021	2022	2023
Beeld ontwerpbegroting 2020-2023	-111.900	433.643	-260.552	184.303
Beeld vastgestelde Kadernota 2020-2023	25.779	553.250	-24.959	337.875
Verschil ten opzichte van de Kadernota 2020-2023	-137.679	-119.607	-235.593	-153.572

Toelichting op de verschillen

Het gaat om een nadelig verschil ten opzichte van de kadernota, variërend van ruim € 135.000 nadelig (in 2020) naar afgerond € 150.000 nadelig in 2023.

Hoe is dit verschil te verklaren? Het verschil ten opzichte van de vastgestelde Kadernota is in het volgende overzicht gespecificeerd en wordt hieronder per onderdeel toegelicht.

Afwijkingen ten opzichte van de Kadernota	2020	2021	2022	2023
Loonmaatregelen	-70.452	-152.120	-152.120	-152.120
Prijscompensatie/indexering incl DOWR/Verbonden partijen/subsidies	-3.482	-3.473	-3.463	-3.890
Kapitaallasten	113.974	83.367	-4.890	-9.549
Rente/Financiering	-11.220	-12.309	-10.479	3.366
Algemene uitkering	-329	21.363	-268	452
Sociaal domein	-146.352	-49.945	-31.330	41.994
Overig	-19.818	-6.490	-33.043	-33.825
	-137.679	-119.607	-235.593	-153.572

Loonmaatregelen

De personele lasten zijn begroot op basis van de uitgangspunten in de vastgestelde Kadernota. Naast de uitkomst van de doorrekening van de nieuwe aankomende Cao over 2019 en 2020 zijn er ook mutaties geweest, omdat de structurele doorrekening op onderdelen nadeliger uitvalt (hogere loonsom college, inschaling nieuwe medewerkers, gevolgen functiewaardering). Bij de Kadernota is er grofmazig geraamd en zijn algemene inschattingen gemaakt qua personele kosten. In de ontwerpbegroting 2020 heeft doorrekening plaats gevonden op individueel niveau én op basis van de werkelijk te verwachten salariskosten.

Indexering

Bij de Kadernota wordt een inschatting gemaakt voor dit onderdeel. De indexering op verzekeringen en heffingen valt lager uit dan verwacht, met name als gevolg van lagere kosten voor heffingen.

Voor subsidies is met het oog op het opstellen van de ontwerpbegroting recent het indexcijfer geactualiseerd. In de ontwerpbegroting was aanvankelijk rekening gehouden met 1,5%, voortvloeiend uit de begrotingsrichtlijnen, maar vanwege de indexering van de loonkosten primaire instellingen dient voor subsidies rekening gehouden te worden met een indexering van 3,34%.

Kapitaallasten

In de raadsvergadering van 12 november 2018 is het benodigde krediet voor de realisatie van de fiets- en voetgangerstunnel bij de Ter Stegestraat in de begroting 2019-2020 ter beschikking gesteld. Op basis van deze kredieten, het verwachte jaar van realisatie en toegekende subsidies zijn de kapitaallasten herberekend.

Rente/Financiering

Voor rente/financiering kan voor het opstellen van de ontwerpbegroting moeilijk een inschatting worden gemaakt, gezien de samenhang met investeringen en de saldi van de reserves. Deze balansposities zijn steeds aan wijzigingen onderhevig. In de Kadernota is aangegeven dat hiervoor in de ontwerpbegroting een nieuwe berekening wordt gemaakt. Op basis van de ontwerpbegroting en de laatste stand van de balansposities is een nieuwe berekening gemaakt. De bedragen wijken daardoor af van de bedragen genoemd in de kadernota. De verschillen worden veroorzaakt door bijstellingen in de reservepositie wat leidt tot een andere financieringsbehoefte en bespaarde rente.

Algemene uitkering

In de Kadernota zijn de uitkomsten van de meicirculaire 2019 verwerkt. Voor 2021 is ten onrechte rekening gehouden met een taakmutatie waarvoor € 21.000 is gereserveerd. Dit bedrag valt nu vrij binnen de algemene middelen.

Voor de Loon- en prijsontwikkeling sociaal domein (WMO, Jeugd en Participatie) zijn de bedragen uit de meicirculaire 2019 gereserveerd. Dit wordt verder toegelicht onder sociaal domein.

Sociaal domein

Bij de verwerking van de Meicirculaire 2019 in de Kadernota is de toename van de Algemene uitkering voor de loon- en prijsontwikkeling (LPO) van de budgetten Sociaal domein niet in het financiële beeld verwerkt, maar gereserveerd om de indexering van de budgetten Sociaal domein op te kunnen vangen. In de Kadernota is ook aangegeven dat de herrekening van de budgetten sociaal domein in de ontwerpbegroting zal plaatsvinden.

Voor de ontwerpbegroting zijn de budgetten geïndexeerd en geactualiseerd. Ten opzichte van de bestaande budgetten inclusief de gereserveerde LPO-bedragen uit de meicirculaire 2019 zijn voor en nadelen ontstaan.

Overige afwijkingen

Er zijn een aantal afwijkingen te constateren die een negatief effect hebben op het resultaat.

B. Uitkomsten taakstelling/ kaasschaaf

De kaasschaaf is conform de vastgestelde Kadernota als stelpost opgenomen in de ontwerpbegroting 2020-2023. De uitkomsten van de kaasschaaf worden gepresenteerd in het raadsvoorstel behorende bij deze begroting. De nadere uitwerking van de taakstelling naar programma, thema en taakveld wordt in dezelfde opbouw als de programmabegroting daarin ook gepresenteerd.

C. Samenvattende voorlopige conclusie

Het voorlopige resultaat van de ontwerpbegroting 2020-2023 luidt als onderstaand. Daarbij is geen rekening gehouden met de categorie gewenst beleid met hoge prioriteit (G-HP).

De voorgestelde ontwikkelingen in de Kadernota tot en met het Noodzakelijk nieuw beleid zijn wel verwerkt. In de ontwerpbegroting is ook rekening gehouden met de 10% korting op het Noodzakelijk nieuw beleid en is de 5% korting op de bestaande begroting (kaasschaaf) als stelpost verwerkt, de toeristenbelasting vanaf 2021 verhoogd en is de maximale inzet van de reserve Nader te bestemmen middelen van € 500.000 in 2020 en 2021 als onttrekking geraamd.

Financieel kader Ontwerpbegroting	2020	2021	2022	2023
Beeld ontwerpbegroting 2020-2023	-111.900	433.643	-260.552	184.303

Dit overzicht wordt opgenomen in de ontwerpbegroting 2020 (boekwerk). Dit geldt ook voor de toelichting (met tabellen) op de verschillen ten opzichte van de oorspronkelijke kadernota en de ontwerpbegroting 2020 (zie hierboven).

De conclusie is dat de jaarschijven 2020 (eerste) en 2022 (derde) niet sluitend zijn. Volgens de toezichtsregels van de provincie dienen de eerste, de derde en de laatste jaarschijf (in principe) in evenwicht te zijn (zie kadernota 2020, pag. 39).

In het raadsvoorstel tot vaststelling van de begroting 2020 komt een voorstel hoe de meerjarenbegroting in evenwicht kan worden gebracht, mede rekening houdend met de nieuwe richtlijnen van BZK over het provinciaal toezicht.

Ook zullen wij daarin een voorstel doen hoe om te gaan met de categorie gewenst nieuw beleid met hoge prioriteit. Daarnaast worden de consequenties van de Septembercirculaire 2019 in het raadsvoorstel verwerkt.

3.4 OVERZICHT BESCHIKBARE RESERVES EN VOORZIENINGEN

Naam reserve/voorziening							
	WBS nrs	Saldo aan het begin van 2020	bespaarde rente t.g.v. exploitatie	Vermeerdering dotatie rente 0,015	Overige vermeerderingen 2020	Verminderen 2020	Saldo aan het begin van 2021
A. Algemene reserve:							
Algemene reserve	U1.4100.00	6.953.343	104.300				6.953.343
Nader te bestemmen middelen	U1.4105.00	3.886.101		58.292		611.486	3.332.907
Nader te bestemmen middelen, verk. op bibliotheek	U1.4105.02	121.302		1.820		22.000	101.122
Nader te bestemmen middelen, resultaatbestemming	U1.4105.04	1.509.160		22.637			1.531.797
Reserve grondexploitatie	U1.4110.00	784.438		11.767			796.205
Totaal algemene reserves		10.236.024	104.300	49.242	-	633.486	9.651.780
B. Nog te bestemmen resultaat jaarrekening							
Exploitatieresultaat 2018		4.351					4.351
Totaal algemene reserves		4.351	-	-	-	-	4.351
C. Bestemmingsreserves:							
Investeringsreserve, algemeen	U1.4200.00	309.015		4.635			313.650
Investeringsreserve, binnensted vernieuwing	U1.4200.02	123.823		1.857			125.680
Investeringsreserve, kracht van Salland Leader	U1.4200.04	88.262		1.324			89.586
Decentralisatie huisvesting onderwoning	U1.4202.00	3.485		52			3.537
Bestemmingsreserve algemeen	U1.4205.00	40.144				20.020	20.124
Reserve recreatieve functies nabij IJssel Olst	U1.4210.00	99.942		1.499			101.441
Bestemmingsreserve extra afschrijvingen	U1.4212.00	4.181		63		2.563	1.681
Kapitaallasten gemeentehuis	U1.4213.00	434.239		17.370		72.330	379.279
Bestemmingsreserve privatisering groen	U1.4215.00	187.214					187.214
Reclamespot	U1.4222.00	13.963			2.200		16.163
Onderhoud gemeentehuis	U1.4240.00	392.532			69.550	57.035	405.047
Onderhoud huisvesting buitendienst	U1.4241.00	32.075			10.598	8.921	33.752
Onderhoud brandweer garages	U1.4242.00	87.935					87.935
Onderhoud wijkzaccommodaties	U1.4243.00	541.759					541.759
Onderhoud wijkzacc. De Hooiberg	U1.4243.02	8.843			60.841	88.825	36.827
Onderhoud wijkzacc. De Welters	U1.4243.04	69.387			35.123	17.813	86.697
Onderhoud wijkzacc. muziekcentrum Olst	U1.4243.06	8.226			2.427	4.100	6.553
Onderhoud wijkzacc. buurt huis Den Nul	U1.4243.08	6.474			2.300	6.300	2.474
Onderhoud wijkzacc. De Bongerd	U1.4243.10	35.887			12.890	41.672	64.669
Onderhoud wijkzacc. zalen centrum Wesepe	U1.4243.12	20.210			23.619	24.930	18.899
Onderhoud wijkzacc. gymlokaal Watertorenstr.	U1.4243.14	11.490			14.053	16.538	9.005
Onderhoud wijkzacc. Nieuwe Coers	U1.4243.16	90.548			14.515	14.190	90.873
Onderhoud wijkzacc. kinderboerderij Olst	U1.4243.26	4.500			2.250	1.000	5.750
Onderhoud kerktorens	U1.4244.00	68.739			28.541	11.174	86.106
Onderhoud gebouw en begraafplaats	U1.4245.00	81.080			7.417	5.231	83.266
Onderhoud passantenhaven	U1.4246.00	3.000			3.000		6.000
Omgevingsvergunning	U1.4247.00	9.835					9.835
Duurzaamheid	U1.4248.00	154					154
Laanbeplanting Raalte weg Wesepe	U1.4249.00	20.000					20.000
Wachtgeldverplicht huidige wethouders	U1.4250.00	139.093		2.086			141.179
Reserve sociaal domein	U1.4255.00	137.163				40.442	96.721
Totaal bestemmingsreserves		2.976.768	-	28.782	289.324	433.084	2.861.790
D. Voorzieningen							
Afvalstoffen	U2.8305.00	100.000					100.000
Riolering	U2.8316.00	3.988.304			52.174	316.800	3.723.678
Ruimtelijke kwaliteit	U2.8330.00	55.406					55.406
Pensioenaanspraken wethouders	U2.8340.00	1.124.672		17.736,07	8.500	43.600	1.107.308
Wachtgeldverplicht wethouders	U2.8364.00	-		-			-
Totaal voorzieningen		5.268.382	-	17.736	60.674	360.400	4.986.392
TOTAAL		18.485.524	104.300	95.760	349.998	1.426.970	17.504.313
Verwachte verliezen grondexploitatie	U2.8300.00	3.468.043		69.361			3.537.404
Verwachte verliezen De Meente Noord	U2.8300.01	749.569					749.569
Voorziening dubieuze debiteuren sociaal	U2.8301.00	505.032					505.032
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	U2.8313.00	180.756					180.756
Voorzieningen in mindering op activa		4.903.400	-	69.361	-	-	4.972.761
TOTAAL GENERAAL		23.388.924	104.300	165.121	349.998	1.426.970	22.477.073

Naam reserve/voorziening	WBS nrs	Saldo aan het begin van 2022	Saldo aan het begin van 2023	Saldo aan het begin van 2024
A. Algemene reserve:				
Algemene reserve	U1.4100.00	6.953.343	6.953.343	6.953.343
Nader te bestemmen middelen	U1.4105.00	2.708.394	2.739.020	2.770.105
Nader te bestemmen middelen, verk. op bibliotheek	U1.4105.02	102.639	104.179	105.742
Nader te bestemmen middelen, resultaatbestemming.	U1.4105.04	1.554.774-	1.578.096-	1.601.767-
Reserve grondexploitatie	U1.4110.00	808.148	820.270	832.574
		-		
Totaal algemene reserves		9.017.750	9.038.716	9.059.997
B. Nog te bestemmen resultaat jaarrekening				
Exploitatieresultaat 2018		4.351	4.351	4.351
Totaal algemene reserves		4.351	4.351	4.351
C. Bestemmingsreserves:				
Investeringsreserve, algemeen	U1.4200.00	318.355	323.130	327.977
Investeringsreserve, binnensted vernieuwing	U1.4200.02	127.565	129.478	131.420
Investeringsreserve, kracht van Salland Leader	U1.4200.04	90.930	92.294	93.678
Decentralisatie huisvesting onderw ijs	U1.4202.00	3.590-	3.644-	3.699-
Bestemmingsreserve algemeen	U1.4205.00	104	104	104
Reserve recreatieve functies nabij IJssel Olst	U1.4210.00	102.963	104.507	106.075
Bestemmingsreserve extra afschrijvingen	U1.4212.00	-	-	-
Kapitaallasten gemeentehuis	U1.4213.00	322.120	262.675	200.852
Bestemmingsreserve privatisering groen	U1.4215.00	187.214	187.214	187.214
Reclamesport	U1.4222.00	18.363	20.563	22.763
Onderhoud gemeentehuis	U1.4240.00	364.936	359.122	349.612
Onderhoud huisvesting buitendienst	U1.4241.00	36.712	7.041	7.971
Onderhoud brandweer garages	U1.4242.00	87.935	87.935	87.935
Onderhoud welzijnsaccomodaties	U1.4243.00	541.759	541.759	541.759
Onderhoud welzijnsacc. De Hooiberg	U1.4243.02	50.961-	49.095-	42.979-
Onderhoud welzijnsacc. De Welters	U1.4243.04	98.443	69.445	13.106-
Onderhoud welzijnsacc. muziek tent Olst	U1.4243.06	7.180	7.807	8.434
Onderhoud welzijnsacc. buurthuis Den Nul	U1.4243.08	3.974	5.474	6.974
Onderhoud welzijnsacc. De Bongerd	U1.4243.10	57.258-	49.632-	49.590-
Onderhoud welzijnsacc. zalencentrum Wesepe	U1.4243.12	30.746	24.435	36.282
Onderhoud welzijnsacc. gymlokaal Watertorenstr.	U1.4243.14	9.678	14.466	18.194
Onderhoud welzijnsacc. Nieuwe Coers	U1.4243.16	85.713	83.168	86.138
Onderhoud welzijnsacc. kinderboerderij Olst	U1.4243.26	7.000	8.250	9.500
Onderhoud kerktoeren	U1.4244.00	65.262	25.726	35.882
Onderhoud gebouw en begraafplaats	U1.4245.00	88.222	80.780	85.721
Onderhoud passantenhaven	U1.4246.00	9.000	12.000	15.000
Omgevingsvergunning	U1.4247.00	9.835	9.835	9.835
Duurzaamheid	U1.4248.00	154	154	154
Laanbeplanting Raalterweg Wesepe	U1.4249.00	20.000	20.000	20.000
Wachtgeldverplicht huidige wethouders	U1.4250.00	143.297	145.446	147.628
Reserve sociaal domein	U1.4255.00	96.721	96.721	96.721
Totaal bestemmingsreserves		2.762.372	2.617.158	2.524.449
D. Voorzieningen				
Afvalstoffen	U2.8305.00	100.000	100.000	100.000
Riolering	U2.8316.00	3.601.027	2.939.109	2.865.108
Ruimtelijke kwaliteit	U2.8330.00	55.406	55.406	55.406
Pensioenaanspraken wethouders	U2.8340.00	1.089.670	1.071.754	1.053.556
Wachtgeldverplicht vm wethouders	U2.8364.00	-	-	-
Totaal voorzieningen		4.846.103	4.166.269	4.074.070
TOTAAL		16.630.576	15.826.494	15.662.866
Verwachte verliezen grondexploitatie	U2.8300.00	3.608.152	3.680.315	3.753.921
Verwachte verliezen De Meente Noord	U2.8300.01	749.569	749.569	749.569
Voorziening dubieuze debiteuren soza	U2.8301.00	505.032	505.032	505.032
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	U2.8313.00	180.756	180.756	180.756
		-		-
Voorzieningen in mindering op activa		5.043.509	5.115.672	5.189.278
TOTAAL GENERAAL		21.674.084	20.942.166	20.852.144

3.5 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Incidentele Baten & Lasten

Begroting 2020 - 2023		Lasten / Baten	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	V/N
1.	Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	Lasten	0	0	0	0	
		Baten	0	0	0	0	
2.	Leefomgeving	Lasten	0	0	0	0	
		Baten	0	0	0	0	
3.	Samenleving	Lasten	78.200	162.507	0	0	
		Baten	-19.000	-9.500	0	0	
4.	Algemene dekkingsmiddelen, Overhead en Onvoorzien	Lasten	167.928	40.000	40.000	40.000	
		Baten	0	0	0	0	
Reserve mutaties		Toevoegingen					
		Onttrekkingen	683.948	684.527	0	0	
Resultaat			-418.820	-472.520	40.000	40.000	

Toelichting:

In 2020 zijn er € 418.820 meer incidentele baten dan lasten. Dit kan worden verklaard door de incidentele onttrekking van € 500.000 uit de reserve nader te bestemmen middelen, zoals uw raad heeft besloten bij de vaststelling van de KN 2020-2023. In 2021 loopt het resultaat op tot € 472.520.

Programma 3: Samenleving

De incidentele lasten en baten binnen dit programma hebben te maken met het opstellen van de cultuurhistorische waardenkaart, volksgezondheid en het plan van aanpak voor het sociaal domein. Tot slot wordt in 2021 het kunstgrasveld op het sportpark Overwetering gerenoveerd. In verband met voortijdige afschrijving van de boekwaarde van de oude investeringen wordt een incidenteel bedrag onttrokken.

Programma 4: Algemene dekkingsmiddelen

De incidentele lasten binnen dit programma bestaan uit het budget onvoorzien, wet wijziging WOZ, bijdrage aan 75 jaar Vrijheid en incidentele personeelslasten.

Reserve mutaties

Voor 2020 en 2021 is een onttrekking geraamd uit de reserve nader te bestemmen middelen naar aanleiding van de besluitvorming bij de kadernota 2020-2023. Daarnaast zijn voor incidentele personeelslasten, minimabeleid en bibliotheekwerk onttrekkingen aan de reserve nader te bestemmen middelen geraamd. Verder zijn tot en met 2021 onttrekkingen geraamd aan de bestemmingsreserve algemeen voor kunstwerken en logopedie. Uit de reserve sociaal domein zijn onttrekkingen geraamd voor de opgenomen lasten voor plan van aanpak sociaal domein.

3.6 JAARLIJKS TERUGKERENDE ARBEIDSKOSTEN-GERELATEERDE VERPLICHTINGEN VAN VERGELIJKBAAR VOLUME

	onderdeel	geraamde sterkte begroting 2020 (fte's)	personeelslasten begroting 2020	geraamde sterkte begroting 2019 (fte's)	personeelslasten begroting 2019
1.	Leden van de raad (excl. wethouders)				
	vergoeding raadswerk		216.400		166.482
	onkostenvergoeding		41.955		
	Totaal leden van de raad		258.355		166.482
2.	Raadsgriffie	1,3889	124.777	1,3889	119.568
3.	Burgemeester en wethouders				
	- Burgemeester	1,0000	142.077	1,0000	133.747
	- Wethouders	2,7000	265.784	2,7000	233.648
	Totaal burgemeester en wethouders	3,7000	407.861	3,7000	367.395
4.	Burgerlijke stand		6.780		6.750
5.	Openbaar Basisonderwijs				
	Logopediste	0,5694	43.290	0,5694	41.494
6.	Sporthal	2,7778	134.862	2,7778	
7.	Leader coordinator	0,6667	62.771	0,6667	59.935
8.	Directieteam	2,0000	247.864	2,0000	238.808
	Concerncontrol	1,0000	115.077	1,0000	110.180
	Team Communicatie en Ondersteuning	8,0001	518.316	7,7944	482.982
	Team Projectmanagement en Advies	6,3167	497.414	6,4722	433.989
	Team Bedrijfsvoering	9,2778	790.053	11,2334	870.502
	Team Klantcontactcentrum	9,6334	579.289	10,3335	616.024
	Team Werk, Inkomen en Zorg	22,0002	1.625.177	21,7002	1.552.821
	Team Burgerzaken	2,0000	151.545	2,0000	145.742
	Team Beheer Openbare Ruimte	16,9167	1.117.775	16,0278	1.163.502
	Team Maatschappelijke Ontwikkelingen	9,4668	773.473	9,6667	726.532
	Zwembad	1,5833	104.860	1,5833	94.588
	Team Leefomgeving	17,2301	1.279.595	17,0555	1.340.869
		105,4251	7.800.438	106,8670	7.776.539
9.2	Voormalig personeel				
	- wethouders (via salarisadministratie)		21.100		19.750
			21.100		19.750
	- Leef tijdsbewust personeelsbeleid		8.000		7.650
	- voormalig wethouders		43.600		
	- ww voormalig personeel		33.300		29.175
			84.900		36.825
	Totaal voormalig personeel		106.000		56.575
9.3	Overige lasten personeel				
	Belastingen WKR		35.000		24.000
	Stage-vergoedingen		10.000		10.000
	Reiskosten		35.000		43.297
	Fuwa etc.		18.000		0
	Totaal overige personeelslasten		98.000		77.297
	TOTAAL PERSONEELSLASTEN	114,5279	9.043.134	115,9698	8.672.035

3.7 OVERZICHT TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN RESERVE

Toevoegingen aan reserves						
Product	Omschrijving	Reservenr.	2020	2021	2022	2023
Programma 2 Leefomgeving						
U6.560.01.03	Gemeentelijke recreatie voorzieningen	U1.4243.00	2.250	2.250	2.250	2.250
U6.560.01.05	Passantenhaven	U1.4246.00	3.000	3.000	3.000	3.000
U6.724.01.01.00	Begraafplaatsen algemeen	U1.4245.00	7.417	7.417	7.417	7.417
Programma 3 Samenleving						
U6.420.03.14	Gymlokaal de Nieuwe Coers	U1.4243.00	14.515	14.515	14.515	14.515
U6.420.03.12	Gymlokaal Watertorenstraat	U1.4243.00	14.053	14.053	14.053	14.053
U6.530.01.01	Sporthal de Hooiberg Olst	U1.4222.00	2.200	2.200	2.200	2.200
U6.530.01.01	Sporthal de Hooiberg Olst	U1.4243.00	60.841	60.841	60.841	60.841
U6.530.04.01	Zwembad Wijhe	U1.4243.00	35.123	35.123	35.123	35.123
U6.540.01.01	Muziekcentrum Olst	U1.4243.00	2.427	2.427	2.427	2.427
U6.541.01.01	Kerktorens	U1.4244.00	28.541	28.541	28.541	28.541
U6.670.04.01	Buurthuis Den Nul	U1.4243.00	2.300	2.300	2.300	2.300
U6.670.04.03	Sociaal cultureel centrum de Bongerd	U1.4243.00	12.890	12.890	12.890	12.890
U6.670.06.01	Zalencentrum Wesepe	U1.4243.00	23.619	23.619	23.619	23.619
Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen, Overhead en Onvoorzien						
U6.960.02.65	FI & GB Buitendienst	U1.4241.00	10.598	10.598	10.598	10.598
U6.960.02.20	Huisvesting Binnendienst	U1.4240.00	69.550	69.550	69.550	69.550
Subtotaal			289.324	289.324	289.324	289.324
U6.914.01.01	Toevoeging bespaarde rente aan reserves Geldleningen en uitzettingen 1 jaar		78.024	67.194	55.542	53.656
Totaal toevoegingen			367.348	356.518	344.866	342.980

Onttrekkingen aan reserves						
Product	Omschrijving	Reservnr.	2020	2021	2022	2023
Programma 2 Leefomgeving						
U6.210.03.01.00	Openbare ruimte: verkeer algemeen	U1.4105.00	10.000	10.000	10.000	10.000
U6.210.02.01.00	Openbare ruimte: wegen algemeen	U1.4205.00	17.370	17.370		
U6.560.01.03	Gemeentelijke recreatie voorzieningen	U1.4243.00	1.000	1.000	1.000	1.000
U6.724.01.01.00	Begraafplaatsen algemeen	U1.4245.00	5.231	2.461	14.859	2.476
Programma 3 Samenleving						
U6.420.02.02	Bijzonder onderwijs lokaal beleid	U1.4205.00	1.325	1.325		
U6.420.03.14	Gymlokaal de Nieuwe Coers	U1.4243.00	14.190	19.675	17.060	11.545
U6.420.03.12	Gymlokaal Watertorenstraat	U1.4243.00	16.538	13.380	9.265	10.325
U6.420.02.01	Openbaar onderwijs lokaal beleid	U1.4205.00	1.325	1.325		
U6.421.01.01	Openbaar basisonderw. andere.voorz.	U1.4212.00	1.463	626		
U6.530.01.01	Sporthl De Hooiberg Olst	U1.4212.00	1.100	1.080		
U6.530.01.01	Sporthl De Hooiberg Olst	U1.4243.00	88.825	74.975	58.975	54.725
U6.530.04.01	Zwembad Wijhe	U1.4243.00	17.813	23.377	64.121	117.674
U6.531.01.01	Sportparken	U1.4243.00		153.007		
U6.540.01.01	Muziekcent Olst	U1.4243.00	4.100	1.800	1.800	1.800
U6.541.01.01	Kerktorens	U1.4244.00	11.174	49.385	68.077	18.385
U6.510.01.01	Openbare Bibliotheek Olst-Wijhe	U1.4105.00	22.000			-
U6.666.21.01	Transformatie sociaal domein	U1.4255.00	40.442			
U6.670.04.01.01	Buurthuis Den Nul	U1.4243.00	6.300	800	800	800
U6.670.04.03.01	Sociaal cultureel centrum de Bongerd	U1.4243.00	41.672	5.479	5.264	12.848
U6.670.06.01.01	Zalencentrum Wesepe	U1.4243.00	24.930	11.772	29.930	11.772
U6.614.01.01	Minimabeleid	U1.4105.00	11.500	11.500		
Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen, Overhead en Onvoorzien						
U6.930.01.01	Uitvoering wet WOZ	U1.4105.00	7.425			
U6.930.01.02	Uitvoering wet WOZ-niet woningen	U1.4105.00	7.425			
U6.960.02.20	Huisvesting binnendienst	U1.4213.00	72.330	72.330	72.330	72.330
U6.960.02.20	Huisvesting binnendienst	U1.4240.00	57.035	109.661	75.364	79.060
U6.960.02.65	Huisvesting buitendienst	U1.4241.00	8.921	7.638	40.269	9.668
U6.960.03.15	Team LO (strategisch adviseur)	U1.4105.00	75.136			
U6.990.01.01	Resultaat rekening van baten en lasten	U1.4105.00	500.000	500.000		
Totaal onttrekkingen			1.066.570	1.089.966	469.114	414.408

3.8 EMU-SALDO

Omschrijving	T-1	T	T+1
	2019	2020	2021
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2019, aangevuld met raming resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2020	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2020
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-817	-811	-299
2. Mutatie (m)materiële vaste activa	-799	76	-22
3. Mutatie voorzieningen	-107	-282	-140
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-68	-69	-71
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (m)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-57	-1.100	-346

3.9 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD

Begroting 2020 - 2023 (x € 1.000)		Lasten 2020	Baten 2020	Resultaat	N/V
0.1	Bestuur	1.104		1.104	N
0.10	Rerserve mutaties	367	1.067	-699	V
0.2	Burgerzaken	383	193	190	N
0.3	Beheer ov gebouwen en gronden	8		8	N
0.4	Ondersteuning organisatie (overhead)	6.563	66	6.497	N
0.5	Treasury	271	712	-442	V
0.61	OZB woningen	139	3.030	-2.891	V
0.62	OZB niet-woningen	121	1.274	-1.153	V
0.64	Belastingen Overig	44	53	-9	V
0.7	Algemene uitkering overige uitkeringen		26.021	-26.021	V
0.8	Overige baten en lasten	229	445	-216	V
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	1.598	40	1.558	N
1.2	Openbare orde en Veiligheid	271	17	255	N
2.1	Verkeer en vervoer	2.012	43	1.970	N
3.1	Economische ontwikkeling	114	5	109	N
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	255	202	53	N
3.4	Economische promotie	42	71	-29	V
4.1	Openbaar basisonderwijs	156	21	135	N
4.2	Onderwijshuisvesting	704		704	N
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	829	118	712	N
5.1	Sportbeleid en activering	228	8	220	N
5.2	Sportaccommodaties	1.394	227	1.167	N
5.3	Cultuur present. -prod. -particip.	214	38	176	N
5.4	Musea	109		109	N
5.6	Media	415		415	N
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.201	3	1.198	N
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.924	75	1.849	N
6.2	Wijkteams	138		138	N
6.3	Inkomensregelingen	4.498	2.878	1.620	N
6.4	Begeleide participatie	1.949		1.949	N
6.5	Arbeidsparticipatie	482		482	N
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	506	3	503	N
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	3.206	196	3.010	N
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	4.001		4.001	N
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	101		101	N
7.1	Volksgesondheid	669	19	650	N
7.2	Riolering	1.359	1.792	-433	V
7.3	Afval	1.445	1.679	-234	V
7.4	Milieubeheer	648	3	645	N
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	117	58	59	N
8.1	Ruimtelijke ordening	662	164	498	N
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	3.798	3.783	15	N
8.3	Wonen en bouwen	565	425	139	N
Resultaat		44.838	44.727	112	N

Taakveld 0.4 Overhead	
Omschrijving	2020
Overhead diverse teams	4.062.035
Bestuursondersteuning	112.820
Representatie	29.800
Bestuurlijke communicatie & voorlichting	130.532
Commissie advies bezwaarschriften	18.465
ICT/GEO	1.554.485
huisvesting binnendienst	764.961
programma infomatiemanagement	10.000
DIV	10.750
Facilitaire lasten	219.858
Overige kosten P&O	346.508
Ondernemingsraad	6.687
Financien algemeen	179.389
Huisvesting buitendienst	130.196
	7.576.485
toegerekend aan grexen en projecten	-875.938
toegerekend aan riool en afval	-203.729
Saldo taakveld 0.4 overhead	6.496.819

BIJLAGE 1 KERNGEGEVENS

Onderdeel	Rekening 2018		Raming 01-01-2019		Raming 01-01-2020	
		<i>specificatie</i>		<i>specificatie</i>		<i>specificatie</i>
Sociale structuur						
aantal inwoners :	18.073		18.073		18.121	
waarvan :						
< 20 jaar		4.144		4.145		4.163
> 20 jaar en < 65 jaar		10.279		10.278		10.293
> 65 jaar		3.650		3.650		3.665
aantal bijstandsontvangers:	199			198		204
waarvan:						
Participatiewet tot 65 jaar		181		178		190
IOAW		16		18		13
IOAZ		2		2		1
Fysieke structuur						
Oppervlakte gemeente	11.837 ha		11.837 ha		11.837 ha	
Volkshuisvesting:						
- woningen	7.669		7.663		7.719	
- niet-woningen	897		849		849	
Onderwijs (aantallen per teldatum 1 oktober)						
aantal leerlingen:	1.649		1.675		1.662	
waarvan:						
Openbaar basisonderwijs		485		473		470
Bijzonder basisonderwijs		775		777		772
Voortgezet onderwijs		389		425		420
Financiële structuur		<i>per inwoner:</i>		<i>per inwoner</i>		<i>per inwoner:</i>
lasten			44.234.828	2.448	44.838.456	2.474
opbrengst belastingen			4.215.000	233	4.299.000	237
algemene uitkering gemeentefonds			24.838.017	1.374	26.021.113	1.436
boekwaarde geactiveerde kapitaalluitgaven			62.662.856	3.467	58.738.111	3.241
vaste schuld,			29.645.718	1.640	27.314.422	1.507
waarvan woningbouw			3.389.576	188	3.042.120	168

BIJLAGE 2 MATRIX PROGRAMMA'S EN TAAKVELDEN

Programma 1 Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid			
Taakveld	Taakveld omschrijving	omschrijving wbs	Portefeuillehouder
0.1	Bestuur	Raad en raadscommissies	A.G.J. Strien
0.1	Bestuur	College van B & W	A.G.J. Strien
0.1	Bestuur	Bestuurlijke samenwerking	A.G.J. Strien
0.1	Bestuur	Bestuursonderst. raad en rekenkamer	A.G.J. Strien
0.2	Burgerzaken	Basisregistratie personen (BRP)	A.G.J. Strien
0.2	Burgerzaken	Rijbewijzen	A.G.J. Strien
0.2	Burgerzaken	Verkiezingen	A.G.J. Strien
0.2	Burgerzaken	Burgerlijke stand	A.G.J. Strien
0.2	Burgerzaken	Huwelijksvoltrekkingen	A.G.J. Strien
0.2	Burgerzaken	Straatnaamgeving & huisnummering	A.G.J. Strien
0.2	Burgerzaken	Geografische informatievoorziening	M. Blind
0.2	Burgerzaken	Secretarieleges burgerzaken	A.G.J. Strien
0.2	Burgerzaken	Rijbewijzen	A.G.J. Strien
0.2	Burgerzaken	Reisdocumenten	A.G.J. Strien
0.2	Burgerzaken	Naturalisatie & geslachtsnaamwijziging	A.G.J. Strien
0.2	Burgerzaken	Burgerlijke stand	A.G.J. Strien
0.2	Burgerzaken	Huwelijksvoltrekkingen	A.G.J. Strien
0.3	Beheer ov gebouwen en gronden	vm obs Elshof Wechterholt 5	A.G.J. Bosch
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Brandweerkazerne Olst en Wijhe	A.G.J. Strien
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Brandweerkazerne Welsum en Wesepe	A.G.J. Strien
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Brandweer (vm kazerne Zylweg 3a Welsum)	A.G.J. Strien
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Omgevingsvergunning: activiteit gebruik	A.G.J. Strien
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Regionale brandweer	A.G.J. Strien
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Rampenbestrijding	A.G.J. Strien
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Overige beschermende maatregelen	A.G.J. Strien
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Openbare orde en veiligheid	A.G.J. Strien
1.2	Openbare orde en Veiligheid	APV	A.G.J. Strien
Programma 2 Leefomgeving			
Taakveld	Taakveld omschrijving	omschrijving budget	Portefeuillehouder
2.1	Verkeer en vervoer	Openbare ruimte: wegen-algemeen	M. Blind
2.1	Verkeer en vervoer	Openbare ruimte: gladheidsbestrijding	M. Blind
2.1	Verkeer en vervoer	Openbare ruimte: verkeer algemeen	M. Blind
2.1	Verkeer en vervoer	Uitwerking verkeerstudie Olst	M. Blind
2.1	Verkeer en vervoer	Openbare ruimte: verkeer mobiliteit	M. Blind
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Openbare ruimte: groen-algemeen	M. Blind
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Openb groen-Onderhoud	M. Blind
7.2	Riolering	Riolering-algemeen	M. Blind
7.2	Riolering	Baten rioolheffing	M. Blind
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Begraafplaatsen-algemeen	M. Blind
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Baten begraafplaatsrechten	M. Blind
8.1	Ruimtelijke ordening	Procedures bestemmingsplannen	H. Engberink
8.1	Ruimtelijke ordening	Ruimtelijke ordening algemeen	H. Engberink
8.1	Ruimtelijke ordening	Actualisatie bestemmingsplannen algemeen	H. Engberink
8.1	Ruimtelijke ordening	Bestemmingsplannen stedelijk gebied	H. Engberink
8.1	Ruimtelijke ordening	Actualisatie structuurvisie	H. Engberink
8.1	Ruimtelijke ordening	Startnotitie woonvisie	M. Blind
8.1	Ruimtelijke ordening	Grolleman Herxen	H. Engberink
8.1	Ruimtelijke ordening	Voorbereiding invoering Omgevingswet	H. Engberink
8.1	Ruimtelijke ordening	Herontwikkeling zuidkant Langstraat	H. Engberink
8.1	Ruimtelijke ordening	Vitaal platteland	H. Engberink
8.1	Ruimtelijke ordening	Beheer- en uitv.kst.Leadercoordinator	H. Engberink
8.1	Ruimtelijke ordening	Beheer- en uitv.kst.plaatselijke groep	H. Engberink
8.1	Ruimtelijke ordening	Herontwikkeling Abersonterrein	H. Engberink
8.1	Ruimtelijke ordening	Hoogwaterbeschermingsprogramma	A.G.J. Strien
8.1	Ruimtelijke ordening	IJsselzone Olst	H. Engberink

8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Bouwgrondexploitatie woning (diverse projectnrs.)	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	De Meente Noord (project)	A.G.J. Bosch
8.3	Wonen en bouwen	Woningexploitatie en -bouw	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Beheer en uitgifte gronden	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Noordmanshoek	H. Engberink
8.3	Wonen en bouwen	Volkshuisvesting	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Omgevingsvergunning: activiteit bouwen	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Handhaving bouw & woningtoezicht	A.G.J. Strien
8.3	Wonen en bouwen	Omgevingsvergunning: activiteit slopen	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Omgevingsvergunning: bouw leges	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Omgevingsvergunning: welstand leges	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Noordmanshoek (project)	H. Engberink
3.1	Economische ontwikkeling	Beheer & exploitatie markten	A.G.J. Bosch
3.1	Economische ontwikkeling	Econom.ontwikkeling/Bedrijfscontacten	A.G.J. Bosch
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Bouwgrondexploitatie bedrijf (div. projectnummers)	A.G.J. Bosch
3.4	Economische promotie	Infocentrum IJssel Den Nul	A.G.J. Bosch
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gemeentelijke recreatie voorzieningen	A.G.J. Bosch
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Recreatie en toerisme	A.G.J. Bosch
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Overige recreatieve voorzieningen	M. Blind
7.3	Afval	Afalstoffenverwijdering & -verwerking	M. Blind
7.3	Afval	Heffing & inning afvalstoffenheffing	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Milieubeheer algemeen	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Duurzaamheid-algemeen	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Omgevingsvergunning: milieu	M. Blind
7.4	Milieubeheer	HH Milieu- algemeen	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Milieu educatie en voorlichting	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoering wet geluidhinder	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoering wet bodembescherming	M. Blind
Programma 3 Samenleving			
Taakveld	Taakveld omschrijving	omschrijving wbs	Portefeuillehouder
4.1	Openbaar basisonderwijs	Openbaar onderwijs algemene lasten	A.G.J. Strien
4.1	Openbaar basisonderwijs	Openbaar onderwijs lokaal beleid	A.G.J. Strien
4.1	Openbaar basisonderwijs	Bijzonder onderwijs lokaal beleid	A.G.J. Strien
4.1	Openbaar basisonderwijs	Gymlokaal Watertorenstraat	A.G.J. Strien
4.1	Openbaar basisonderwijs	Gymlokaal de Nieuwe Coers	A.G.J. Strien
4.2	Onderwijshuisvesting	Openbaar basisonderw.andere voorz.	A.G.J. Strien
4.2	Onderwijshuisvesting	Bijzonder basisonderw.andere voorz.	A.G.J. Strien
4.2	Onderwijshuisvesting	Voortgezet onderwijs andere voorz.	A.G.J. Strien
4.2	Onderwijshuisvesting	Huisvestingsscenario's primair onderwijs	A.G.J. Strien
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Voortgezet onderwijs lokaal beleid	A.G.J. Strien
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Onderwijsbegeleiding	A.G.J. Strien
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Leerlingenvoer	A.G.J. Strien
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Uitvoering leerplicht	A.G.J. Strien
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Voor- en vroegtijdse educatie	A.G.J. Strien
5.1	Sportbeleid en activering	Overige sportaangelegenheden	A.G.J. Bosch
5.1	Sportbeleid en activering	Sport- cultuurstimulering	A.G.J. Bosch
5.2	Sportaccommodaties	Sporthal De hooiberg Olst	A.G.J. Bosch
5.2	Sportaccommodaties	IJsbaan Wijhe	A.G.J. Bosch
5.2	Sportaccommodaties	Zwembad Wijhe	A.G.J. Bosch
5.2	Sportaccommodaties	Sporthal De Lange Slag Wijhe	A.G.J. Bosch
5.2	Sportaccommodaties	Sportparken	A.G.J. Bosch
5.2	Sportaccommodaties	Subsidie SKOW	A.G.J. Bosch
5.2	Sportaccommodaties	Sportveld Welsum	A.G.J. Bosch
5.3	Cultuurpresentatie, -productie, -partici	Muziektent Olst	A.G.J. Bosch
5.3	Cultuurpresentatie, -productie, -partici	Amateuristische kunstbeoef	A.G.J. Bosch
5.3	Cultuurpresentatie, -productie, -partici	Multifunctioneel gebouw Cappellenborg	A.G.J. Bosch
5.3	Cultuurpresentatie, -productie, -partici	Cultuureducatie en stimulering	A.G.J. Bosch

5.4	Musea	Kerktorens	A.G.J. Strien
5.4	Musea	Monumentenbeleid en beheer	A.G.J. Strien
5.6	Media	Openbare Bibliotheek Olst-Wijhe	A.G.J. Bosch
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Adviesraad samenleving	A.G.J. Strien
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Meldpunt SD (3D exp)	A.G.J. Strien
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Maatschappelijke begeleiding statushoude	M. Blind
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Kinderopvang	M. Blind
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Algemeen maatschappelijk werk	H. Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Overig maatschappelijk werk	H. Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Overige activiteiten WMO	H. Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Mantelzorgcomplimenten	H. Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Buurthuis Den Nul	A.G.J. Bosch
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Sociaal cultureel centrum de Bongerd	A.G.J. Bosch
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Kulturhusconcept	A.G.J. Bosch
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Sociaal cultureel werk	A.G.J. Bosch
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Zalencentrum Wesepe	A.G.J. Bosch
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Dorpsontwikkelingsplannen	A.G.J. Bosch
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Collectief vervoer	M. Blind
6.3	Inkomensregelingen	Wet Werk en Bijstand	H. Engberink
6.3	Inkomensregelingen	Bijstandsbesluit zelfstandigen	H. Engberink
6.3	Inkomensregelingen	I.O.A.W.	H. Engberink
6.3	Inkomensregelingen	I.O.A.Z.	H. Engberink
6.3	Inkomensregelingen	Minimabeleid	H. Engberink
6.4	Begeleide participatie	Sociale Werkvoorziening	H. Engberink
6.5	Arbeidsparticipatie	Participatiebudget algemeen	H. Engberink
6.5	Arbeidsparticipatie	PB werkgeversbenadering	H. Engberink
6.5	Arbeidsparticipatie	PB uitvoering	H. Engberink
6.2	Wijkteams	Eerstelijnsloket Wmo	H. Engberink
6.2	Wijkteams	Jeugdgezondheidsbeleid (maatwerk)	A.G.J. Strien
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	Leefvoorzieningen gehandicapten	H. Engberink
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	Woonvoorzieningen gehandicapten	H. Engberink
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Huishoudelijke verzorging (natura)	H. Engberink
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Begeleiding licht	H. Engberink
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Begeleiding medium	H. Engberink
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Begeleiding complex	H. Engberink
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Dagbesteding licht	H. Engberink
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Dagbesteding medium	H. Engberink
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Dagbesteding complex/gespecialiseerd	H. Engberink
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Vervoer van en naar dagbesteding	H. Engberink
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Vervoer dagbesteding rolstoel & kinderen	H. Engberink
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Coördineren en monitoren uitvoeringsplan	H. Engberink
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Uitvoeringskosten Wmo begeleiding	H. Engberink
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Eigen bijdragen Wmo	H. Engberink
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Huishoudelijke verzorging (PGB)	H. Engberink
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Uitv.kst.huishoudelijke verzorging	H. Engberink
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	PGB begeleiding	H. Engberink
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	PvA transformatie Sociaal Domein	A.G.J. Strien
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	J&O, JZ+, ASS	M. Blind
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	PGB Jeugd	M. Blind
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Zw-jeugdzorg GGZ	M. Blind
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	ex AWBZ LVB	M. Blind
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Jeugd- & opvdhlp (Jgdzrg(pls) en crisspvn	M. Blind
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Jeugd- en opvoedhulp (LTA)	M. Blind
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Uitvoeringskosten Jeugdzorg	M. Blind
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Transformatieplan Jeugd	M. Blind
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Jeugd- en opvoedhulp (AMHK)	M. Blind
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Jeugd- & opvdhlp (Jeugdzrg(pl) en crisi	M. Blind
7.1	Volksgezondheid	Volksgezondheidsbeleid	A.G.J. Strien

7.1	Volksgezondheid	Overige gezondheidszorg	A.G.J. Strien
7.1	Volksgezondheid	Jeugdgezondheidsbeleid (uniform deel)	A.G.J. Strien
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Respijtopvang per 24 uur	H. Engberink
Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen, Overhead en onvoorzien			
Taakveld	Taakveld omschrijving	omschrijving wbs	Portefeuillehouder
0.4	Ondersteuning organisatie	Bestuursondersteuning(B&W)	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Representatie	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Bestuurlijke communicatie & voorlichting	M. Blind
0.4	Ondersteuning organisatie	Commissie advies bezwaarschriften	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Saldo van kostenplaatsen	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Overhead toedeling	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	ICT/GEO	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	huisvesting binnendienst	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	DIV	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Facilitaire lasten	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	BVO P&O	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Ondernemersraad OW	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Financien algemeen	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	FI & GB buitendienst	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Overige overhead	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Directie	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Concerncontrol	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Overhead kostenplaats teams	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Team BVO	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Team BZ	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Team C&O	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Team FIVA	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Team KCC	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Team LO	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Team MO	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Team PMA	A.G.J. Strien
0.4	Ondersteuning organisatie	Team WIZ	A.G.J. Strien
0.5	Treasury	Deelneming nutsbedrijven	A.G.J. Bosch
0.5	Treasury	Beleggingen	A.G.J. Bosch
0.5	Treasury	Geldleningen en uitzettingen ? 1 jaar	A.G.J. Bosch
0.61	OZB woningen	Uitvoering Wet WOZ	A.G.J. Bosch
0.61	OZB woningen	OZB eigenaren	A.G.J. Bosch
0.61	OZB woningen	Baten&lasten heffing en invord.gem.bel.	A.G.J. Bosch
0.62	OZB niet-woningen	Uitvoering Wet WOZ niet woning	A.G.J. Bosch
0.62	OZB niet-woningen	OZB gebruikers	A.G.J. Bosch
0.62	OZB niet-woningen	OZB eigenaren niet-woningen	A.G.J. Bosch
0.62	OZB niet-woningen	Baten&lasten heffing en invordering ozb-	A.G.J. Bosch
0.64	Belastingen Overig	Baten baatbelasting	A.G.J. Bosch
0.64	Belastingen Overig	Baten reclamebelasting	A.G.J. Bosch
0.64	Belastingen Overig	Baten&lasten heffing en invord.gem.bel.	A.G.J. Bosch
3.4	Economische promotie	Baten toeristenbelasting	A.G.J. Bosch
3.4	Economische promotie	Baten&lasten heffing en invord.gem.bel.	A.G.J. Bosch
0.7	Algemene uitkering overige uitkeringen	Algemene uitkering gemeentefonds	A.G.J. Bosch
0.7	Algemene uitkering overige uitkeringen	Integratie-uitkering sociaal domein	A.G.J. Bosch
0.11	Resultaat van de rekening baten lasten	Resultaat rekening van baten en lasten	A.G.J. Bosch
0.8	Overige baten en lasten	Algemene baten en lasten	A.G.J. Bosch

BIJLAGE 3 VERKLARENDE LIJST WETTELIJKE BELEIDSINDICATOREN

Verklarende lijst van wettelijke beleidsindicatoren	
Programma's Bestuur en communicatie, Dienstverlening, Veiligheid	
Formatie	Formatie per 1.000 inwoners
Bezetting	Bezetting per 1.000 inwoners
Apparaatskosten	Apparaatskosten per inwoner
Externe inhuur	Externe inhuur (kosten als percentage van de totale kosten externe inhuur)
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
Harde kern jongeren	Het aantal harde kern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar. VERVALLEN
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
WOZ-waarde woningen	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Woonlasten éénpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Ziekenhuisopname n.a.v. verkeersongeval met een motorvoertuig	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen. VERVALLEN
Ziekenhuisopname n.a.v. vervoersongeval met een fietser	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen. VERVALLEN
Programma Woon- en Leefomgeving, Economie, Duurzaamheid	
Funciemenging	De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Bruto gemeentelijk product (verwacht/gemeten)	VERVALLEN.
Vestigingen	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
Omvang huishoudelijk restafval	De hoeveelheid restafval per inwoner per jaar (kg)
Programma's Jeugd en onderwijs, Welzijn c.a., Werk en Inkomen	
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen, in de leeftijd van 5-18 jaar.
Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen, in de leeftijd van 5-18 jaar.
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
% achterstandsleerlingen	Indicator is VERVALLEN .
Niet-sporters	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.
Banen	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Jongeren met delict voor rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
% kinderen in uitkeringsgezin	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
% werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
Bijstandsuitkeringen	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.
Algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien	
Overhead	Percentage van de totale lasten